

«ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΓΙΑΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΠΕΠ «ΑΤΤΙΚΗ»2014 – 2020 ΚΑΙ
ΑΛΛΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ»

Παραδοτέο Π1.1: Επικαιροποιημένα
κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του
δήμου Αιγάλεω

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2020

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	3
Μεθοδολογικά θέματα	3
Γενικό προφίλ δήμου Αιγάλεω	4
Πληθυσμός: Τάσεις και προκλήσεις	8
Επαγγελματικοί φορείς	15
Υπηρεσίες Δήμου	20
Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών- Σύλλογοι και Σωματεία	30

Εισαγωγή

Αντικείμενο εργασίας του παρόντος παραδοτέου αποτελεί η καταγραφή των κοινωνικοοικονομικών στοιχείων του Δήμου Αιγάλεω (αριθμός δημοτών, επαγγελματικοί φορείς, κοινωνικές υπηρεσίες δήμου Αιγάλεω, κοινωνικοί φορείς, επάγγελμα, κατά κεφαλή εισόδημα, μορφωτικό επίπεδο, οικογενειακά χαρακτηριστικά, κλπ.), έτσι ώστε αυτά να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και να λειτουργήσουν υποστηρικτικά στο σχεδιασμό των έργων κοινωνικού χαρακτήρα τύπου «Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων / Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης / Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΟΧΕ/ΒΑΑ/ΕΚΤ)» που θα σχεδιάσει και θα υλοποιήσει ο Δήμος Αιγάλεω σχετικά με την προβληματική της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που αντιμετωπίζει και της τοπικής κοινωνικής ανάπτυξης που προσπαθεί να αναπτύξει.

Ο Δήμος Αιγάλεω είναι μέρος της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικού Τομέα Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής. Καταλαμβάνει έκταση 6.450 στρεμμάτων, από τα οποία τα 4.400 στρέμματα είναι ενταγμένα στο σχέδιο πόλης, ενώ τα υπόλοιπα 2.200, τα περισσότερα στο δυτικό τμήμα του Ελαιώνα, είναι εκτός σχεδίου. Έχει πληθυσμό 69.946 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2011 και πληθυσμιακή πυκνότητα 10.844,34 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Το ένα τέταρτο του δήμου είναι βιομηχανική περιοχή, ενώ το έδαφός του διασχίζουν πέντε μεγάλες οδικές αρτηρίες και συγκεκριμένα οι Λεωφόροι Κηφισού, Αθηνών, Θηβών, Πέτρου Ράλλη και η Ιερά Οδός. Έτσι δημιουργούνται πέντε τεταρτημόρια που αποτελούν και τις πέντε συνοικίες του δήμου.

Κύριος στόχος της καταγραφής είναι η περιγραφή και η εκτίμηση στοιχείων κινδύνου φτώχειας, πολλαπλής στέρξης και κοινωνικού αποκλεισμού για το δήμο ανά ομάδα στόχου και δημοτικό διαμέρισμα.

Μεθοδολογικά θέματα

Έρευνες και μελέτες τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η φτώχεια σε τοπικό επίπεδο σχετίζεται με παράγοντες όπως η σχέση του ατόμου με την αγορά εργασίας (ανεργία, απασχόληση), το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, την ηλικία, το φύλο (γυναίκες), τον τύπο νοικοκυριού (μόνοι γονείς, πολυμελείς οικογένειες), τον τύπο κατοικίας (έτος παλαιότητας, ιδιοκτησία κατοικίας, αριθμός δωματίων, ύπαρξη κεντρικής θέρμανσης, ύπαρξη wc/ μπάνιου) κ.λπ.. Για την κατανόηση και τον προσδιορισμό των παραγόντων που συνιστούν αιτίες των εν λόγω φαινομένων, καθώς δεν υπάρχει μία μοναδική και γενικότερα αποδεκτή θεωρία, η καταγραφή σε τοπικό επίπεδο στα πλαίσια του οποίου η φτώχεια μπορεί να χαρακτηριστεί σχετική ή «ακραία», πρέπει και να περιστοιχίζεται από επιπλέον στοιχεία μη-εισοδηματικά, τα οποία φανερώνουν πολλαπλή στέρηση ή/και κοινωνικό αποκλεισμό.

Τέτοια στοιχεία / παράγοντες είναι μεταξύ άλλων η κατάσταση υγείας των μελών του νοικοκυριού ή του υπεύθυνου του νοικοκυριού, ή έλλειψη κοινωνικών υπηρεσιών, η αδυναμία χρήσης κοινωνικών υπηρεσιών, η έλλειψη κοινωνικών δικτύων κ.λπ.

Η μεθοδολογία καταγραφής, για το συγκεκριμένο παραδοτέο, στηρίχθηκε στην έρευνα γραφείου, desktop research, και σημαντικότερες πηγές άντλησης δεδομένων αποτέλεσαν η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, το Στρατηγικό Σχέδιο του Δήμου Αιγάλεω 2015-2019, το Έντυπο υποβολής πρότασης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για Υποβαθμισμένες Περιοχές της ΕΥΔ του Ε.Π. Περιφέρειας Αττικής, η αναφορά της Διαδημοτικής Εταιρικής Σχέσης για την Ανάπτυξη της Δυτικής Αθήνας με αξιοποίηση της «Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης», στο πλαίσιο Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξη (ΟΧΕ/ΒΑΑ), το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του 2019 καθώς και το Στρατηγικό πλαίσιο «Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης» (Β.Α.Α.) των δήμων Δυτικής Αθήνας της Γενικής Διεύθυνσης του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αθήνας (ΑΣΔΑ).

Παραδοτέο Π1.1: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

Η καταγραφή έγινε με σπονδυλωτό τρόπο, έτσι ώστε να περιέχει ανάμεσα στα γενικά κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού του δήμου Αιγάλεω, και τις ειδικότερες πληροφορίες που αφορούν τα συγκεκριμένα προβλήματα.

Για την καλύτερη αποτύπωση και κατανόηση των μεγεθών και δεικτών που παρουσιάζονται, κρίθηκε αναγκαίο τα δεδομένα του δήμου, ανάλογα με το θέμα αναφοράς, να συγκρίνονται με αυτά της Δυτικής Αθήνας, της Περιφέρειας Αττικής αλλά και ολόκληρης της χώρας.

Γενικό προφίλ δήμου Αιγάλεω

Ο Δυτικός Τομέας Αθηνών¹ αποτελείται από τους Δήμους Αγίας Βαρβάρας, Αγίων Αναργύρων – Καματερού, Αιγάλεω, Ιλίου, Περιστερίου, Πετρούπολης και Χαϊδαρίου. Η Δυτική Αθήνα πριν τον Πόλεμο κατοικήθηκε κυρίως από λαϊκά στρώματα που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή με σκοπό την αναζήτηση εργασίας στις κάθε είδους παραγωγικές και μεταποιητικές μονάδες που κατασκευάστηκαν στην περιοχή του Κηφισού ή σε μεγάλες υπηρεσίες υγείας που χωροθετήθηκαν στην περιοχή (Ψυχιατρεία στο Χαϊδάρι). Κατά τη διαδικασία της εσωτερικής μετανάστευσης μετά τον Πόλεμο και τον Εμφύλιο, η περιοχή γνώρισε έντονη μαζικοποίηση, καθώς αποτελούσε φτηνό τόπο γης και κατοικίας. Οικοδομήθηκε με τη διαδικασία της λαϊκής αυτοστέγασης (αυθαίρετη δόμηση), με χωροθέτηση εργατικών πολυκατοικιών και με το κύμα της αντιπαροχής, ιδίως κατά τις δεκαετίες του '60 και του '70. Σαν αποτέλεσμα δεν υπήρχε συνολικός σχεδιασμός της ανάπτυξης του αστικού ιστού, σταδιακά αναλώθηκαν σχεδόν όλοι οι ελεύθεροι χώροι, παρουσιάστηκαν κενά στις κοινωφελείς υποδομές και στα δίκτυα και, εντέλει, διαμορφώθηκε μια συνολική εικόνα αστικής και κοινωνικής υποβάθμισης.

¹ Στοιχεία από το «Έντυπο υποβολής πρότασης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για Υποβαθμισμένες Περιοχές της ΕΥΔ ΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ», σελ. 7-8

Παραδοτέο Π1.1: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

Τη δεκαετία του '80 σημειώθηκαν δυο βασικές εξελίξεις. Από τη μια πλευρά, με πρωτοβουλία κυρίως της Αυτοδιοίκησης, υλοποιήθηκαν έργα και παρεμβάσεις αναβάθμισης της περιοχής, ιδιαίτερα στον τομέα των τεχνικών υποδομών, με αποτέλεσμα περίπου στα μέσα της δεκαετίας του '90 να έχει καλυφθεί ένα μέρος της «απόστασης» ανάμεσα στην περιοχή και σε άλλους γεωγραφικούς τομείς του Λεκανοπεδίου. Από την άλλη η μεταφορά βιομηχανικών δραστηριοτήτων εκτός του αστικού ιστού μετά το σχετικό ΠΔ του 1980 λειτούργησε αρνητικά για τις μεταποιητικές δραστηριότητες που είχαν εγκατασταθεί στην Δυτική Αθήνα. Οι θέσεις απασχόλησης που χάθηκαν αναπληρώθηκαν με την απασχόληση στην οικοδομή, τις κατασκευές και τις συμπληρωματικές δραστηριότητες, με την άνθηση του μικροεμπορίου και των δραστηριοτήτων αναψυχής και εστίασης σε ζώνες της περιοχής και με προσλήψεις στο δημόσιο τομέα.

Προς τα τέλη της δεκαετίας του '90 η χωροθέτηση των Ολυμπιακών Έργων άφησε έξω την Δυτική Αθήνα. Αυτό σημαίνει ότι η περιοχή έμεινε εκτός και των μεγάλων αστικών έργων και αναπλάσεων που εκτελέστηκαν εκείνα τα χρόνια στην Αττική. Το «χάσμα» στην ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος με άλλες περιοχές της Αττικής διευρύνθηκε ξανά. Αυτή τη φορά, η συγκριτική υποβάθμιση της Δυτικής Αθήνας είχε σοβαρές συνέπειες και στην κοινωνική διαστρωμάτωση της. Οι νέες οικογένειες από τα μεσαία στρώματα επιδίωκαν την απομάκρυνση τους προς άλλες ζώνες κατοικίας που αναπτύσσονταν, κυρίως στα βόρεια, νότια και ανατολικά προάστια. Τη θέση τους, λόγω της συγκριτικά φτηνότερης κατοικίας, έπαιρναν φτωχότερα στρώματα και μετανάστες.

Η εξέλιξη αυτή αποδυνάμωσε τις τοπικές αγορές στα κέντρα των Δήμων της Δυτικής Αθήνας, δημιουργώντας ένα σπειροειδές φαινόμενο συνεχούς αποδυνάμωσης της οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή, περαιτέρω μείωσης της κοινωνικής διαφοροποίησης, νέας πτώσης της οικονομικής δραστηριότητας κοκ. Σε συγκεκριμένες συνοικίες δημιουργήθηκαν μεγάλοι ομοιογενείς πυρήνες μεταναστών (όπως οι Ιρακινοί στον Άγιο Σπυρίδωνα Αιγάλεω).

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

Σημαντικό ρόλο στην τάση φυγής εύπορων στρωμάτων από τη Δυτική Αθήνα έπαιξαν και παίζουν ακόμη οι μεγάλες οχλούσες δραστηριότητες που έχουν χωροθετηθεί στην περιοχή ή/και στις παρυφές της. Η χωματερή της Φυλής που επηρεάζει την ατμόσφαιρα μέχρι το βόρειο Περιστέρι, τα διυλιστήρια στον Ασπρόπυργο που ανάλογα με τους ανέμους επηρεάζουν Χαϊδάρι και Αιγάλεω.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η Δυτική Αθήνα είχε εισέλθει σε τροχιά σχετικής οικονομικής παρακμής, δημιουργίας ζωνών αποβιομηχάνισης και χωρικής απομόνωσης (χωρίς ωστόσο αυτές να συνδέονται με φαινόμενα «γκετοποίησης»), ήδη πριν την οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας. Για παράδειγμα η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Παραγωγής (ΑΠΑ) στη Δυτική Αθήνα παραμένει από το 2000 σταθερή σε ένα εύρος της τάξης του 6,5 %-7,5 % ως ποσοστό της αντίστοιχης Περιφερειακής, ενώ σε απόλυτες τιμές λαμβάνει την υψηλότερη τιμή το 2008 και από το 2009 σημειώνει συνεχείς μειώσεις (ΕΛΣΤΑΤ, 2015).

Από την απογραφή του 1991 (απογραφή Πραγματικού Πληθυσμού) έως και αυτήν του 2011 (απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού) και με τις μέχρι τώρα αναθεωρήσεις της τελευταίας ο Δήμος Περιστερίου παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση (137.288 το 1991, 146.743 το 2001 και 139.891 το 2011) ενώ οι λιγότεροι κάτοικοι βρίσκονται στο Δήμο Αγίας Βαρβάρας (28.706 το 1991, 31.354 το 2001 και 26.550 το 2011). Στους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών βρίσκεται το 4,53 % του συνολικού πληθυσμού της χώρας και το 12,7 9% του πληθυσμού της Περιφέρειας Αττικής (Απογραφή 2011), που είναι συνολικά 489.675 κάτοικοι. Όσον αφορά τη διακύμανση του πληθυσμού από το 1991, παρατηρείται ότι στο Δήμο Αιγάλεω ο πληθυσμός έχει μειωθεί κατά 8.617 κατοίκους (-0,12 % σε επίπεδο χώρας και -0,40 % σε επίπεδο Περιφέρειας).

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου², “Ο Δήμος Αιγάλεω βρίσκεται στην δυτική περιοχή του πολεοδομικού συγκροτήματος των Αθηνών και έχει αναπτυχθεί εκατέρωθεν της αρχαίας Ιεράς Οδού. Η πόλη έχει πάρει το όνομά της από το όρος Αιγάλεω, απ’ όπου ο βασιλιάς των Περσών Ξέρξης

² <https://www.aigaleo.gr/history/>

Παραδοτέο Π1.1: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

παρακολούθησε την καταστροφή του στόλου του από τους Έλληνες, στην ιστορική ναυμαχία της Σαλαμίνας.

Το Αιγάλεω διασχίζεται από τον ποταμό Κηφισό, ο οποίος σήμερα βρίσκεται κάτω από την ΠΑΘΕ (Αυτοκινητόδρομος Πατρών-Αθηνών-Θεσσαλονίκης-Ευζώνων). Το καλύτερα διατηρημένο ίχνος της αρχαίας Ιεράς Οδού, βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της πόλης (πλατεία Ελ. Βενιζέλου) και η γέφυρα του αρχαίου Κηφισού έχει αναδειχθεί στη στάση Μετρό «Ελαιώνας». Τμήμα του *Αττικού Ελαιώνα*, του γνωστού τόπου συνάντησης και συζήτησης του Σωκράτη και του Πλάτωνα, ανήκει στην πόλη μας, που έχει άλλωστε και το μοναδικό κομμάτι με ελιές που επέζησαν, στους χώρους εκπαίδευσης του Δήμου μας και του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Η πόλη του Αιγάλεω κατοικήθηκε μαζικά για πρώτη φορά την περίοδο 1922 – 1928 από πρόσφυγες της Μικράς Ασίας, αλλά και το 1930 από μία μικρή ομάδα χριστιανών Ασσύριων., που έφεραν μαζί τους τις παραδόσεις, τον πολιτισμό και τις μουσικές τους, γι' αυτό και η πόλη μας αποτέλεσε τόπο διαμονής πολλών σημαντικών λαϊκών καλλιτεχνών. Το 1934 με διάταγμα οι γύρω οικισμοί αποτέλεσαν την κοινότητα των “Νέων Κυδωνιών” μέχρι το 1941, οπότε και έγινε Δήμος. Στην περίοδο της Γερμανικής κατοχής οι κάτοικοι συμμετείχαν ενεργά στην αντίσταση. Το ολοκαύτωμα της 29ης Σεπτεμβρίου 1944, στην περιοχή του Αγίου Γεωργίου με την εκατόμβη θυμάτων, από τους Γερμανούς ναζιστές και γερμανοντυμένους συνεργάτες τους, έμεινε βαθειά χαραγμένο στη μνήμη της πόλης.

Στη συνέχεια, την δεκαετία του '50 δέχθηκε μεγάλο κύμα εσωτερικής πολιτικής και οικονομικής μετανάστευσης. Τις δεκαετίες '60 και '70 αποτέλεσε τόπο εγκατάστασης του πρώτου κύματος Ποντίων Παλινοστούντων από τα Ανατολικά Κράτη (1965-1968) και βιομηχανικών εργατών από την επαρχία, λόγω κυρίως της λειτουργίας στην ευρύτερη περιοχή μεγάλων βιομηχανικών μονάδων. Τα τελευταία χρόνια εγκαταστάθηκαν στον Δήμο Αιγάλεω ξένοι μετανάστες και πρόσφυγες κυρίως Ιρακινοί και Πακιστανοί την δεκαετία του '80 και Ελληνοπόντιοι, Βορειοηπειρώτες και Αλβανοί την δεκαετία του '90.”

Πληθυσμός: Τάσεις και προκλήσεις

Ο συνολικός πληθυσμός του Δυτικού Τομέα Αθηνών ανέρχεται σε 489.675 άτομα³. Το 14,66 % είναι έως 14 ετών, το 18,62 % είναι από 15 έως 29 ετών, το 32,74 % είναι από 30 έως 49 ετών, το 18,10 % από 50-64 ετών, ενώ το υπόλοιπο 15,88 % είναι ηλικίας 65+. Όπως και στο σύνολο της Επικράτειας έτσι και στη Δυτική Αθήνα το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού παρατηρείται στις ηλικίες 30-49. Ο πληθυσμός ηλικίας 65+ καταλαμβάνει μεγαλύτερο μέρος σε σχέση με τα παιδιά έως 14 ετών.

Συγκρίνοντας τις απογραφές του 2001 και του 2011 σε όλους τους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών αλλά και στην Περιφέρεια Αττικής τα άτομα ηλικίας 65+ έχουν αυξηθεί κατά 77,4 % το λιγότερο (στον Δήμο Χαϊδαρίου) ενώ η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στον Δήμο Αιγάλεω (116,7 %). Μείωση παρατηρείται και στον πληθυσμό ηλικίας 15-29 ετών, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό εντοπίζεται στην Αγία Βαρβάρα (33,3 %), ενώ στον ίδιο Δήμο τα παιδιά ηλικίας έως 14 ετών έχουν μειωθεί κατά 23,4 %. Ο μοναδικός Δήμος τον οποίο παρατηρείται αύξηση των παιδιών έως 14 ετών είναι αυτός της Πετρούπολης (αυξήθηκαν κατά περίπου 1.000 άτομα).

Σύμφωνα με την απογραφή του πραγματοποίησε η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία το 2011, ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου Αιγάλεω παρουσιάζει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

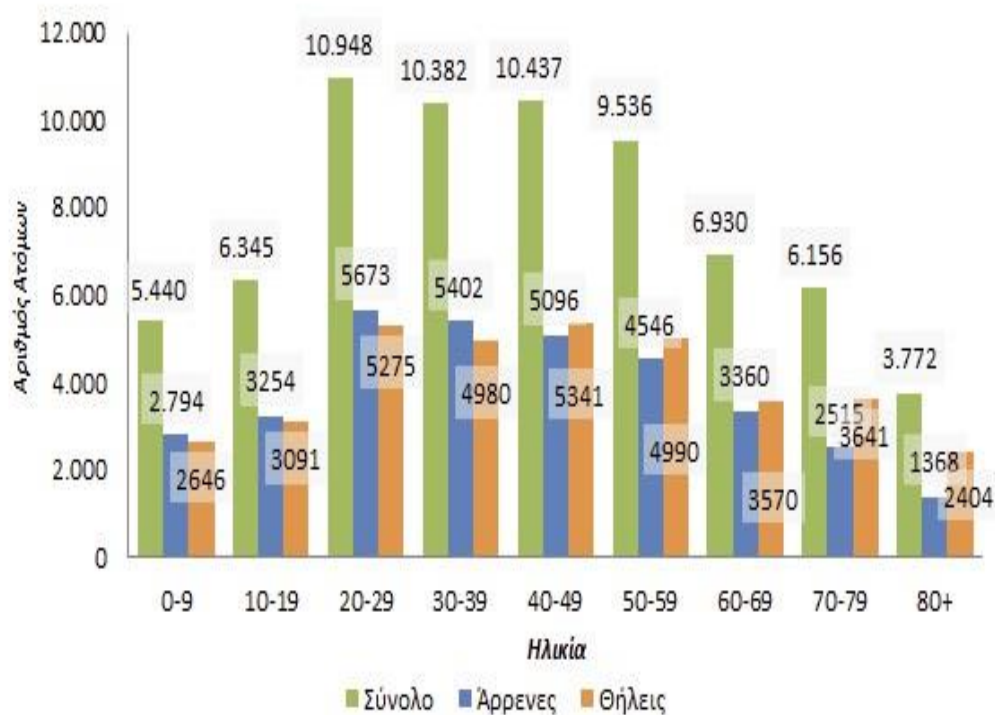
- η αναλογία υπερηλίκων (80 ετών και άνω) κυμαίνεται στο 5,39%
- ο πληθυσμός έχει εισέλθει στη φάση γήρανσης, η αναλογία ηλικιωμένων (65 ετών και άνω) που κυμαίνεται στο 18,45% υπερβαίνει την αντίστοιχη αναλογία παιδιών (0-14 ετών) που είναι 11,87%, και
- η αναλογία του παραγωγικού πληθυσμού κυμαίνεται στο 69,68%.

³ Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ 2011

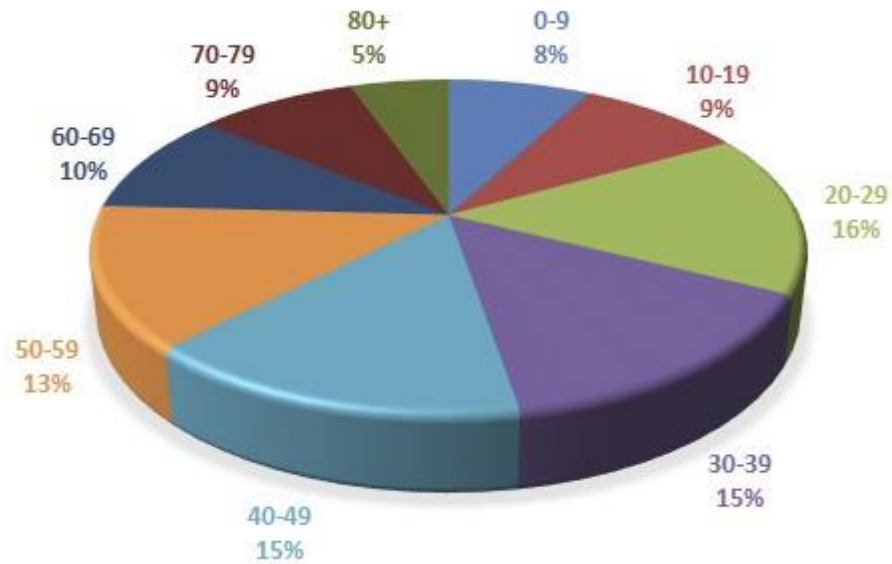
Πίνακας 1. Πληθυσμός Δήμου Αιγάλεω κατά φύλο και ηλικία

Ηλικιακή κατηγορία	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
0-9	2.794	2.646	5.440
10-19	3.254	3.091	6.345
20-29	5.673	5.275	10.948
30-39	5.402	4.980	10.382
40-49	5.096	5.341	10.437
50-59	4.546	4.990	9.536
60-69	3.360	3.570	6.930
70-79	2.515	3.641	6.156
80+	1.368	2.404	3.772
Σύνολο	34.008	35.938	69.946

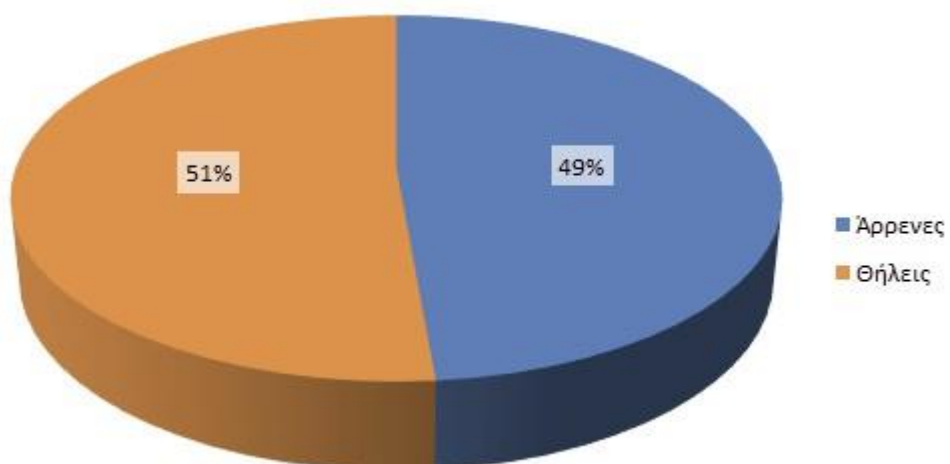
Πίνακας 2. Κατανομή πληθυσμού Δήμου Αιγάλεω κατά φύλο και ηλικία

Πίνακας 3. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού Δήμου Αιγιάλεω κατά φύλο

Πίνακας 4. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού Δήμου Αιγιάλεω κατά ηλικία

Παραδοτέο Π1.1: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγιάλεω

Ο αριθμός των αλλοδαπών κατοίκων στην περιοχή, σύμφωνα τα στοιχεία της απογραφής του 2011 φτάνει τα 5.619 άτομα, ενώ με βάση με στοιχεία της απογραφής του 2001 ανερχόταν στα 5.531 άτομα. Οι αλλοδαποί κάτοικοι του Δήμου Αιγιάλεω, προέρχονται κυρίως από την Αλβανία (2.661), το Πακιστάν (882), τη Ρουμανία (378), τη Βουλγαρία (201) και την Κύπρο (155).

Πίνακας 5. Πληθυσμός αλλοδαπών στο σύνολο πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω, της Περιφέρειας Αττικής και στο Σύνολο Χώρας

	Ημεδαποί /Γηγενείς	%	Αλλοδαποί	%	Σύνολο Πληθυσμού
Δήμος Αιγιάλεω	64.327	91.97	5.619	8.03	69.946
Περιφέρεια Αττικής	3.422.603	89.4	405.831	10.6	3.828.434
Σύνολο χώρας	9.904.286	91.57	912.000	8.43	10.816.286

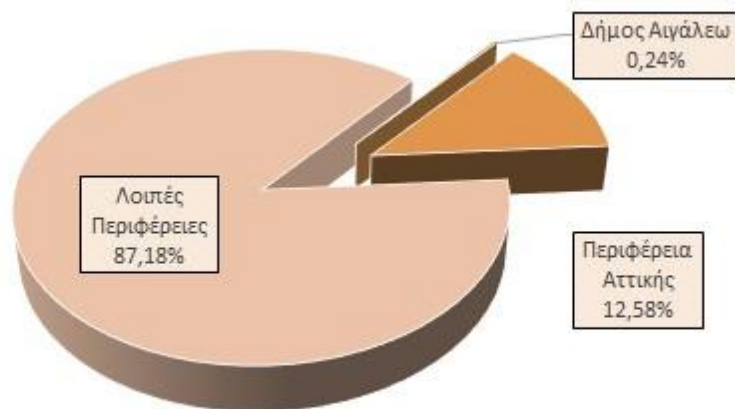
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2011

Πίνακας 6. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού αλλοδαπών στο σύνολο του Δήμου Αιγιάλεω (Στοιχεία από ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Πίνακας 7. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω σε σχέση με την Περιφέρεια Αττικής και στο Σύνολο Χώρας

(Στοιχεία από ΕΛΣΤΑΤ 2011)

Πληθυσμιακές μεταβολές

Από το 2001 έως το 2011 ο μόνιμος πληθυσμός της Δυτικής Αθήνας μειώθηκε κατά 16.229 κατοίκους, ήτοι κατά 3,21 % ενώ αυτός της Περιφέρειας Αττικής μειώθηκε κατά 109.905 κατοίκους, ήτοι 2,79 %. Η μείωση αυτή καθίσταται ακόμα πιο σημαντική, καθώς στο διάστημα 1991-2001 ο πληθυσμός της Δυτικής Αθήνας αυξήθηκε κατά 7,31 %, υπολειπόμενη σημαντικά του 9,56 % της Περιφέρειας

Πίνακας 8. Μεταβολή Πληθυσμού 2001-2011

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	-1,83%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	-2,79%
Λεκανοπέδιο Αθηνών	-7,11%
ΠΕ Κεντρικού Τομέα Αθήνας	-13,67%
ΠΕ Βορείου Τομέα Αθήνας	0,04%
ΠΕ Δυτικού Τομέα Αθήνας	-3,21%
ΠΕ Νοτίου Τομέα Αθήνας	-3,54%
ΠΕ Ανατολικής Αττικής	29,10%
ΠΕ Δυτικής Αττικής	6,76%
ΠΕ Πειραιά	-7,80%
ΠΕ Νήσων	4,54%

Γήρανση/εξάρτηση πληθυσμού

Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2011, το Λεκανοπέδιο Αθήνας σαν σύνολο έχει οριακά μεγαλύτερο δείκτη γήρανσης από ότι η Χώρα (1,35 έναντι 1,32), με τον Δυτικό Τομέα να έχει τον μικρότερο, δηλαδή 1,08.

Πίνακας 9. Δείκτης Γήρανσης 1991-2011

	1991	2001	2011
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	0,69	1,08	1,32
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	0,57	0,94	1,14
Λεκανοπέδιο Αθηνών	0,68	1,09	1,35
ΠΕ Κεντρικού Τομέα Αθήνας	0,89	1,34	1,62
ΠΕ Βορείου Τομέα Αθήνας	0,60	0,98	1,25
ΠΕ Δυτικού Τομέα Αθήνας	0,45	0,82	1,08
ΠΕ Νοτίου Τομέα Αθήνας	0,63	1,04	1,33
ΠΕ Ανατολικής Αττικής	0,52	0,82	0,90
ΠΕ Δυτικής Αττικής	0,43	0,63	0,75
ΠΕ Πειραιά	0,63	1,07	1,28
ΠΕ Νήσων	0,92	1,38	1,76

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 1991, 2001, 2011. Επεξεργασία από ΑΣΔΑ.

Σε μία ενδελεχή εξέταση της εξέλιξης του δείκτη γήρανσης διαχρονικά (απογραφές 1991-2011) διαπιστώνεται ότι ο Δυτικός Τομέας έχει τη γρηγορότερη επιδείνωσή του (+142,05 %) έναντι 90,21 % στη Χώρα και 97,85 % στο Λεκανοπέδιο Αθηνών. Αυτό δηλαδή που συμβαίνει διαχρονικά είναι ότι ο Δυτικός Τομέας και η Δυτική Αττική, οι δυο πλέον υποβαθμισμένες περιοχές του λεκανοπεδίου, είχαν το 1991 τον πιο νεανικό πληθυσμό, με δείκτη γήρανσης 0,43 για τη Δυτική Αττική και 0,45 για τον Δυτικό Τομέα της Αθήνας. Τα αίτια αυτής της «νεανικότητας» των υποβαθμισμένων περιοχών ήταν κοινωνικά. Οι οικογένειες με χαμηλότερα εισοδήματα και χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο τεκνοποιούσαν και τεκνοποιούν περισσότερο από ότι η μεσαία τάξη, φαινόμενο άλλωστε διεθνές. Η τάση αυτή

Παραδοτέο Π1.1: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

διατηρείται και σήμερα, προκαλώντας την μικρή σε απόλυτους αριθμούς τιμή του δείκτη γήρανσης για τον Δυτικό Τομέα το 2011. Όμως με δεδομένη αυτή την τάση των χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων, η ραγδαία επιδείνωση του δείκτη γήρανσης του Δυτικού Τομέα (κατά 142 %) δείχνει ότι λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνική σύνθεση της, η περιοχή μελέτης γερνάει ταχύτατα.

Επαγγελματικοί Φορείς

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Εμπορικού Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών (ΕΒΕΑ) για το 2002-2016 (Πίνακας 10) διαφαίνεται ότι η Δυτική Αθήνα, από το 2009 και μετά, έχει μεγαλύτερο ποσοστό απωλειών απ' ό,τι η Περιφέρεια σε ότι αφορά τον αριθμό των ενεργών επιχειρήσεων.

Πίνακας 10. Αριθμός επιχειρήσεων εγγεγραμμένων στο ΕΒΕΑ 2002-2016

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	Λεκανοπέδιο Αθηνών	ΠΕ Δυτικού Τομέα Αθήνας
2002	108.051	88.187	10.499
2003	104.757	84.541	10.423
2004	107.974	86.823	10.777
2005	111.509	89.279	11.181
2006	114.927	91.634	11.530
2007	118.880	94.418	11.883
2008	103.092	80.354	10.520
2009	104.437	81.280	10.599
2010	104.684	81.382	10.523
2011	104.000	80.812	10.402
2012	103.077	80.129	10.150
2013	102.625	79.802	10.028
2014	101.461	78.927	9.849
2015	100.538	78.210	9.741
2016	100.309	78.157	9.604

Πηγή: Στοιχεία ΕΒΕΑ, επεξεργασία ΑΣΔΑ

Μείωση Αριθμού Επαγγελματιών

Οι «ελεύθεροι επαγγελματίες» διακρίνονται σε επιστημονικό, τεχνικό και βοηθητικό δυναμικό. Ως προς την άσκηση του επαγγέλματος των επιστημόνων, αυτή γίνεται από αντίστοιχα Επιμελητήρια ή Συλλόγους (Τεχνικό, Οικονομικό, Δικηγορικοί και Ιατρικοί Σύλλογοι κ.λπ.), ενώ των τεχνιτών από την οικεία Διεύθυνση Ανάπτυξης της Π.Ε.

Η έναρξη επαγγέλματος γίνεται στην οικεία ΔΟΥ με βάση τη διεύθυνση έδρας άσκησης του επαγγέλματος.

Σύμφωνα με αυτή τη διαδικασία, η αποτίμηση της συμπεριφοράς των επαγγελματιών στη Δυτική Αθήνα δεν είναι στατιστικά πλήρης και αντικειμενική. Επιπρόσθετα, στη Δυτική Αθήνα δεν θα είχε νόημα η στατιστική «σύλληψη» του μεγέθους των επιστημόνων ελευθέρων επαγγελματιών, αλλά λόγω της φύσης της τοπικής οικονομίας, των λοιπών ελευθέρων επαγγελματιών που απασχολούνται σε τεχνικά και συναφή επαγγέλματα (31 % έναντι 26,5 % στην Περιφέρεια Αττικής). Η μεταβολή της απασχόλησης αυτής της κατηγορίας έναντι του 2001 είναι -39,8 % στη Δυτική Αθήνα, έναντι -37,3 % στην Περιφέρεια Αττικής (Πίνακας 11). Συνάγεται ότι η Δυτική Αθήνα βρίσκεται σε δυσμενή θέση και τάση έναντι της Περιφέρειας Αττικής, δεδομένης μιας μεγαλύτερης μείωσης της απασχολησιμότητας τεχνικών ελευθέρων επαγγελματιών, οι οποίοι ταυτόχρονα συνιστούν μεγαλύτερο αναλογικά μέγεθος απασχολουμένων στη Δυτική Αθήνα.

Η αύξηση αυτή σε συνδυασμό με την διατήρηση της διαφοράς / υστέρησης από την Υπόλοιπη Περιφέρεια Αττικής καταδεικνύει ότι η περιοχή παρέμβασης παραμένει εξίσου υποβαθμισμένη συγκριτικά με το σύνολο της Περιφέρειας Αττικής όσο και πριν 20 χρόνια. Αν υπήρχε μία αύξηση του αριθμού των επαγγελματιών που καλύπτει σταδιακά τη διαφορά με την υπόλοιπη Αττική, θα υπήρχε ένδειξη αντιστροφής της σχετικής υποβάθμισης. Τα στοιχεία δείχνουν διατήρηση της σχετικής υποβάθμισης μέσα στο πλαίσιο της συνολικής κοινωνικής κρίσης. Έτσι διαπιστώνεται

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

αύξηση της υποβάθμισης σε απόλυτο βαθμό, παρά την στατιστική ανωμαλία της αύξησης του ποσοστού των επαγγελματιών.

Επίσης πρέπει να ληφθεί υπόψη η ελληνική ιδιαιτερότητα, ιδιαίτερα τα χρόνια της κρίσης, που συνίσταται στην μεταμφίεση της μισθωτής εργασίας σε «επάγγελμα», δηλαδή τα μπλοκάκια. Μέρος της μείωσης των κατηγοριών οφείλεται στην μετατροπή της τυπικής εργασιακής σχέσης των εργαζόμενων αυτών σε «μπλοκάκι», κάτι που βέβαια δεν τους καθιστά επαγγελματίες αλλά αντίθετα εκφράζει υποβάθμιση των εργασιακών δικαιωμάτων τους. Σε περίπτωση που υπήρχε δυνατότητα διαχωρισμού των πραγματικά αυτοαπασχολούμενων από τα «μπλοκάκια», το κριτήριο αυτό θα έδινε μια περισσότερο πραγματική εικόνα της κατάστασης, ιδίως μετά το 2012.

Πράγματι, από φορολογική άποψη και με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ. 2009-2012), παρατηρείται ότι από το 2009 έως το 2012 έχει μειωθεί σημαντικά ο συνολικός αριθμός των Ελεύθερων Επαγγελματιών, τόσο στην Π.Ε. Δυτικής Αθήνας, όσο και στην Περιφέρεια Αττικής. Παρά τις μειώσεις του πλήθους των ελεύθερων επαγγελματιών από το 2009 στο 2010 και από το 2010 στο 2011 ο μέσος όρος δηλωθέντος εισοδήματος αρχικά παρουσιάζει αύξηση, αλλά από το 2011 σημειώνεται σημαντική μείωση της τάξης του 13,3% στην Π.Ε. Δυτικής Αθήνας και του 12,4% στην Περιφέρεια Αττικής. Επισημαίνεται ότι οι μειώσεις του πλήθους των ελεύθερων επαγγελματιών είναι μεγαλύτερες στη Δυτική Αθήνα σε σχέση με την Περιφέρεια Αττικής.

Πίνακας 11. Μεταβολή αριθμού επαγγελματιών Δυτική Αθήνα και Περιφέρεια Αττικής 2009-2012

Π.Ε. ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ				
	Ελεύθεροι Επαγγελματίες	Ρυθμός Μεταβολής Πλήθους	Μ.Ο. Ετήσιου Εισοδήματος Ελ. Επαγγελματιών	Ρυθμός Μεταβολής Εισοδήματος
2009	14.965		26.487,17 €	
2010	14.427	-3,60%	28.513,41 €	7,65%
2011	13.592	-5,79%	29.392,01 €	3,08%
2012	12.976	-4,53%	25.491,16 €	-13,27%

Πηγή: Επεξεργασία Στοιχείων ΓΓΠΣ (2009-2012)

Διαχρονικά το ποσοστό των απασχολούμενων στον πληθυσμό στη Δυτική Αθήνα (Πίνακας 12) είναι ελαφριά χαμηλότερο του αντίστοιχου ποσοστού τόσο της Περιφέρειας όσο και του Λεκανοπεδίου (για το 2011 37,27 % έναντι 37,93 % και 38,47 % αντίστοιχα).

Πίνακας 12. Απασχολούμενοι ως % του πληθυσμού – 1991-2011

	1991	2001	2011
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	35,09%	39,50%	34,47%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	35,90%	42,42%	37,93%
Λεκανοπέδιο Αθηνών	36,37%	42,88%	38,47%
ΠΕ Κεντρικού Τομέα Αθήνας	37,83%	44,32%	39,03%
ΠΕ Βορείου Τομέα Αθήνας	37,34%	43,84%	40,70%
ΠΕ Δυτικού Τομέα Αθήνας	35,43%	41,78%	37,27%
ΠΕ Νοτίου Τομέα Αθήνας	36,89%	43,14%	38,84%
ΠΕ Ανατολικής Αττικής	34,00%	42,06%	37,45%
ΠΕ Δυτικής Αττικής	32,12%	38,08%	33,25%
ΠΕ Πειραιά	32,01%	39,04%	35,12%
ΠΕ Νήσων	28,12%	32,32%	29,00%

Πίνακας 13. Μεταβολή απασχόλησης 1991-2011

	1991-2001	2001-2011	1991-2011
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	21,32%	-14,35%	3,92%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	29,46%	-13,08%	12,52%
Λεκανοπέδιο Αθηνών	25,20%	-16,66%	4,34%
ΠΕ Κεντρικού Τομέα Αθήνας	16,69%	-23,99%	-11,30%
ΠΕ Βορείου Τομέα Αθήνας	37,56%	-7,12%	27,76%
ΠΕ Δυτικού Τομέα Αθήνας	26,53%	-13,66%	9,25%
ΠΕ Νοτίου Τομέα Αθήνας	30,94%	-13,14%	13,73%
ΠΕ Ανατολικής Αττικής	73,63%	14,94%	99,57%
ΠΕ Δυτικής Αττικής	46,07%	- 6,77%	36,17%
ΠΕ Πειραιά	26,99%	-17,07%	5,32%
ΠΕ Νήσων	31,20%	-6,18%	23,08%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 1991, 2001, 2011. Επεξεργασία από ΑΣΔΑ

Το 68,20 % των απασχολουμένων το 2011 στο Δυτικό Τομέα ανήκει στις κατηγορίες 4. Υπάλληλοι γραφείου, 5. Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές, 7. Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα, 8. Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι) και 9. Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες. Το ποσοστό αυτό είναι σημαντικά μεγαλύτερο τόσο από της Χώρας (58,58 %) όσο και από της Περιφέρειας (59,57 %) ή του Λεκανοπεδίου (58,81 %), ενώ αντίστοιχα μειωμένα τα ποσοστά των άλλων κατηγοριών.

Υπηρεσίες του Δήμου - Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής και για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων.

Στο πλαίσιο υλοποίησης της αποστολής της, εμπλέκονται το σύνολο των τμημάτων της Διεύθυνσης, δηλαδή τα τμήματα :

- Κοινωνικής Πολιτικής και Συμβουλευτικής Στήριξης
- Κοινωνικής Φροντίδας και Υγείας
- Πρόνοιας & Αρωγής

Ο Δήμος Αιγάλεω εμφανίζει σχετικά υψηλά ποσοστά φτώχειας και αυξημένες ανάγκες ψυχοκοινωνικής φροντίδας των ευπαθών ομάδων, όπως :

- Άνεργοι
- Άτομα και οικογένειες που διαβιούν σε συνθήκες φτώχειας
- Δικαιούχοι του επιδόματος “Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης” (ΚΕΑ)
- Παιδιά και ενήλικες που βιώνουν καταστάσεις κοινωνικού αποκλεισμού
- Ηλικιωμένοι
- Μονογονεϊκές οικογένειες
- Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑμΕΑ)
- Άτομα με ψυχική διαταραχή
- Άστεγοι
- Θύματα κακοποίησης
- Άτομα με παραβατική συμπεριφορά
- Χρήστες και πρώην χρήστες ουσιών
- Παλιννοστούντες
- Μετανάστες, πρόσφυγες.

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας είναι αρμόδια για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής (με παροχή διαφόρων υπηρεσιών, όπως της συμβουλευτικής στήριξης, της λειτουργίας των Κ.Α.Π.Η. κ.ά.), των πολιτικών ισότητας των φύλων, της προνοιακής πολιτικής καθώς και για την προστασία της δημόσιας υγείας και προαγωγή της υγιεινής στην περιοχή του Δήμου, με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων.

Παράλληλα, αναπτύσσει δράσεις με στόχο την ψυχοκοινωνική στήριξη πολιτών και ομάδων που δυσκολεύονται να διαχειριστούν τις διαπροσωπικές τους σχέσεις, δράσεις που στοχεύουν στην επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων των κοινωνικά αποκλεισμένων ή καταπιεσμένων ομάδων του πληθυσμού του Δήμου, καθώς και δράσεις εστιασμένες στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ενταγμένες στην ευρύτερη κοινωνική πολιτική.

Συνοπτικά, οι αρμοδιότητες των επί μέρους οργανικών μονάδων της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

Το Τμήμα Πρόνοιας & Αρωγής που αναλαμβάνει:

- ✓ Ανανεώσεις και εγγραφές για την καταβολή επιδομάτων σε τυφλούς, κωφάλαλους, ανασφάλιστους παραπληγικούς, τετραπληγικούς και ακρωτηριασμένους, διανοητικά καθυστερημένους, ανίκανους προς εργασία, υποφέροντες από εγκεφαλική παράλυση (σπαστικούς), απροστάτευτους ανήλικους, υποφέροντες από αιμολυτική αναιμία και βαριά ανάπηρους, καθώς και σε λοιπά άτομα δικαιούμενα παροχής κοινωνικής προστασίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 57/1973 (Φ.Ε.Κ. 149 Α'), της σχετικής νομοθεσίας, καθώς και των οικείων κανονιστικών ρυθμίσεων (από 1.1.2019, η καταβολή των επιδομάτων γίνεται πλέον από τον ΟΠΕΚΑ).
- ✓ Την έκδοση αποφάσεων παροχής κοινωνικής προστασίας.
- ✓ Την έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας.

Το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής και Συμβουλευτικής Στήριξης που:

- ✓ Διεξάγει κοινωνικές έρευνες, συγκεντρώνει στοιχεία, σχεδιάζει, εισηγείται και μεριμνά για την εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής υποστήριξης.

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

- ✓ Υλοποιεί δράσεις και προγράμματα κοινωνικής πολιτικής συμπληρωματικά με τις δράσεις και τα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής που υλοποιούνται από τα Νομικά πρόσωπα του Δήμου.
- ✓ Υποβάλλει προτάσεις (απευθείας ή σε συνεργασία με την Διεύθυνση Προγραμματισμού Ανάπτυξης και Διαφάνειας) για συμμετοχή της υπηρεσίας σε εθνικά προγράμματα και προγράμματα της Ε.Ε. και μεριμνά για την υλοποίησή τους.
- ✓ Οργανώνει, παρακολουθεί και αξιολογεί τη δικτύωση τοπικών φορέων Κοινωνικής Φροντίδας, όπως οι Μ.Κ.Ο, οι υπηρεσίες και δομές Κοινωνικής προστασίας της Περιφέρειας και του Κράτους, που λειτουργούν σε επίπεδο Δήμου ή και στην ευρύτερη περιοχή εφόσον εξυπηρετούν κατοίκους του Δήμου μας καθώς και τα αντιπροσωπευτικά σώματα των ομάδων-χρηστών.
- ✓ Σχεδιάζει, εισηγείται και μεριμνά για την εφαρμογή προγραμμάτων και μέτρων που στοχεύουν στην ισότητα γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς.

Το Τμήμα Κοινωνικής Φροντίδας και Υγείας που αναλαμβάνει:

- ✓ Το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων, επιμορφωτικού και ενημερωτικού χαρακτήρα, με σκοπό την προαγωγή της υγείας, της κοινωνικής συνείδησης, της ευαισθητοποίησης των πολιτών και της πρόληψης και αντιμετώπισης των κοινωνικών αναγκών.
- ✓ Τη συμμετοχή σε δίκτυα σχετικά με θέματα που άπτονται της υγείας και της κοινωνικής ανάπτυξης των κατοίκων της πόλης για την προώθηση νέων πρακτικών (Δίκτυο Υγείων Πόλεων), τη συμμετοχή σε διαδημοτικές συνεργασίες ή προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ημερίδες, συνέδρια κ.λπ.
- ✓ Το σχεδιασμό και τη μέριμνα για την εφαρμογή των μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας.
- ✓ Άσκηση συμβουλευτικής υγείας και αγωγής υγείας σε θέματα οικογενειακού προγραμματισμού και σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων.
- ✓ Διενέργεια εισαγγελικών παραγγελιών για θέματα δημόσιας υγείας.
- ✓ Λειτουργία τράπεζας αίματος-Μητρώο εθελοντών αιμοδοτών.
- ✓ Λειτουργία δημοτικών ιατρείων.

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

- ✓ Το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων για παροχή βοήθειας και στήριξης.
- ✓ Τη λειτουργία ΚΕΠ Υγείας.
- ✓ Την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων (εμβολιασμοί ,ενημέρωση για θέματα που αφορούν την σωστή χρήση ΜΑΠ κ.λπ.).

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τους Δήμους στο Δυτικό Τομέα Αθηνών λειτουργούν Κοινωνικές Δομές (Πίνακας 14), οι οποίες κατά μέσο όρο εξυπηρετούν το 0,43% του συνολικού πληθυσμού, δηλαδή περίπου 2.000 άτομα.

Σε επίπεδο Κοινωνικών Δομών οι περισσότερες αφορούν την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ, Βοήθεια στο σπίτι κ.α.) και Δημοτικούς Βρεφονηπιακούς Σταθμούς. Άλλα είδη Κοινωνικών Δομών που εμφανίζονται στον παρακάτω Πίνακα είναι Το Κέντρο Κοινότητας, το Κοινωνικό Παντοπωλείο, η Παροχή Συσιτίου η Τράπεζα Χρόνου, τα Κέντρα Δια βίου Μάθησης κ.α.

Πίνακας 14. Κοινωνικές Δομές Δυτικής Αθήνας

		ΔΗΜΟΣ		
		Αγίας Βαρβάρας	Αιγάλεω	Ιλίου
Πληθυσμός		26.550	69.946	84.793
Συγκριτική Αξιολόγηση Μ.Ο. Πληθυσμού που εξυπηρετείται από Κοινωνικές Δομές ανά Δήμο Εταίρο		1.106	2.332	2.735
Κέντρο Κοινότητας		1	0	0
ΚΑΠΗ ΚΑΙ Δομές Υποστήριξης Ηλικιωμένων, Βοήθεια στο σπίτι		7	7	9
ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ	ΒΝΣ	4	9	0
	ΚΔΑΠ / ΚΔΑΠ ΜΕΑ	0	0	0
ΔΟΜΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	Κοινωνικό Παντοπωλείο	1	1	2
	Παροχή Συσσιτίου	1	1	2
	Κοινωνικό Φαρμακείο	1	1	2
Γραφείο Απασχόλησης		1	1	0
Λοιπές Κοινωνικές Δομές		8	10	16

Πίνακας 15. Ωφελούμενες Οικογένειες και Πλήθος Μελών αυτών που ανήκουν στις Ευπαθείς Ομάδες και λαμβάνουν κοινωνικές και προνοιακές υπηρεσίες από τους

Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών

ΔΗΜΟΣ	Ταχυδρομικός Κώδικας	Όνομασία Συνοικίας Περιοχής	Ωφελούμενες Οικογένειες από Δράσεις Κοινωνικής Ένταξης			
			Πλήθος Οικογενειών	Μέλη που αντιστοιχούν	Εξ αυτών ανήλικα τέκνα 0-17	Εξ αυτών ηλικιωμένοι 65+
ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ	12351	Αγία Βαρβάρα	1700	4400	800	300
ΑΙΓΑΛΕΩ	12241	Κάτω Αιγάλεω / Κύπρου / Ελαιώνας	890	2136	145	220
	12242	Άγιος Σπυρίδωνας / Εσταυρωμένος / Προύσης	840	2016	135	200
	12243	Λιούμη / Αναγέννηση / Άλσος Αιγάλεω - Μπαρουτάδικο	560	1344	90	130
	12244	Ιερά Πόλη / Αγίου Κωνσταντίνου / Νταμαράκια	710	1704	120	170
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΑΛΕΩ			3000	7200	490	720
ΙΛΙΟΥ	13121	Παλατιανή / Βερακέικα	154	397	82	59
	13122	Κέντρο / Ρίμινι / Πολυτέκνων / Αγίου Φανουρίου / Ραδιοφωνία	269	618	62	92
	13123	Μιχελή	132	309	63	46
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ			555	1324	207	197

Πίνακας 16. Ωφελούμενες Μονογονεϊκές Οικογένειες και Πλήθος Μελών αυτών που λαμβάνουν κοινωνικές και προνοιακές υπηρεσίες από τους Δήμους του Δυτικού

Τομέα Αθηνών

ΔΗΜΟΣ	Ταχυδρομικός Κώδικας	Όνομασία Συνοικίας Περιοχής	Εξ αυτών Μονογονεϊκές Οικογένειες		
			Πλήθος Οικογενειών	Μέλη που αντιστοιχούν	Εξ αυτών ανήλικα τέκνα 0- 17
ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ	12351	Αγία Βαρβάρα	550	1600	400
ΑΙΓΑΛΕΩ	12241	Κάτω Αιγάλεω / Κύπρου / Ελαιώνας	38	88	53
	12242	Άγιος Σπυρίδωνας / Εσταυρωμένος / Προύσης	35	77	40
	12243	Λιούμη / Αναγέννηση / Άλσος Αιγάλεω - Μπαρουτάδικο	39	84	42
	12244	Ιερά Πόλη / Αγίου Κωνσταντίνου / Νταμαράκια	38	81	45
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΑΛΕΩ			150	330	180
ΙΛΙΟΥ	13121	Παλατιανή / Βερακεία	8	24	21
	13122	Κέντρο / Ρίμινι / Πολυτέκνων / Αγίου Φανουρίου / Ραδιοφωνία	13	53	50
	13123	Μιχελή	3	10	7
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ			24	87	78

Πίνακας 17. Ωφελούμενες Οικογένειες χωρίς κανένα εργαζόμενο και Πλήθος Μελών αυτών που λαμβάνουν κοινωνικές και προνοιακές υπηρεσίες από τους Δήμους του

Δυτικού Τομέα Αθηνών

ΔΗΜΟΣ	Ταχυδρομικός Κώδικας	Όνομασία Συνοικίας Περιοχής	Εξ αυτών Οικογένειες χωρίς κανέναν εργαζόμενο		
			Πλήθος Οικογενειών	Μέλη που αντιστοιχούν	Εξ αυτών ανήλικα τέκνα 0 - 17
ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ	12351	Αγία Βαρβάρα	900	2400	600
ΑΙΓΑΛΕΩ	12241	Κάτω Αιγάλεω / Κύπρου / Ελαιώνας	530	1280	250
	12242	Άγιος Σπυρίδωνας / Εσταυρωμένος / Προύσης	500	1210	240
	12243	Λιούμη / Αναγέννηση / Άλσος Αιγάλεω - Μπαρουτάδικο	340	800	160
	12244	Ιερά Πόλη / Αγίου Κωνσταντίνου / Νταμαράκια	420	1020	200
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΑΛΕΩ			1790	4310	850
ΙΛΙΟΥ	13121	Παλατιανή / Βερακεία	140	277	77
	13122	Κέντρο / Ρίμινι / Πολυτέκνων / Αγίου Φανουρίου / Ραδιοφωνία	166	328	92
	13123	Μιχελή	102	202	56
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ			408	807	225

Πίνακας 18. Ωφελούμενοι Ανθρωπιστικής κρίσης/κάρτα σίτισης και Πλήθος Μελών αυτών που λαμβάνουν κοινωνικές και προνοιακές υπηρεσίες από τους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών

ΔΗΜΟΣ	Ταχυδρομικός Κώδικας	Όνομασία Συνοικίας Περιοχής	Ωφελούμενοι Ανθρωπιστικής κρίσης/κάρτα σίτισης		
			Πλήθος Οικογενειών	Μέλη που αντιστοιχούν	Εξ αυτών ανήλικα τέκνα 0 - 17
ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ	12351	Αγία Βαρβάρα	670	2000	550
ΑΙΓΑΛΕΩ	12241	Κάτω Αιγάλεω / Κύπρου / Ελαιώνας	504	1513	260
	12242	Άγιος Σπυρίδωνας / Εσταυρωμένος / Προύσης	470	1428	240
	12243	Λιούμη / Αναγέννηση / Άλσος Αιγάλεω - Μπαρουτάδικο	320	952	160
	12244	Ιερά Πόλη / Αγίου Κωνσταντίνου / Νταμαράκια	400	1207	200
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΑΛΕΩ			1694	5100	860
ΙΛΙΟΥ	13121	Παλατιανή / Βερακέικα	401	764	204
	13122	Κέντρο / Ρίμινι / Πολυτέκνων / Αγίου Φανουρίου / Ραδιοφωνία	486	834	250
	13123	Μιχελή	280	622	191
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ			1167	2220	645

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

Πίνακας 19. Ωφελούμενοι Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης και Πλήθος Μελών αυτών που λαμβάνουν κοινωνικές και προνοιακές υπηρεσίες από τους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών

ΔΗΜΟΣ	Ταχυδρομικός Κώδικας	Όνομασία Συνοικίας Περιοχής	Ωφελούμενοι Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης		
			Πλήθος Οικογενειών	Μέλη που αντιστοιχούν	Εξ αυτών ανήλικα τέκνα 0 - 17
ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ	12351	Αγία Βαρβάρα	825	2221	340
ΑΙΓΑΛΕΩ	12241	Κάτω Αιγάλεω / Κύπρου / Ελαιώνας	364	1164	218
	12242	Άγιος Σπυρίδωνας / Εσταυρωμένος / Προύσης	341	1019	166
	12243	Λιούμη / Αναγέννηση / Άλσος Αιγάλεω - Μπαρουτάδικο	379	1108	175
	12244	Ιερά Πόλη / Αγίου Κωνσταντίνου / Νταμαράκια	373	1080	186
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΑΛΕΩ			1457	4371	745
ΙΛΙΟΥ	13121	Παλατιανή / Βερακείκα	346	1004	323
	13122	Κέντρο / Ρίμινι / Πολυτέκνων / Αγίου Φανουρίου / Ραδιοφωνία	293	748	220
	13123	Μιχελή	195	524	166
ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΥ ΙΛΙΟΥ			834	2276	709

Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών- Σύλλογοι και Σωματεία

Στο πλαίσιο υλοποίησης της αποστολής της, η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας αναπτύσσει δράσεις και συνεργασίες με φορείς όπως η Εκκλησία, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, σωματεία (βλέπε ενδεικτικό πίνακα παρακάτω με συλλόγους που δραστηριοποιούνται στα όρια του δήμου) με απώτερο σκοπό και στόχο τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής με στοχευμένες δράσεις και εστιασμένες στην αντιμετώπιση πραγματικών αναγκών.

Πίνακας 20. Σύλλογοι / Σωματεία που δραστηριοποιούνται στο δήμο Αιγάλεω

A/A	Επωνυμία σωματείου / συλλόγου	Διεύθυνση
1.	ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	Πλαστήρα Νικολάου 53, 12242 Αιγάλεω
2.	ΣΕΟΤΑ - ΣΥΝΔΙΚΑΤΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ	Ιερά Οδός 151, 12241 Αιγάλεω
3.	ΕΠΟΜΕΑ - ΕΠΙΛΕΚΤΗ ΟΜΑΔΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ	Μοσχονησίων 23, Εντός Εσπερινού Γυμνασίου, 12242 Αιγάλεω
4.	ΜΟΥΣΙΚΟΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΒΑΣΣΑΛΟΥ	Κουντουριώτου 51, 12242 Αιγάλεω
5.	ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ - ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ	Βαρδουσίων 27, 12243 Αιγάλεω
6.	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΖΥΘΟΠΟΙΩΝ	Λεωφόρος Κηφισού 102, 12241 Αιγάλεω
7.	Η ΚΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ - ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΡΗΤΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ	Θεσσαλονίκης 18 & Γρηγορίου Κυδωνίων, 12241 Αιγάλεω
8.	ΟΦΕΑ - ΟΜΙΛΟΣ ΦΙΛΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	Αρκαδίου 3, Άγιος Κωνσταντίνος, 122 44 Αιγάλεω
9.	ΣΚΑΚΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	Σούτσου Γ. 1 & Ιερά Οδός, 12243 Αιγάλεω
10.	ARID ZONE AFFORESTATION - AZA	Ιερά Οδός 294, 12243 Αιγάλεω
11.	ΕΕΔΑ - ΕΝΩΣΗ ΕΡΓΑΤΟΪΠΑΛΛΗΛΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΣ	Ιερά Οδός 151, 12241 Αιγάλεω
12.	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ	Μοσχονησίων 23, 12242 Αιγάλεω

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

13.	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΡΥΟΠΙΔΕΩΝ ΚΥΘΝΟΥ	Λάρνακος & Αμμοχώστου, 12241 Αιγάλεω
14.	ΕΝΩΣΗ ΠΟΝΤΙΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ	Καραϊσκάκη 15, 12242 Αιγάλεω
15.	ΕΛΜΕ - ΕΝΩΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ Β ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	Μοσχονησίων 23, 12242 Αιγάλεω
16.	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΓΕΡΑΝΟΦΟΡΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ	Ιερά Οδός 296, 12243 Αιγάλεω
17.	ΕΝΩΣΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ (ΟΑΕΕ)	Κορυτσάς 14, 12243 Αιγάλεω
18.	ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	Θηβών 475, 12243 Αιγάλεω
19.	ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ - ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΤΩΝ ΕΚ ΠΟΝΤΟΥ	Ανδρούτσου Οδυσσέα 17, 12242 Αιγάλεω
20.	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ - ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ - ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ (ΙΚΑ)	Έλλης 37, 12242 Αιγάλεω
21.	Μορφωτικός και Πολιτιστικός σύλλογος ΜΕΛΑΣ ΑΓΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	12243 Αιγάλεω
22.	ΑΡΜΑΓΕΔΔΩΝ - ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΛΑΝΟΔΙΩΝ ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΑΝΕΜΠΟΡΩΝ	Ατταλείας 29, 12241 Αιγάλεω
23.	ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΑΣΣΥΡΙΩΝ	Σαμψούντος 6, 12242 Αιγάλεω
24.	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΠΟΝΤΙΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ	Θηβών 250, 12241 Αιγάλεω
25.	ΣΥΝΔΙΚΑΤΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	Ιερά Οδός 151, Βοτανικός, 122 41 Αιγάλεω
26.	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΙΚΑ	Νίκαιας 4, Νέο Αιγάλεω, 122 41 Αιγάλεω
27.	ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΚΑΤΩΤΕΡΩΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΔΥΤ ΑΤΤΙΚΗΣ	Παπαρρηγόπουλου Κωνσταντίνου 27, Ιεράπολη, 122 44 Αιγάλεω
28.	ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ - ΑΙΓΑΛΕΩ (ΓΡΑΦΕΙΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ)	Ιερά Οδός 202, Κάτω Αιγάλεω - Εσταυρωμένου, 122 42 Αιγάλεω
29.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ	Πλαστήρα Νικολάου 53, Άγιος Σπυρίδωνας, 122 42 Αιγάλεω

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

30.	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΟΜΙΛΟΥ WACKENHUT	Λεωφόρος Θηβών 357, Άγιος Κωνσταντίνος, 122 44 Αιγάλεω
31.	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΑΒΗΤΙΚΩΝ	Γυθείου 19, Νέο Αιγάλεω, 122 41 Αιγάλεω
32.	ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ	Ελλησπόντου 10, Κάτω Αιγάλεω - Εσταυρωμένου, 122 41 Αιγάλεω
33.	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΩΠΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΣ Η ΠΡΟΟΔΟΣ	Κορυτσάς 33, Αγία Τριάδα, 122 43 Αιγάλεω
34.	ΚΑΛΟΣ ΠΟΙΜΗΝΑΣ	Μιλτιάδου 29, Αγία Τριάδα, 122 43 Αιγάλεω
35.	ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	Μάκρης 37, 122 41 Αιγάλεω
36.	CITY NUTRITION CLUB	Ατταλείας 9, Κάτω Αιγάλεω - Εσταυρωμένου, 122 41 Αιγάλεω
37.	ΚΡΗΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ - ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΡΗΤΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ	Θεσσαλονίκης 18 & Μητροπολίτη Κυδωνίων Γρηγορίου, Νέο Αιγάλεω, 122 41 Αιγάλεω
38.	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΦΛΑΜΠΟΥΡΙΩΤΩΝ	Κωνσταντινουπόλεως 81, Κάτω Αιγάλεω - Εσταυρωμένου, 122 42 Αιγάλεω
39.	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	Ιερά Οδός 151, Βοτανικός, 122 41 Αιγάλεω
40.	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ	Πλαστήρα Νικολάου 53, Άγιος Σπυρίδωνας, 122 42 Αιγάλεω
41.	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΦΕΔΡΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΥΠΑΣΠΙΣΤΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΙΓΑΛΕΩ	Κερασούντος 27, Κάτω Αιγάλεω - Εσταυρωμένου, 122 42 Αιγάλεω
42.	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΩΠΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΣ Η ΠΡΟΟΔΟΣ	Κορυτσάς 33, Αγία Τριάδα, 122 43 Αιγάλεω
43.	ΑΠΟΛΛΩΝ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	Νικίου 56, 12243 Αιγάλεω
44.	Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΗΟΤΟΚΑΝ ΚΑΡΑΤΕ	Ηρακλείτου 63, 12243 Αιγάλεω
45.	ERIC FIGHT CLUB Αθλητικό Σωματείο Πολεμικών Τεχνών	Μουργκάνας 3, 12241 Αιγάλεω
46.	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΞΙΦΑΣΚΙΑΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	Δημαρχείου 51, 12242 Αιγάλεω
47.	ΑΟ ΑΙΓΑΛΕΩ - ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ , Όμιλος Πετοσφαίρισης	Πλαστήρα Νικολάου 20, 12242 Αιγάλεω

Παραδοτέο Π1.1: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά στοιχεία του δήμου Αιγάλεω

48.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΑΕΚWONDO ΑΙΓΑΛΕΩ	Γκύζη 4, 12241 Αιγάλεω
49.	ΑΘΛΟΣ - Αθλητικός Σύλλογος Tae Kwon Do	Κολοκοτρώνη 13 & Δημαρχείου, 12242 Αιγάλεω
50.	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΙΟΛΟΣ	Διρού 50, 12243 Αιγάλεω
51.	ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ 73 Αθλητικός Όμιλος Κολύμβησης	Δημαρχείου 56, 12242 Αιγάλεω
52.	ΠΡΩΤΕΑΣ Σύλλογος Ενόργανης Γυμναστικής	Σουλίου & Σίφνου, Εντός ΕΑΚ, 12243 Αιγάλεω
53.	ΑΟ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ (Κωνσταντόπουλος Παναγιώτης)	Εντός Γηπέδου ΔΑΚ, 12244 Αιγάλεω
54.	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΙΓΑΛΕΩ	Προύσης 32, 12242 Αιγάλεω
55.	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΟΡΑΣ ΔΡΥΟΠΙΔΕΩΝ ΑΙΓΑΛΕΩ	Αναγεννήσεως 31, 12243 Αιγάλεω
56.	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	Πλαστήρα Νικολάου 6

«ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΓΙΑΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΠΕΠ «ΑΤΤΙΚΗ»2014 – 2020 ΚΑΙ
ΑΛΛΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ»

Παραδοτέο Π1.2: Επικαιροποιημένα
κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά
των κατοίκων δήμου Αιγάλεω

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2020

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	3
Μεθοδολογικά θέματα	4
Εκπαιδευτικό επίπεδο	6
Απασχόληση και επάγγελμα	28
Οικογενειακά χαρακτηριστικά (Νοικοκυριά, Μονογονεϊκές οικογένειες)	35
Συνθήκες και χαρακτηριστικά της φτώχειας και των κοινωνικών ανισοτήτων	40

Εισαγωγή

Αντικείμενο εργασίας του παρόντος παραδοτέου αποτελεί η καταγραφή των κοινωνικοοικονομικών στοιχείων του Δήμου Αιγάλεω (αριθμός δημοτών, επαγγελματικοί φορείς, κοινωνικές υπηρεσίες δήμου Αιγάλεω, κοινωνικοί φορείς, επάγγελμα, κατά κεφαλή εισόδημα, μορφωτικό επίπεδο, οικογενειακά χαρακτηριστικά, κλπ.), έτσι ώστε αυτά να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και να λειτουργήσουν υποστηρικτικά στο σχεδιασμό των έργων κοινωνικού χαρακτήρα τύπου «Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων / Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης / Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΟΧΕ/ΒΑΑ/ΕΚΤ)» που θα σχεδιάσει και θα υλοποιήσει ο Δήμος Αιγάλεω σχετικά με την προβληματική της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που αντιμετωπίζει και της τοπικής κοινωνικής ανάπτυξης που προσπαθεί να αναπτύξει.

Ο Δήμος Αιγάλεω είναι μέρος της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικού Τομέα Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής. Καταλαμβάνει μια έκταση 6.450 στρεμμάτων, από τα οποία τα 4.400 στρέμματα είναι ενταγμένα στο σχέδιο πόλης, ενώ τα άλλα 2.200, τα περισσότερα στο δυτικό τμήμα του Ελαιώνα, είναι εκτός σχεδίου. Έχει πληθυσμό 69.946 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2011 και πληθυσμιακή πυκνότητα 10.844,34 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Το ένα τέταρτο του δήμου είναι βιομηχανική περιοχή, ενώ το έδαφός του διασχίζουν πέντε μεγάλες οδικές αρτηρίες και συγκεκριμένα οι Λεωφόροι Κηφισού, Αθηνών, Θηβών, Πέτρου Ράλλη και η Ιερά Οδός. Έτσι δημιουργούνται πέντε τεταρτημόρια που αποτελούν και τις πέντε συνοικίες του δήμου.

Κύριος στόχος της καταγραφής είναι η περιγραφή και η εκτίμηση στοιχείων κινδύνου φτώχειας, πολλαπλής στέρησης και κοινωνικού αποκλεισμού για το δήμο ανά ομάδα στόχου και δημοτικό διαμέρισμα.

Ο συνολικός πληθυσμός του Δυτικού Τομέα Αθηνών ανέρχεται 489.675. Το 14,66% είναι έως 14 ετών, το 18,62% είναι από 15 έως 29 ετών, το 32,74% είναι από 30 έως 49 ετών, το 18,10% από 50-64 ετών, ενώ το υπόλοιπο 15,88% είναι ηλικίας 65+. Όπως και στο σύνολο της Επικράτειας έτσι και στη Δυτική Αθήνα το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού παρατηρείται στις ηλικίες 30-49. Ο πληθυσμός ηλικίας 65+ καταλαμβάνει μεγαλύτερο μέρος σε σχέση με τα παιδιά έως 14 ετών.

Παραδοτέο Π1.2: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των κατοίκων δήμου Αιγάλεω

Συγκρίνοντας τις απογραφές του 2001 και του 2011 σε όλους τους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών αλλά και στην Περιφέρεια Αττικής τα άτομα ηλικίας 65+ έχουν αυξηθεί κατά 77,4% το λιγότερο, ενώ η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στον Δήμο Αιγάλεω (116,7%).(Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για Υποβαθμισμένες Περιοχές ΕΥΔ ΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ, σελ. 23)

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης σε όλους τους Δήμους της Δυτικής Αθήνας, οι τελειόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και άνω, είναι κάτω από το μέσο όρο της Περιφέρειας Αττικής και το ποσοστό μεταξύ ανδρών και γυναικών παρουσιάζει ελάχιστη διαφοροποίηση (15,14% στους άνδρες και 15,26% στις γυναίκες). Σε μία άλλη σημαντική κατηγορία που αφορά το «Ποσοστό ατόμων που Εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση / Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή / Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση» το ποσοστό της Δυτικής Αθήνας είναι υψηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό στην Περιφέρεια Αττικής,. Το ποσοστό αυτό διαφέρει σημαντικά σε άντρες και γυναίκες καθώς στους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών το 9,27% των ανδρών και το 12,04% των γυναικών ανήκει σε αυτή την κατηγορία.

Μεθοδολογικά θέματα

Έρευνες και μελέτες τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η φτώχεια σε τοπικό επίπεδο σχετίζεται με παράγοντες όπως η σχέση του ατόμου με την αγορά εργασίας (ανεργία, απασχόληση), το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, την ηλικία, το φύλο (γυναίκες), τον τύπο νοικοκυριού (μόνοι γονείς, πολυμελείς οικογένειες), τον τύπο κατοικίας (έτος παλαιότητας, ιδιοκτησία κατοικίας, αριθμός δωματίων, ύπαρξη κεντρικής θέρμανσης, ύπαρξη wc/ μπάνιου) κ.λπ.. Για την κατανόηση και τον προσδιορισμό των παραγόντων που συνιστούν αιτίες των εν λόγω φαινομένων, καθώς δεν υπάρχει μία μοναδική και γενικότερα αποδεκτή θεωρία, η καταγραφή σε τοπικό επίπεδο στα πλαίσια του οποίου η φτώχεια μπορεί να χαρακτηριστεί σχετική ή «ακραία», πρέπει και να περιστοιχίζεται από επιπλέον στοιχεία μη-εισοδηματικά, τα οποία φανερώνουν πολλαπλή στέρηση ή/και κοινωνικό αποκλεισμό.

Τέτοια στοιχεία / παράγοντες είναι μεταξύ άλλων η κατάσταση υγείας των μελών του νοικοκυριού ή του υπεύθυνου του νοικοκυριού, ή έλλειψη κοινωνικών υπηρεσιών, η αδυναμία χρήσης κοινωνικών υπηρεσιών, η έλλειψη κοινωνικών δικτύων κ.λπ.

Η μεθοδολογία καταγραφής, για το συγκεκριμένο παραδοτέο, στηρίχθηκε στην έρευνα γραφείου (desktop research) και σημαντικότερες πηγές άντλησης δεδομένων αποτέλεσαν η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, το Στρατηγικό Σχέδιο του δήμου Αιγάλεω 2015-2019, το Έντυπο υποβολής πρότασης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για Υποβαθμισμένες Περιοχές της ΕΥΔ του Ε.Π. Περιφέρειας Αττικής, η αναφορά της Διαδημοτικής Εταιρικής Σχέσης για την Ανάπτυξη της Δυτικής Αθήνας με αξιοποίηση της «Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης», στο πλαίσιο Στρατηγικής Βιώσιμης Ανάπτυξη (ΟΧΕ/ΒΑΑ), το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του 2019 καθώς και το Στρατηγικό πλαίσιο «Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης » (Β.Α.Α.) των δήμων Δυτικής Αθήνας της Γενικής Διεύθυνσης του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αθήνας (ΑΣΔΑ).

Παραδοτέο Π1.2: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των κατοίκων δήμου Αιγιάλεω

Η καταγραφή έγινε με σπονδυλωτό τρόπο, έτσι ώστε να περιέχει ανάμεσα στα γενικά κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού του δήμου Αιγιάλεω, και τις ειδικότερες πληροφορίες που αφορούν τα συγκεκριμένα προβλήματα.

Για την καλύτερη αποτύπωση και κατανόηση των μεγεθών και δεικτών που παρουσιάζονται, κρίθηκε αναγκαίο τα δεδομένα του δήμου, ανάλογα με το θέμα αναφοράς, να συγκρίνονται με αυτά της Δυτικής Αθήνας, της Περιφέρειας Αττικής αλλά και ολόκληρης της χώρας.

Εκπαιδευτικό επίπεδο

Όσο αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης σε όλους τους Δήμους της Δυτικής Αθήνας οι τελειόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και άνω, είναι κάτω από το μέσο όρο της Περιφέρειας Αττικής με το υψηλότερο ποσοστό επιτυχόντων να σημειώνεται στο Δήμο Χαϊδαρίου (20,25 %) και το χαμηλότερο στο Δήμο Αγίας Βαρβάρας (11,15 %). Για την ίδια κατηγορία το ποσοστό μεταξύ ανδρών και γυναικών παρουσιάζει ελάχιστη διαφοροποίηση (15,14 % στους άνδρες και 15,26 % στις γυναίκες).

Σε μία άλλη σημαντική κατηγορία που αφορά το «Ποσοστό ατόμων που εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση / Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή / Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση» το ποσοστό της Δυτικής Αθήνας είναι υψηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό στην Περιφέρεια Αττικής,. Το ποσοστό αυτό διαφέρει σημαντικά σε άντρες και γυναίκες καθώς στους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών το 9,27 % των ανδρών και το 12,04 % των γυναικών ανήκει σε αυτή την κατηγορία.

Σε ό,τι αφορά τη διαμόρφωση του κοινωνικού και οικονομικού προφίλ μιας περιοχής, η εκπαίδευση συμβάλλει και επηρεάζει σε μέγιστο βαθμό στην κατεύθυνση αυτή. Σύμφωνα με την απογραφή που πραγματοποίησε η Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία το 2011, στο δήμο Αιγιάλεω παρατηρείται ότι το ποσοστό των αναλφάβητων (1.020 άτομα ή ποσοστό 1,5 %) και εκείνων που δεν τελείωσαν το δημοτικό σχολείο (6.170 άτομα ή ποσοστό 8,8 %) ανέρχεται στο 10,3 % του μόνιμου πληθυσμού, μέγεθος το οποίο ανέρχεται στο 33,1 %, αν σε αυτό προστεθούν και οι απόφοιτοι του δημοτικού (15.942 άτομα ή ποσοστό 22,8 %).

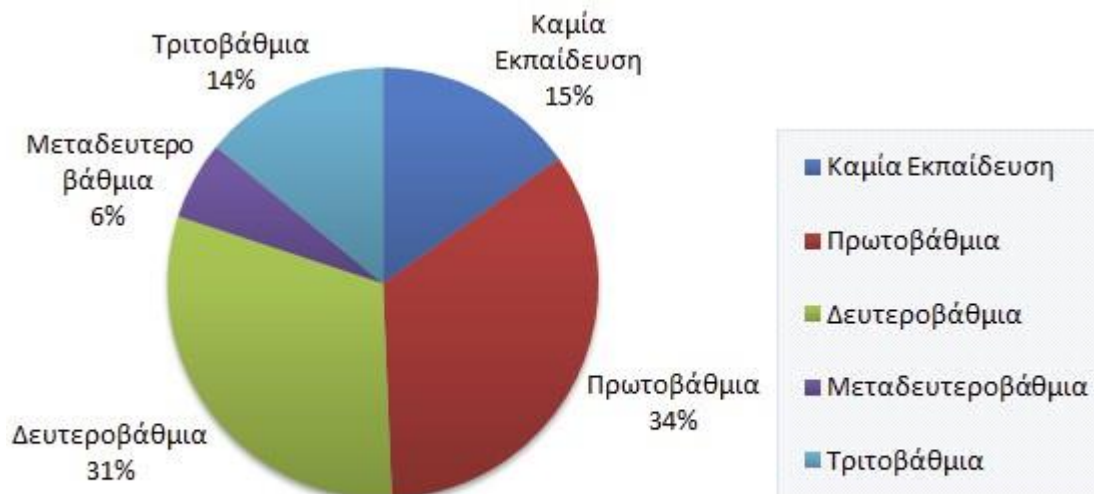
Επίσης 7.929 άτομα ή ποσοστό 11,3 % του μόνιμου πληθυσμού είναι απόφοιτοι γυμνασίου. Κατά συνέπεια, το ποσοστό του πληθυσμού που δεν έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, δηλαδή δημοτικό και γυμνάσιο, θεωρείται υπερβολικά υψηλό.

Το πολυπληθέστερο επίπεδο εκπαίδευσης που συναντάται στο δήμο Αιγάλεω, είναι αυτό των αποφοίτων Λυκείου με 21.465 άτομα ή ποσοστό 30,7 %.

Τέλος, το ποσοστό των πτυχιούχων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ΑΕΙ (5.589 άτομα ή ποσοστό 8,3 %) και ΑΤΕΙ (3.573 ή 5,1 %), ανέρχεται σε 9.162 άτομα ή ποσοστό 13,1 % και θεωρείται εξαιρετικά χαμηλό, ενώ αν σε αυτό προστεθούν και το ποσοστό των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου (589 ή 0,8 %) και διδακτορικού τίτλου σπουδών (109 ή 0,16 %), ανέρχεται μόνο σε 9.860 άτομα ή ποσοστό 14,1 %.

Πιο αναλυτικά τα δεδομένα που αφορούν την εκπαίδευση του μόνιμου πληθυσμού στο Δήμο Αιγάλεω, παρατίθενται αναλυτικά στους Πίνακες 1 – 21 που ακολουθούν (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

Πίνακας 1. Κατάσταση εκπαίδευσης πληθυσμού στο σύνολο του δήμου Αιγάλεω σε ποσοστά

Πίνακας 2. Επίπεδο εκπαίδευσης στο σύνολο του πληθυσμού του δήμου Αιγάλεω
κατά 10ετείς ομάδες ηλικιών

Επίπεδο εκπαίδευσης	Μόνιμος πληθυσμός	Ηλικίες								
		0 - 9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
	69946	Αριθμός Ατόμων								
Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2005)	3454	3454	0	0	0	0	0	0	0	0
Διδακτορικό	109	0	0	11	30	35	23	8	2	0
Μεταπτυχιακό	589	0	0	160	266	95	50	15	1	2
Πτυχίο Παν/μίου-Πολ/χνείου και ισότιμων σχολών	5589	0	0	1285	1373	1279	958	432	172	90
Πτυχίο ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ και ισότιμων σχολών	3573	0	0	1598	912	636	282	94	42	9
Πτυχίο ανώτερων επαγγελματικών σχολών	612	0	1	114	94	106	150	87	53	7
Πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)	3494	0	20	1022	1285	567	403	135	46	16
Απολυτήριο Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού κλπ.)	17495	0	1213	4390	3473	4017	2547	1103	555	197
Πτυχίο Επαγγελματικού Λυκείου	2142	0	60	778	559	405	195	99	35	11
Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών	1828	0	20	277	303	347	426	281	128	46
Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου	7929	0	1806	741	1282	1511	1168	759	486	176
Απολυτήριο Δημοτικού	15942	0	1863	398	605	1289	3168	3522	3202	1895
Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	2716	7	12	52	89	67	100	282	1103	1004
Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή	3454	1977	1336	9	15	11	11	21	37	37
Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	1020	2	14	113	96	72	55	92	294	282

Πίνακας 3. Επίπεδο εκπαίδευσης αρρένων του δήμου Αιγάλεω
κατά 10ετείς ομάδες ηλικιών

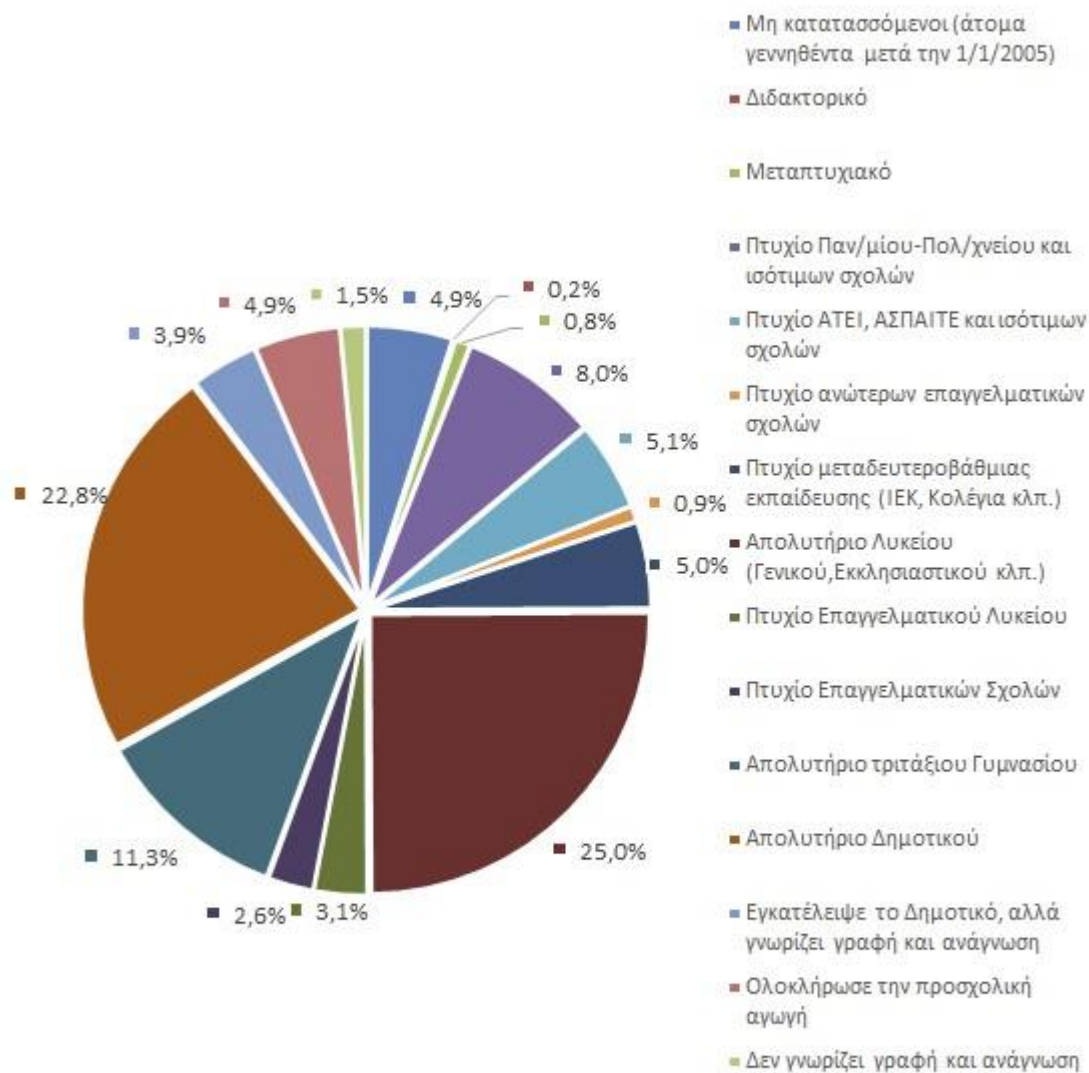
Επίπεδο εκπαίδευσης	Μόνιμος πληθυσμός	Ηλικίες								
		0 - 9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
	34008	Αριθμός Ατόμων								
Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2005)	1746	1746	0	0	0	0	0	0	0	0
Διδακτορικό	70	0	0	5	21	19	16	7	2	0
Μεταπτυχιακό	304	0	0	68	133	54	35	12	1	1
Πτυχίο Παν/μίου-Πολ/χνείου και ισότιμων σχολών	2533	0	0	431	606	536	515	292	103	50
Πτυχίο ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ και ισότιμων σχολών	1773	0	0	722	438	318	177	74	36	8
Πτυχίο ανώτερων επαγγελματικών σχολών	453	0	1	77	63	76	114	70	46	6
Πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)	1660	0	12	495	549	270	202	85	35	12
Απολυτήριο Λυκείου (Γενικού,Εκκλησιαστικού κλπ.)	8362	0	577	2294	1703	1827	1045	528	283	105
Πτυχίο Επαγγελματικού Λυκείου	1479	0	31	519	367	283	164	77	29	9
Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών	1424	0	7	190	214	263	350	248	111	41
Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου	4334	0	968	460	801	763	573	399	261	109
Απολυτήριο Δημοτικού	6913	0	965	272	354	589	1290	1449	1282	712
Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	837	7	8	43	72	49	33	86	273	266
Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή	1763	1039	677	5	10	4	4	8	6	10
Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	357	2	8	92	71	45	28	25	47	39

Πίνακας 4. Επίπεδο εκπαίδευσης θηλέων του δήμου Αιγάλεω
κατά 10ετείς ομάδες ηλικιών

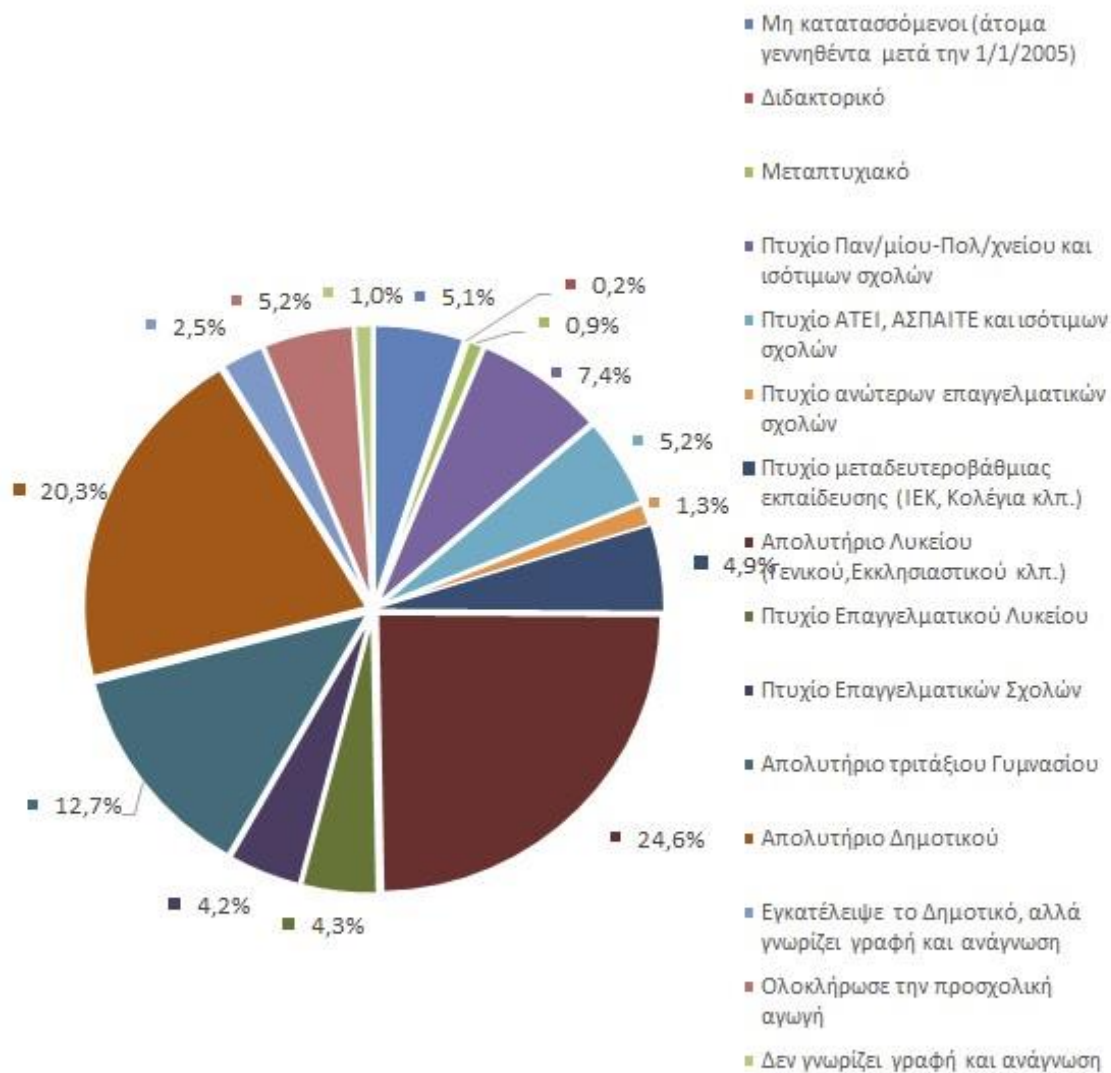
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Επίπεδο εκπαίδευσης	Μόνιμος πληθυσμός	Ηλικίες								
		0 - 9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
	35938	Αριθμός Ατόμων								
Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2005)	1708	3454	0	0	0	0	0	0	0	0
Διδακτορικό	39	0	0	11	30	35	23	8	2	0
Μεταπτυχιακό	285	0	0	160	266	95	50	15	1	2
Πτυχίο Παν/μίου-Πολ/χνείου και ισότιμων σχολών	3056	0	0	1285	1373	1279	958	432	172	90
Πτυχίο ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ και ισότιμων σχολών	1800	0	0	1598	912	636	282	94	42	9
Πτυχίο ανώτερων επαγγελματικών σχολών	159	0	1	114	94	106	150	87	53	7
Πτυχίο μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολέγια κλπ.)	1834	0	20	1022	1285	567	403	135	46	16
Απολυτήριο Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού κλπ.)	9133	0	1213	4390	3473	4017	2547	1103	555	197
Πτυχίο Επαγγελματικού Λυκείου	663	0	60	778	559	405	195	99	35	11
Πτυχίο Επαγγελματικών Σχολών	404	0	20	277	303	347	426	281	128	46
Απολυτήριο τριτάξιου Γυμνασίου	3595	0	1806	741	1282	1511	1168	759	486	176
Απολυτήριο Δημοτικού	9029	0	1863	398	605	1289	3168	3522	3202	1895
Εγκατέλειψε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	1879	7	12	52	89	67	100	282	1103	1004
Ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή	1691	1977	1336	9	15	11	11	21	37	37
Δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση	663	2	14	113	96	72	55	92	294	282

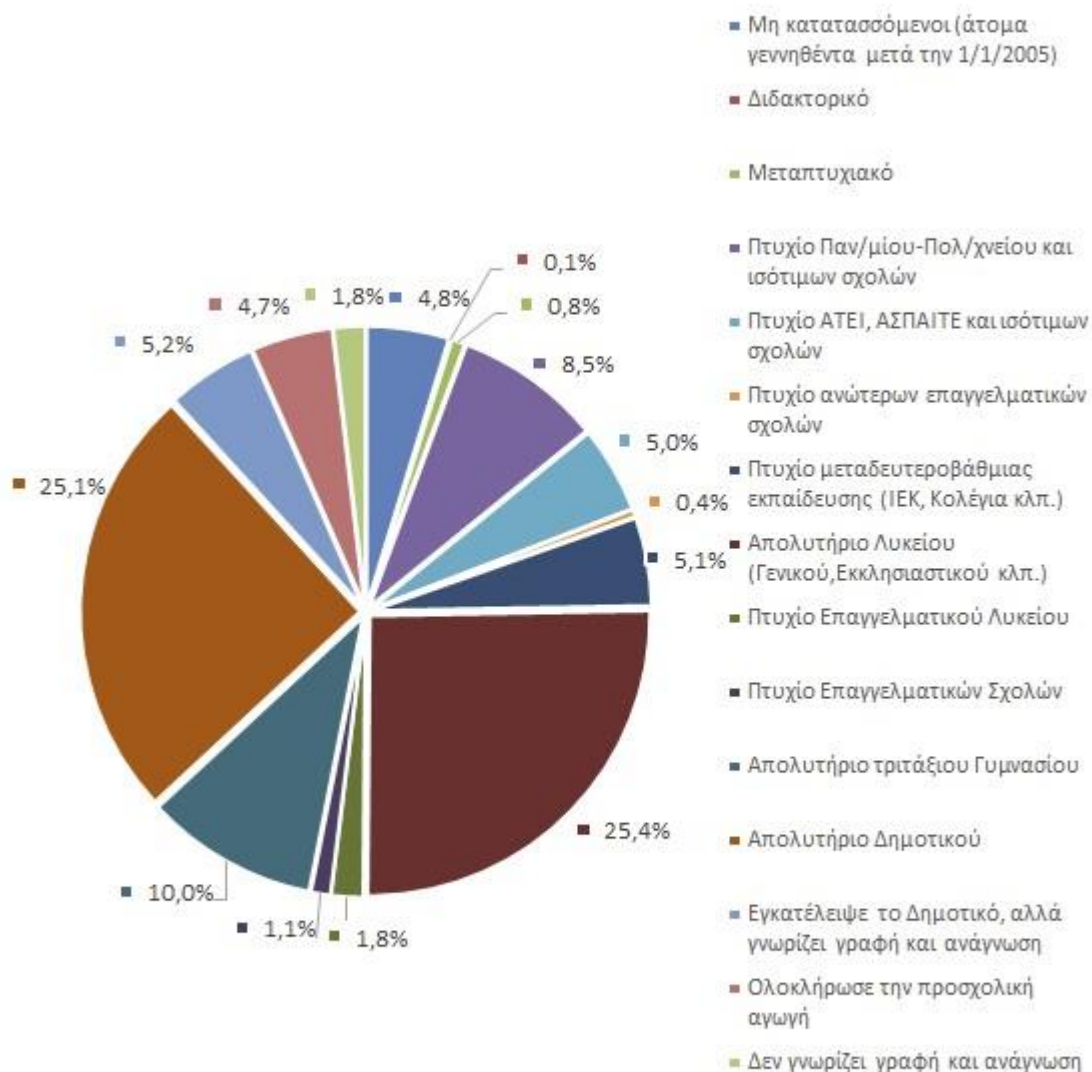
Πίνακας 5. Κατάσταση Εκπαίδευσης στο σύνολο του πληθυσμού του δήμου Αιγιάλεω σε ποσοστά

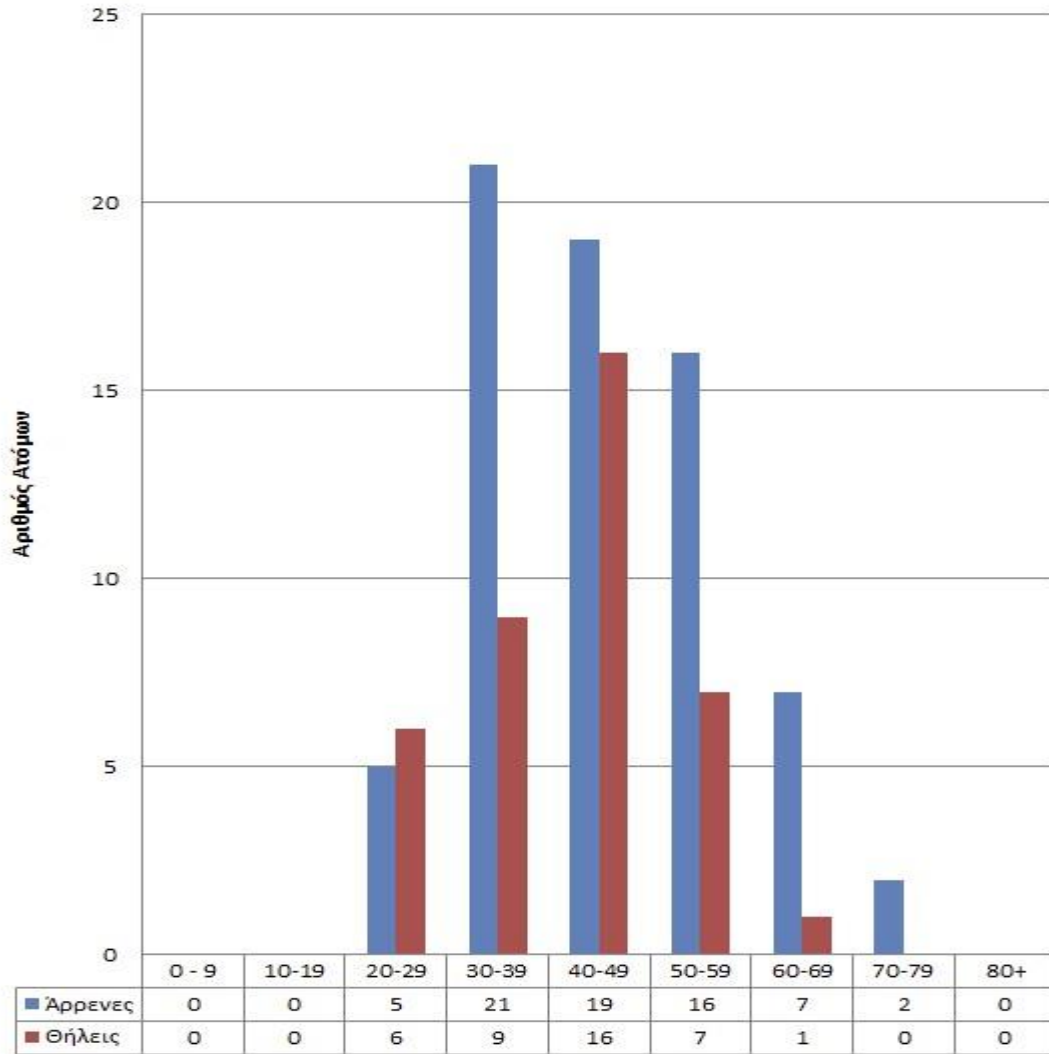
Πίνακας 6. Κατάσταση Εκπαίδευσης των αρρένων του δήμου Αιγάλεω σε ποσοστά

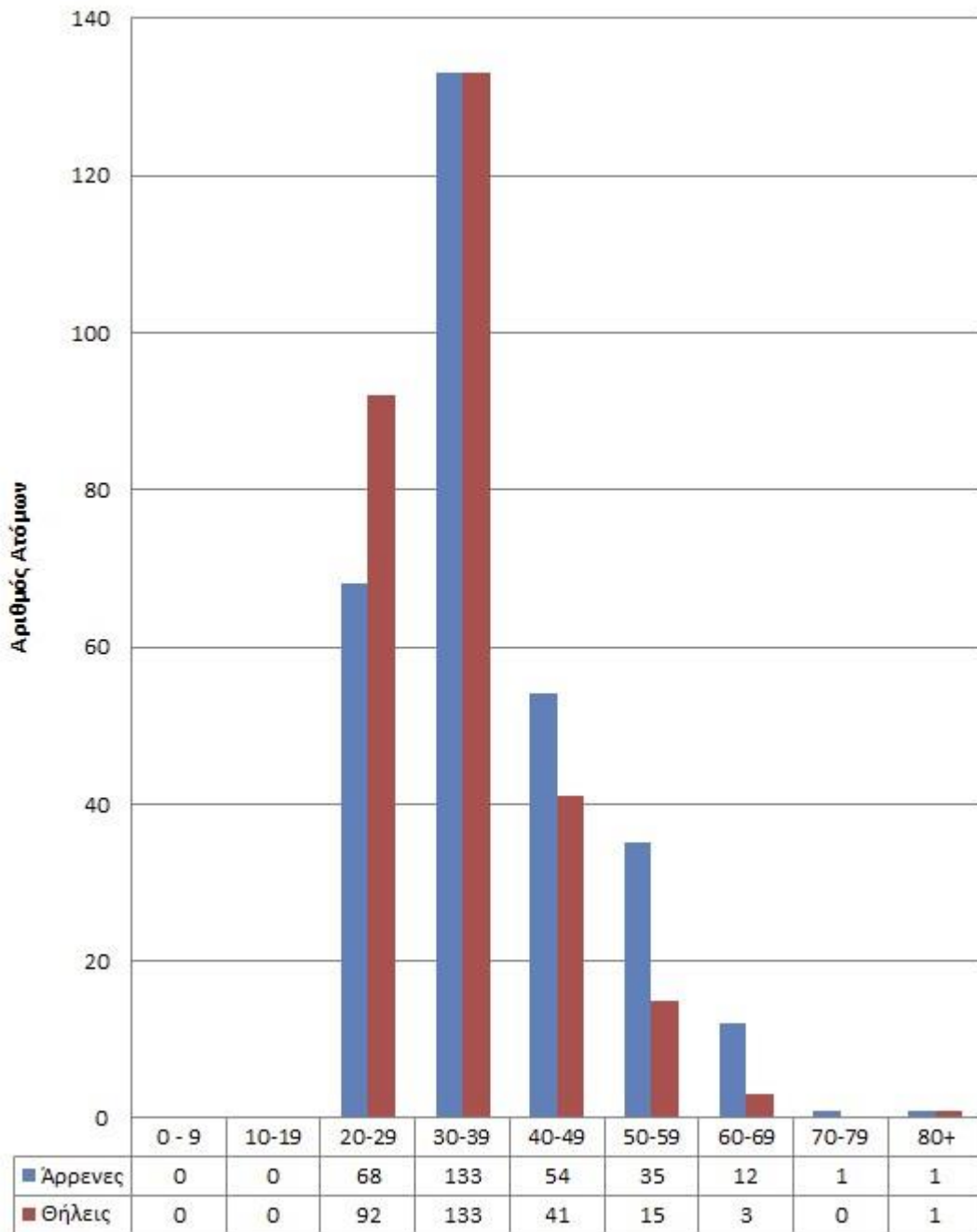
Πίνακας 7. Κατάσταση Εκπαίδευσης των θηλέων του δήμου Αιγάλεω σε ποσοστά

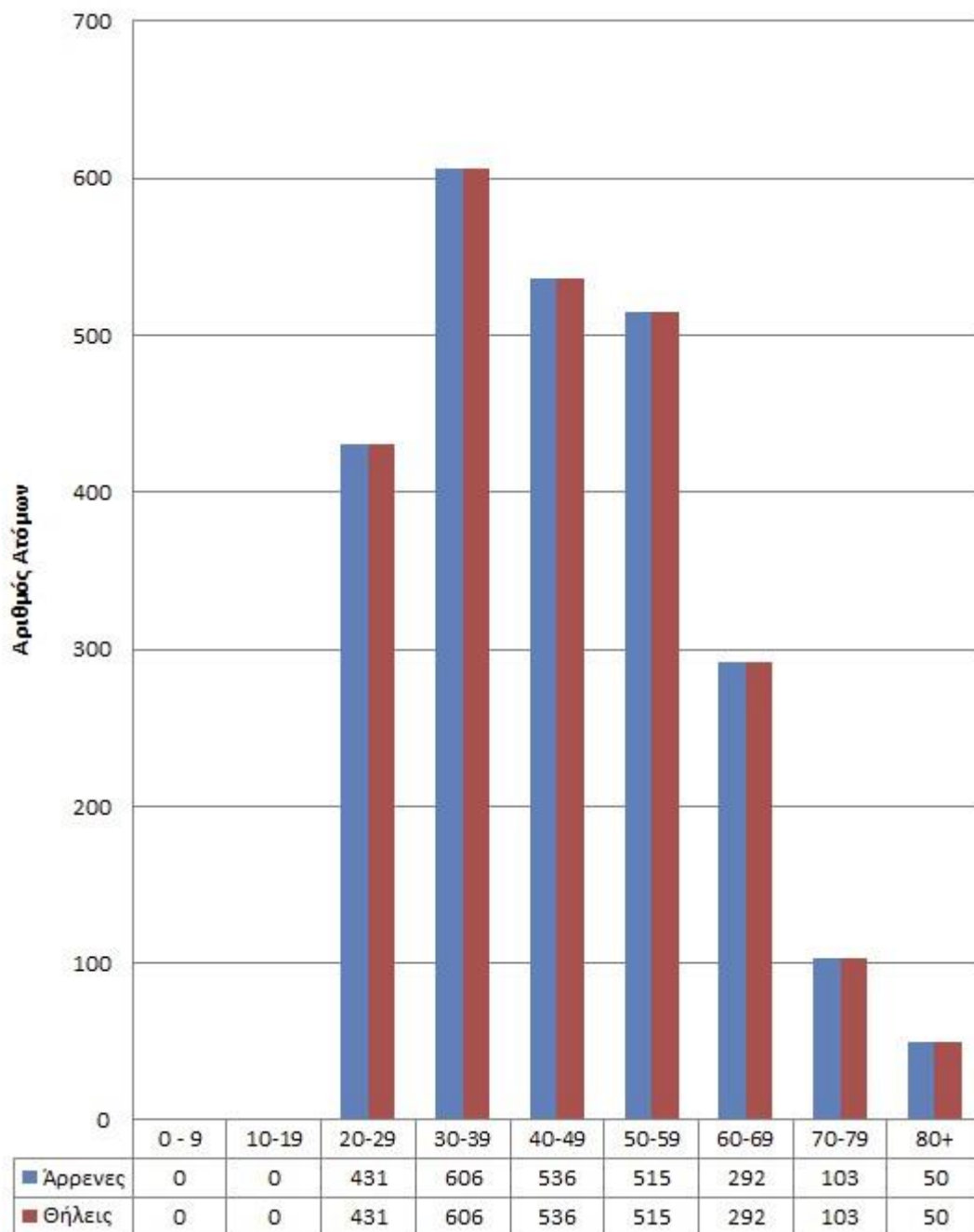
Πίνακας 8. Κάτοχοι Διδακτορικού ανά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγάλεω

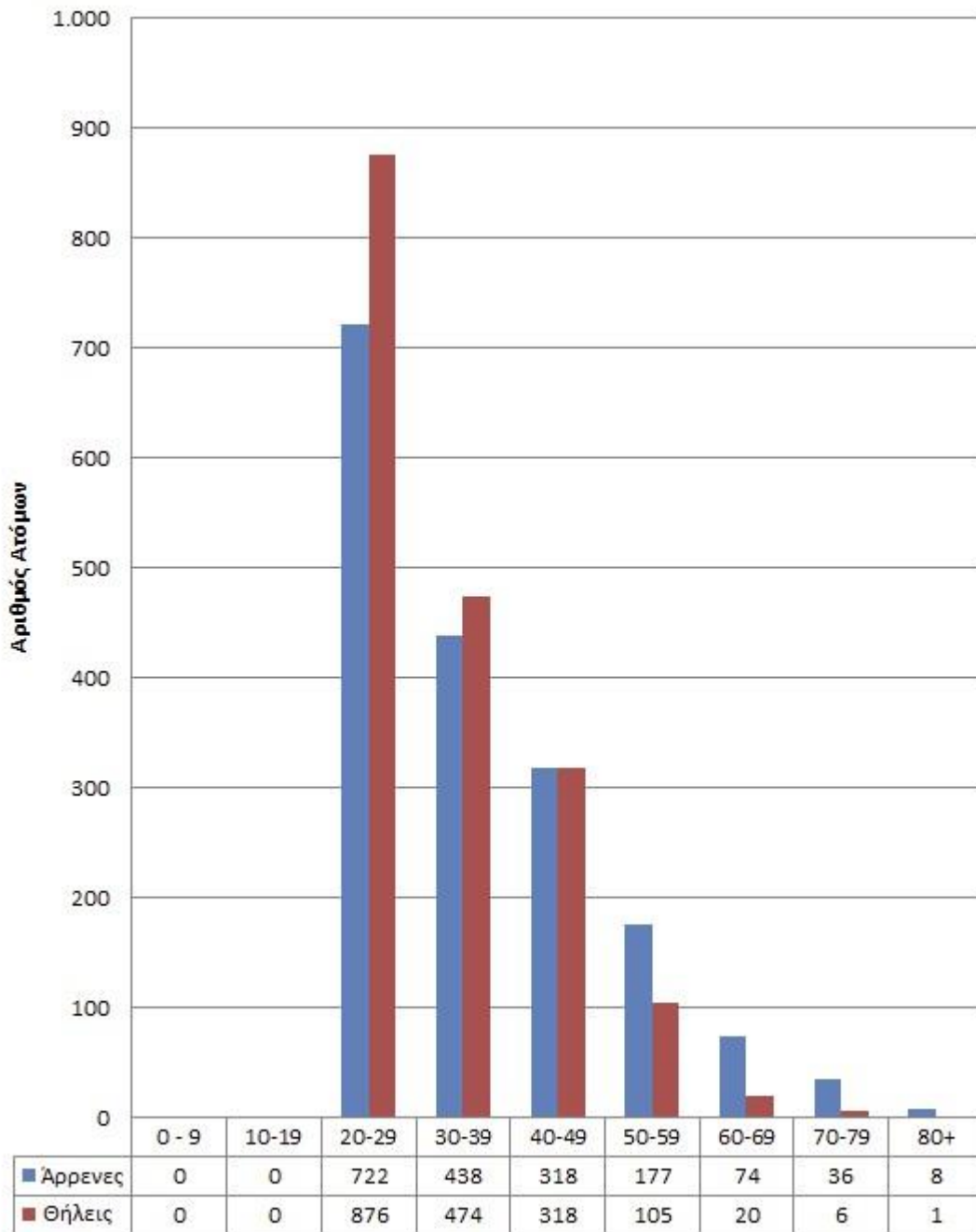
Πίνακας 9. Κάτοχοι Μεταπτυχιακού ανά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγάλεω

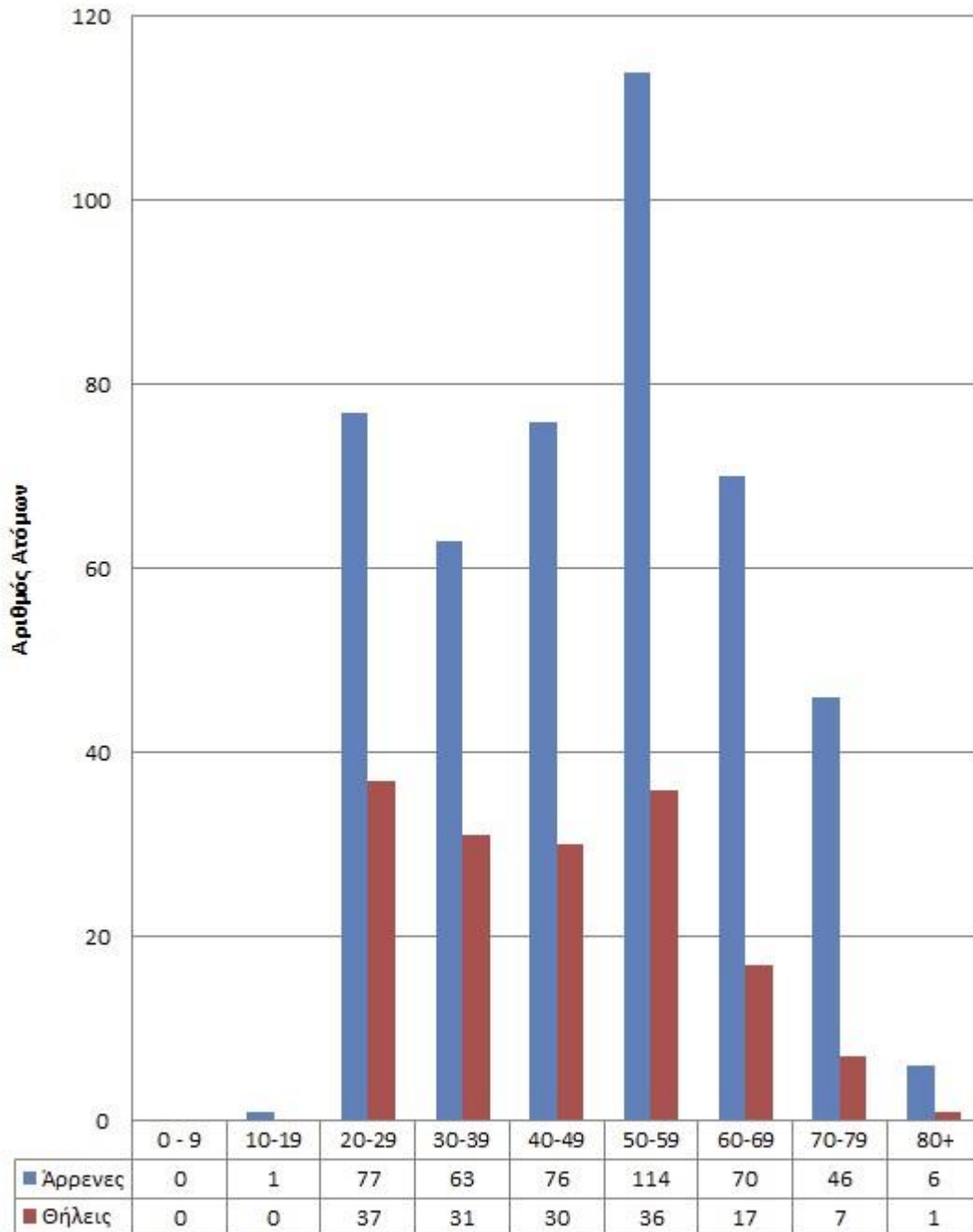
Πίνακας 10. Κάτοχοι Πτυχίου Πανεπιστημίου, Πολυτεχνείου και ισοτίμων Σχολών κατά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγάλεω

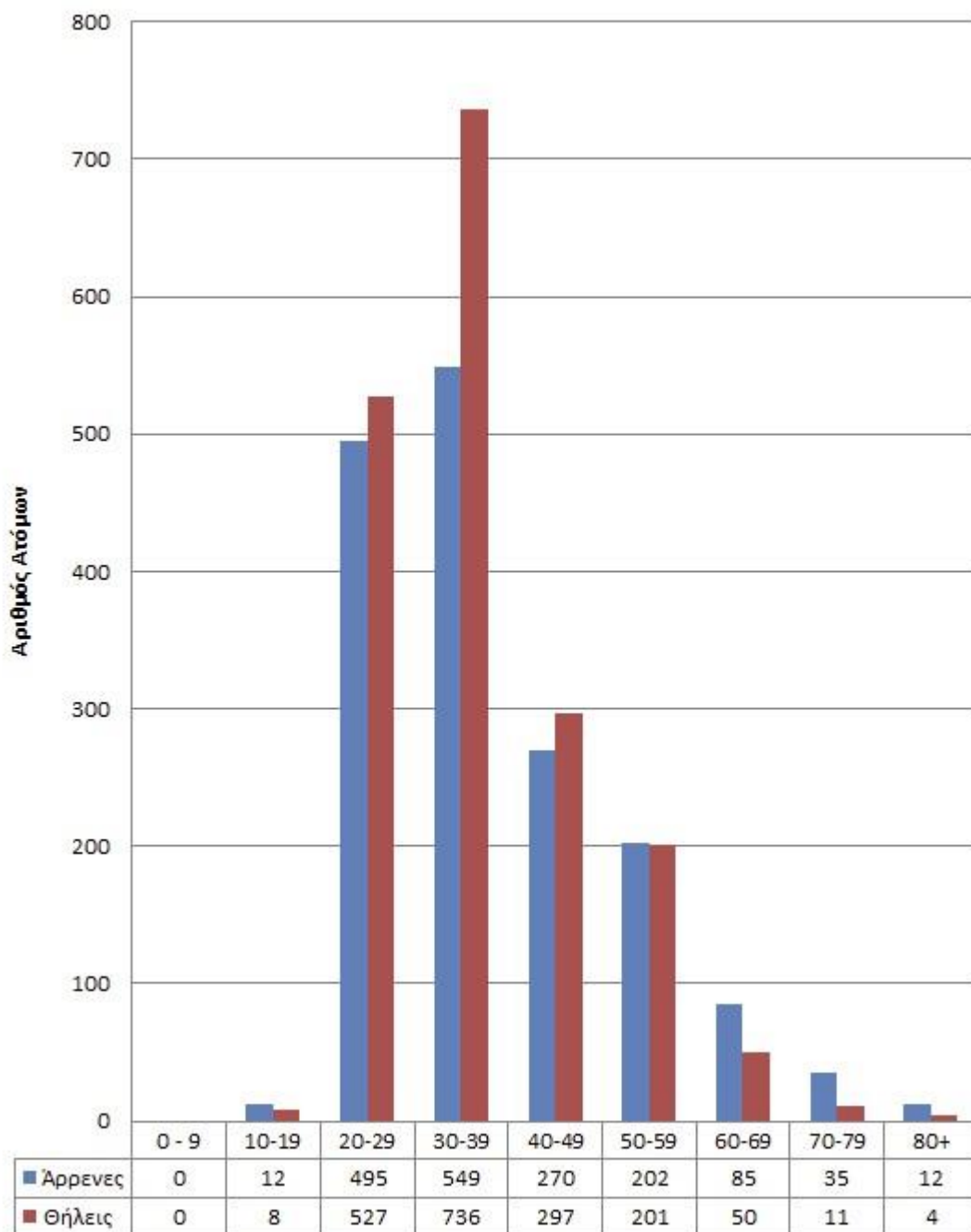
Πίνακας 11. Κάτοχοι Πτυχίου ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ και ισότιμων Σχολών κατά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγάλεω

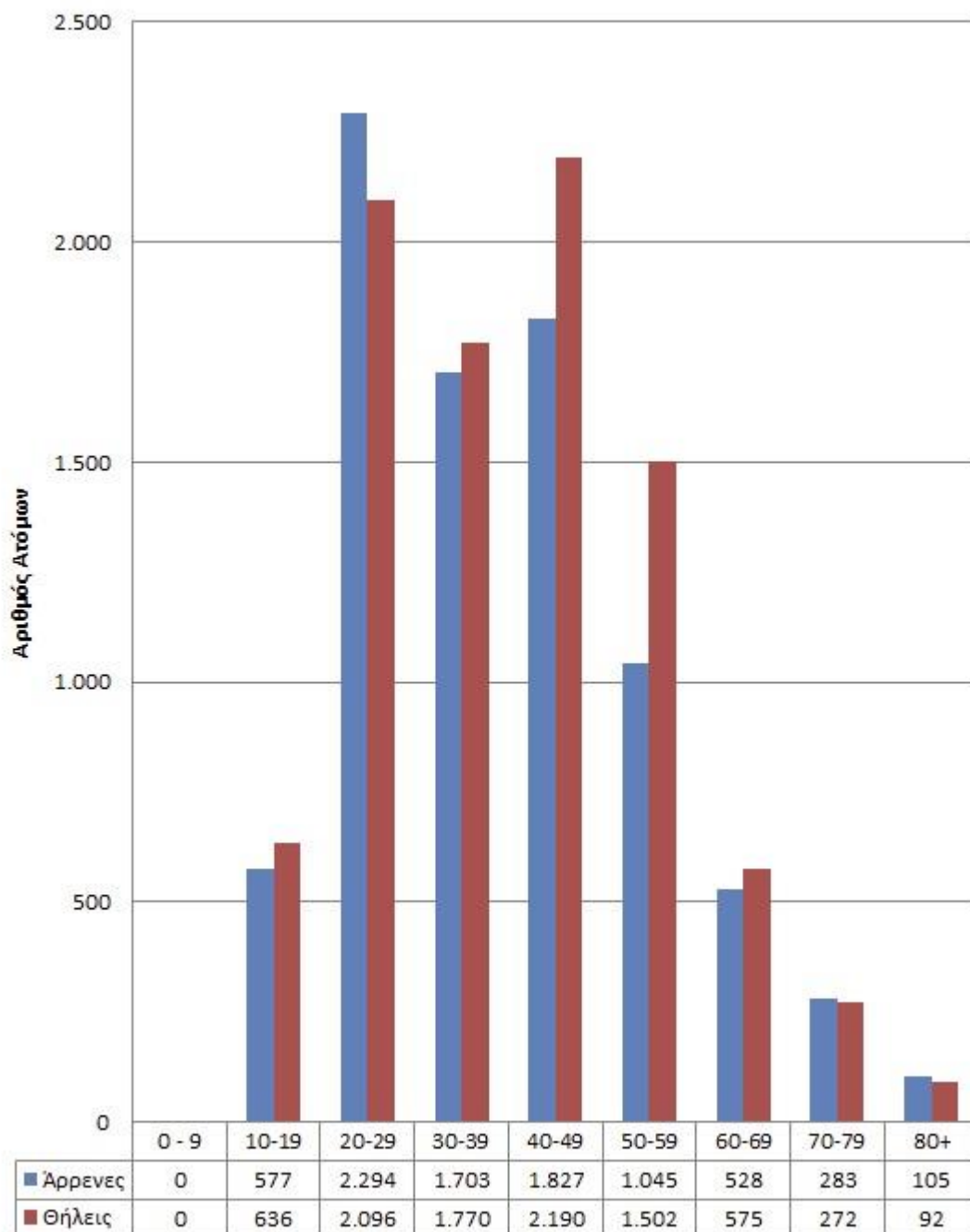
Πίνακας 12. Κάτοχοι Πτυχίου ανώτερων επαγγελματικών Σχολών κατά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγάλεω

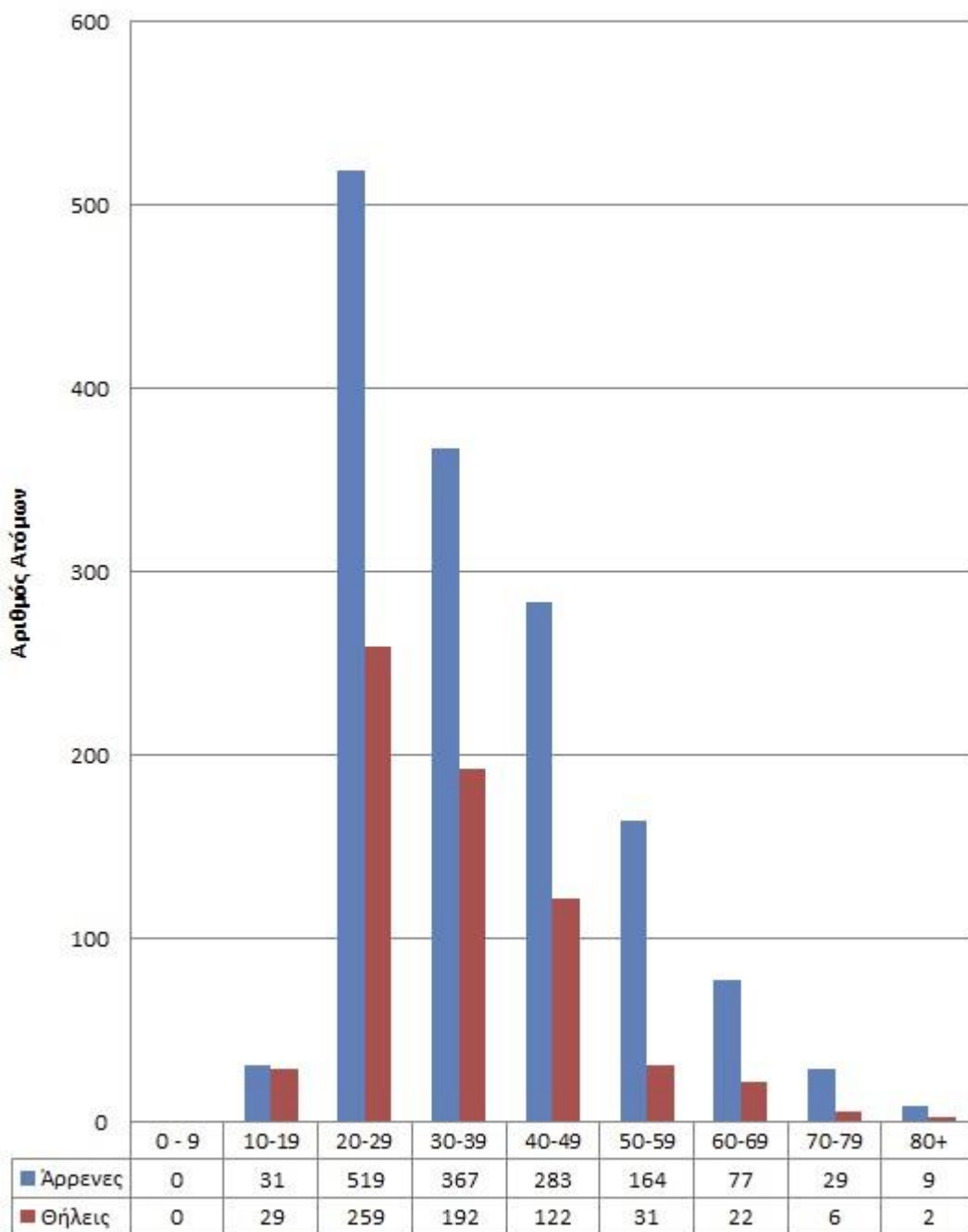
Πίνακας 13. Κάτοχοι πτυχίου μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά φύλο και ηλικία στο σύνολο του πληθυσμού στο δήμο Αιγάλεω

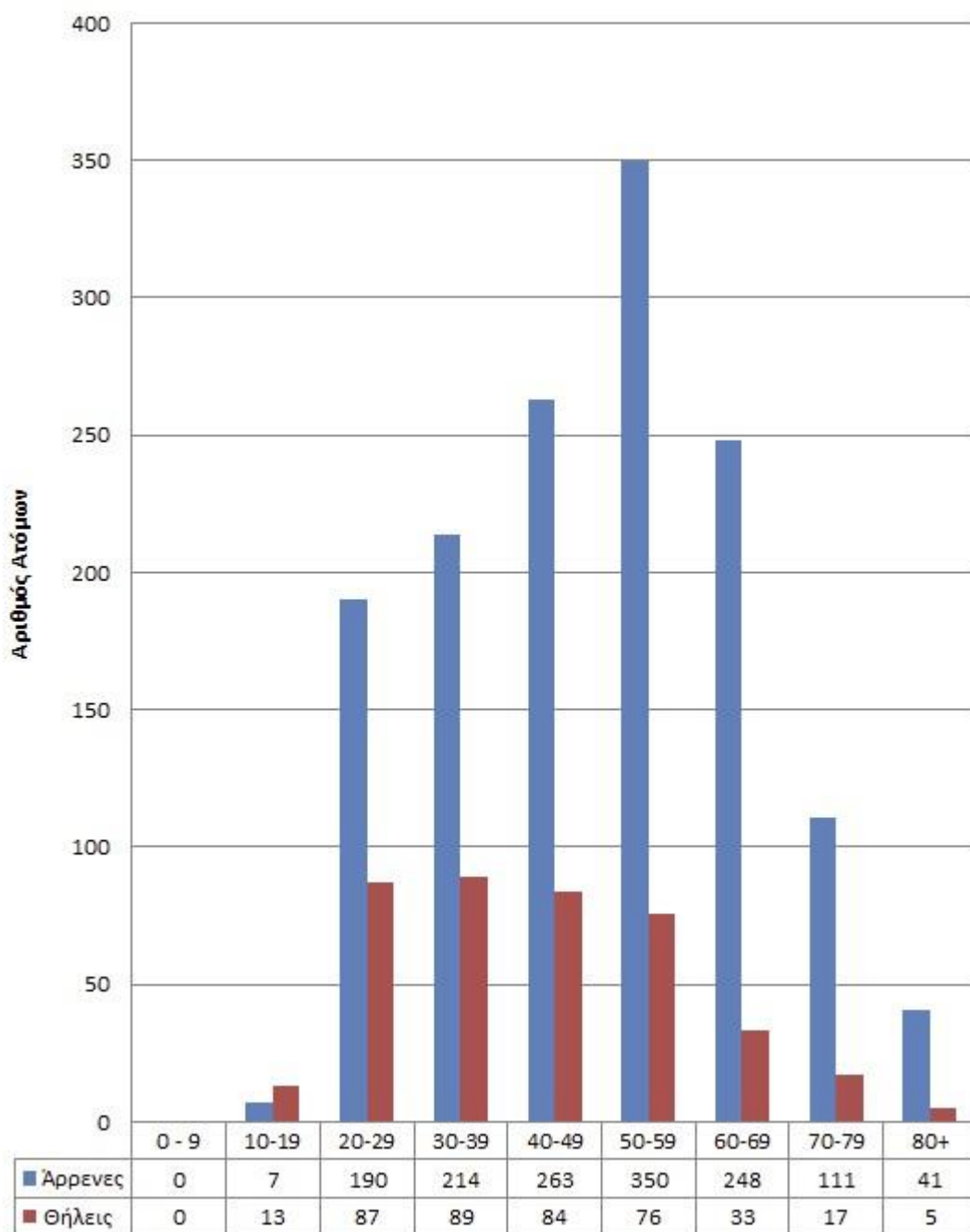
Πίνακας 14. Κάτοχοι απολυτηρίου Λυκείου κατά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγιάλεω

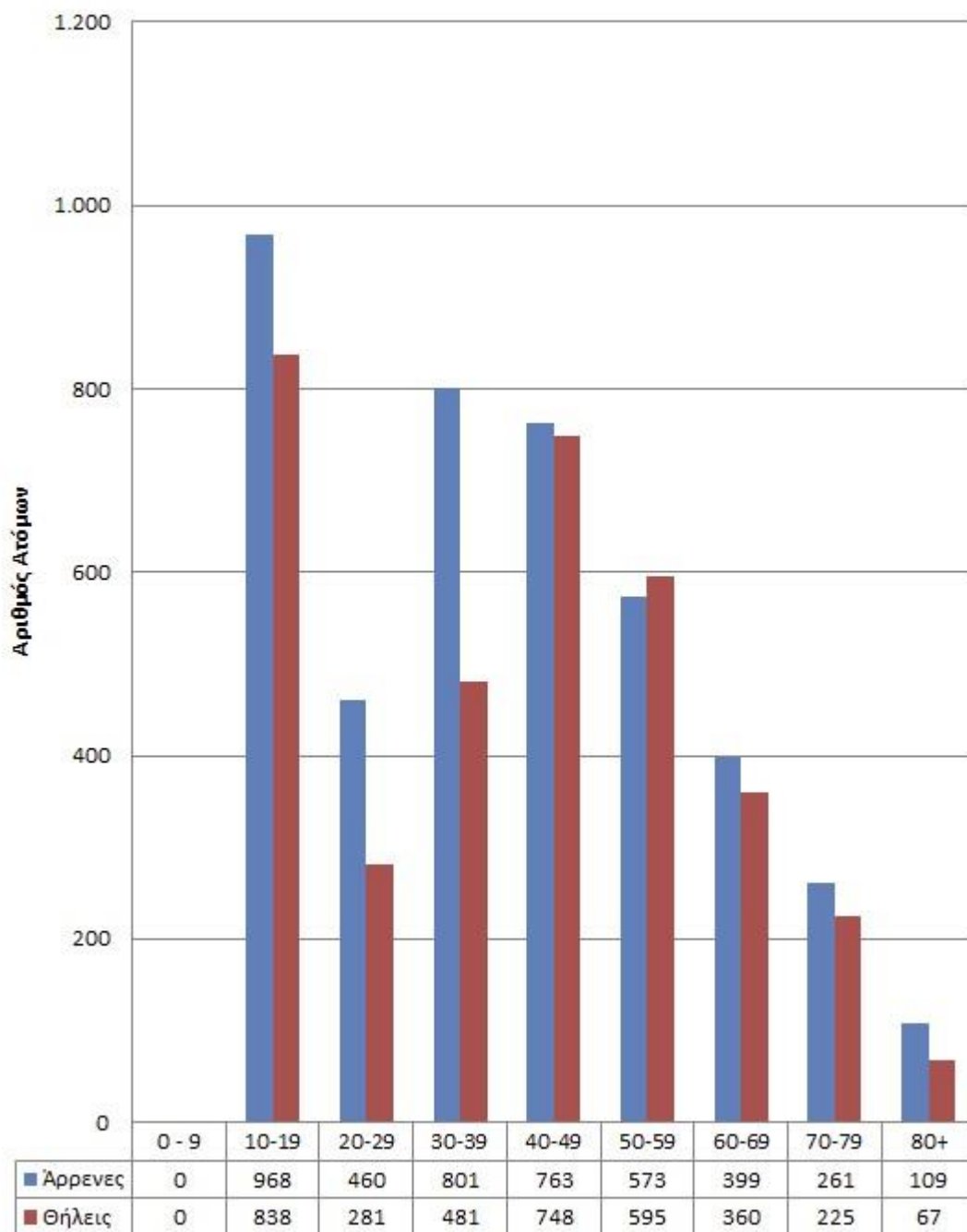
Πίνακας 15. Κάτοχοι Πτυχίου Επαγγελματικού Λυκείου κατά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγάλεω

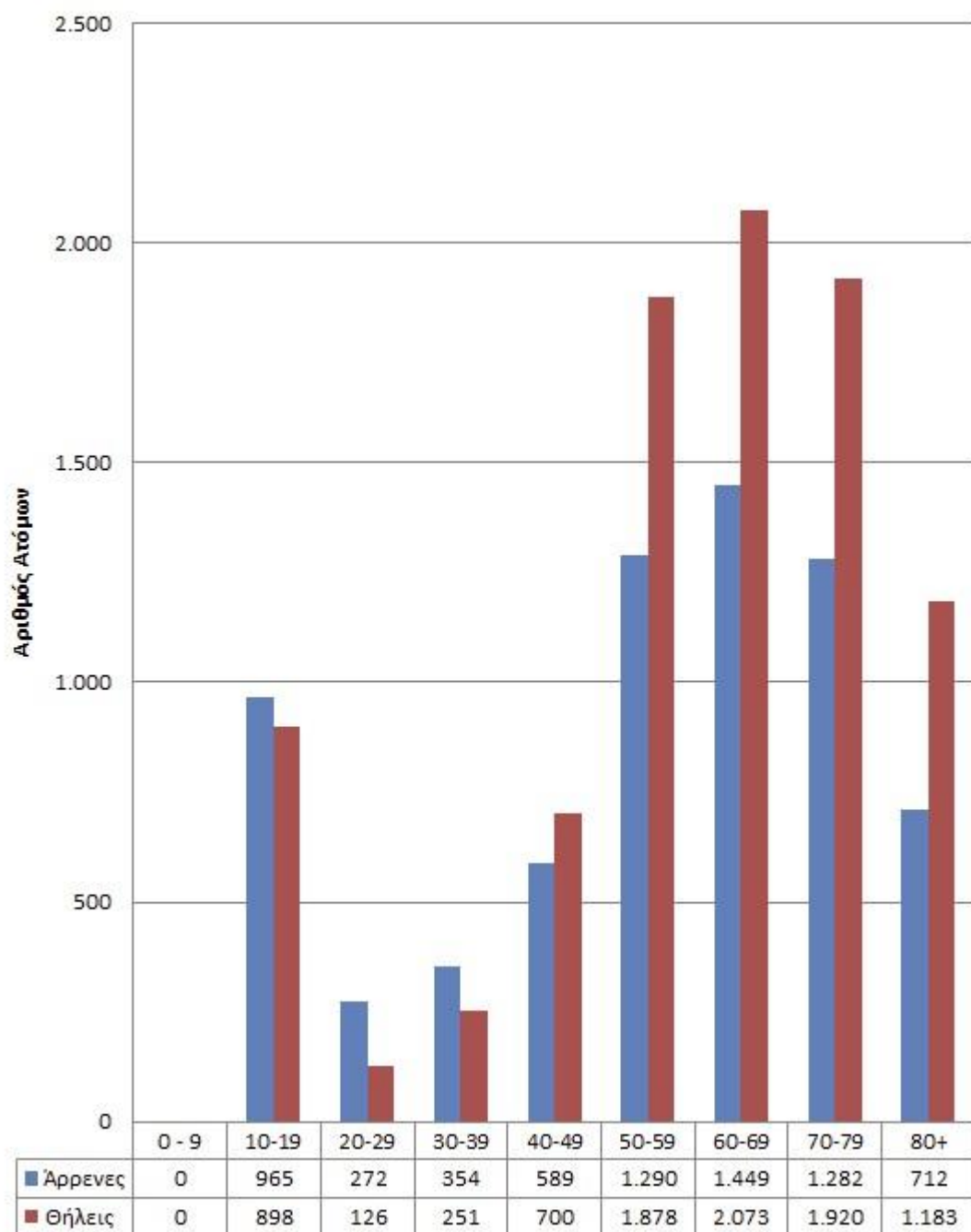
Πίνακας 16. Κάτοχοι Πτυχίου Επαγγελματικών Σχολών
κατά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγιάλεω

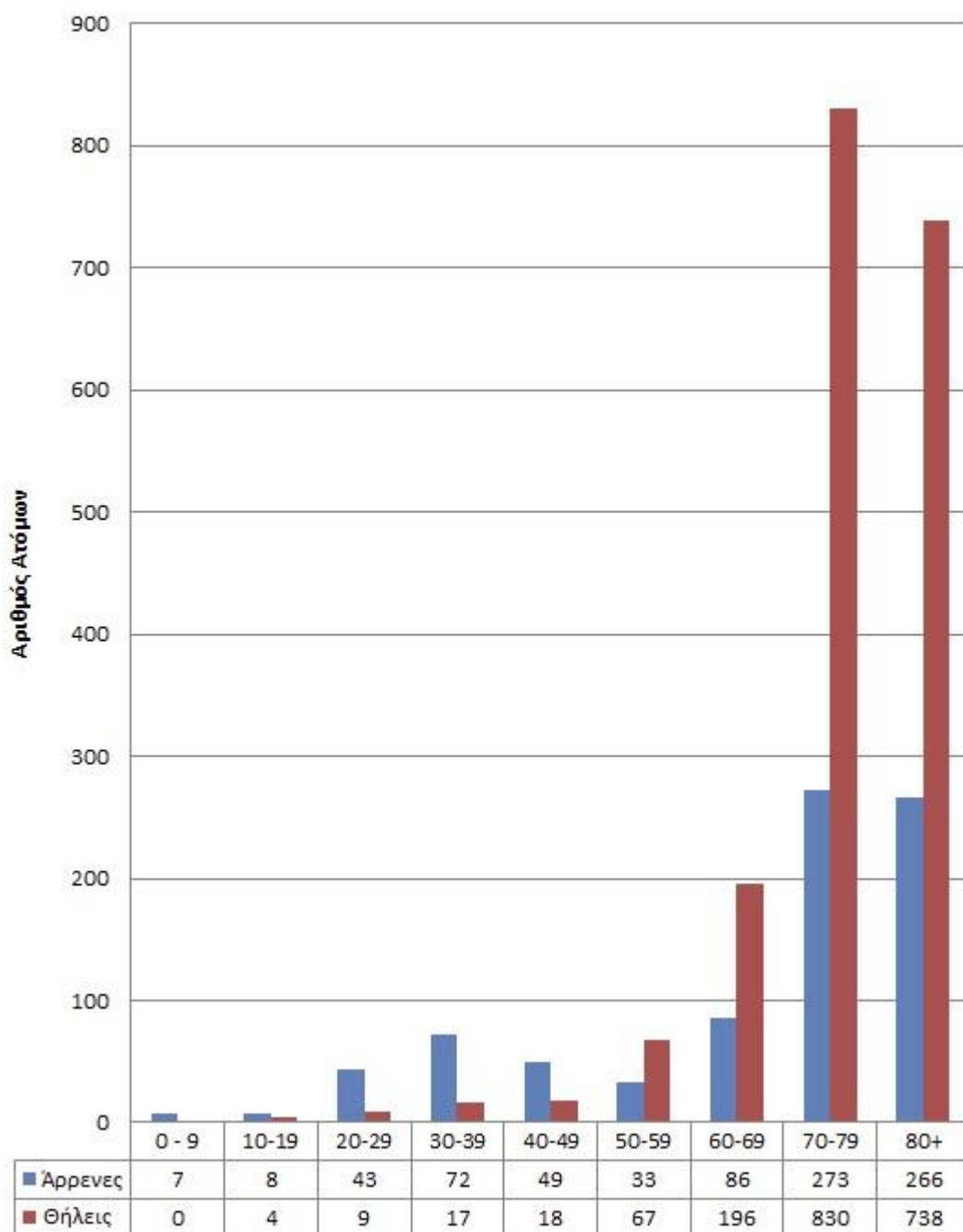
Πίνακας 17. Κάτοχοι Απολυτηρίου τριταξίου Γυμνασίου κατά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγιάλεω

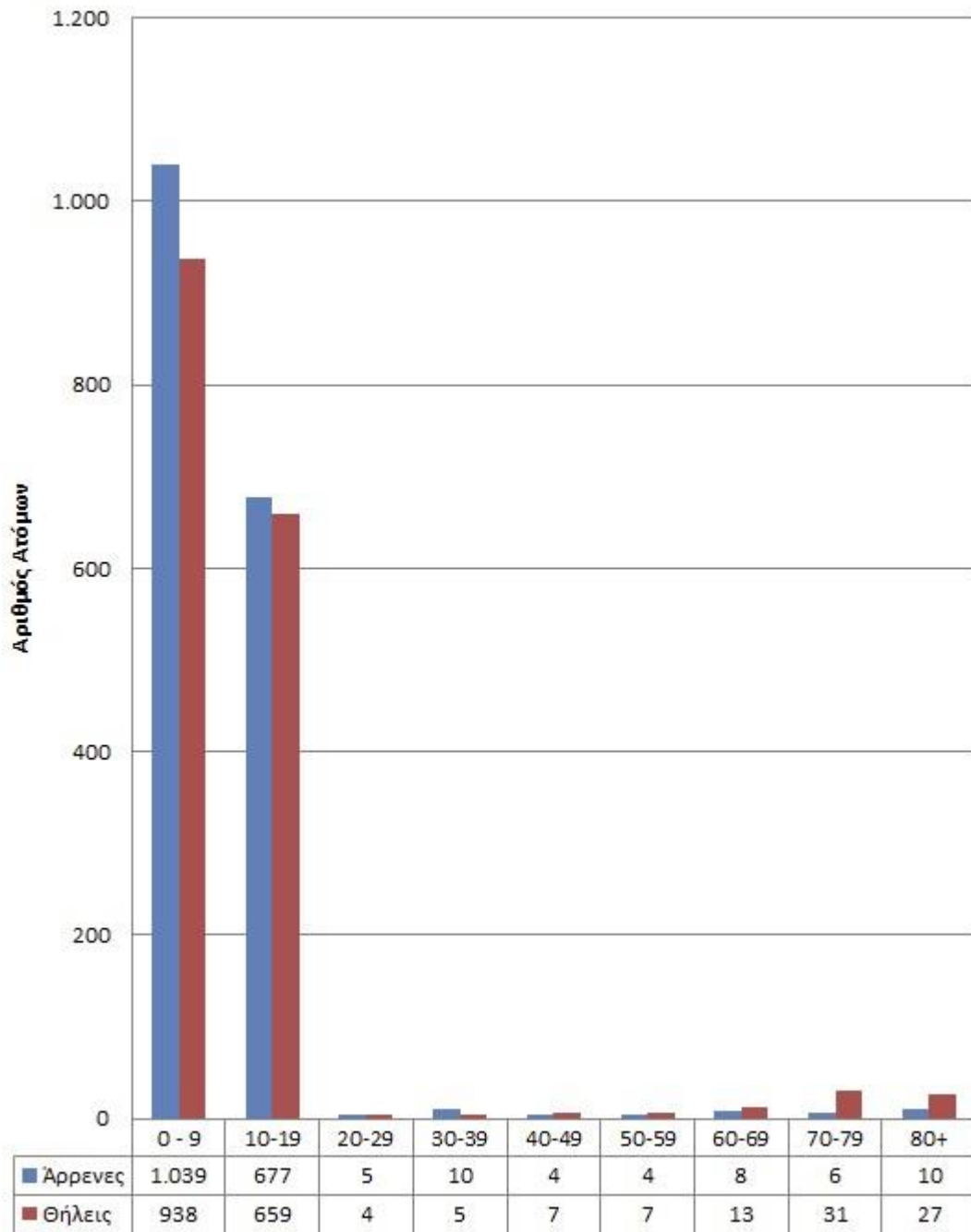
Πίνακας 18. Κάτοχοι απολυτηρίου Δημοτικού κατά φύλο και ηλικία στο δήμο Αιγάλεω

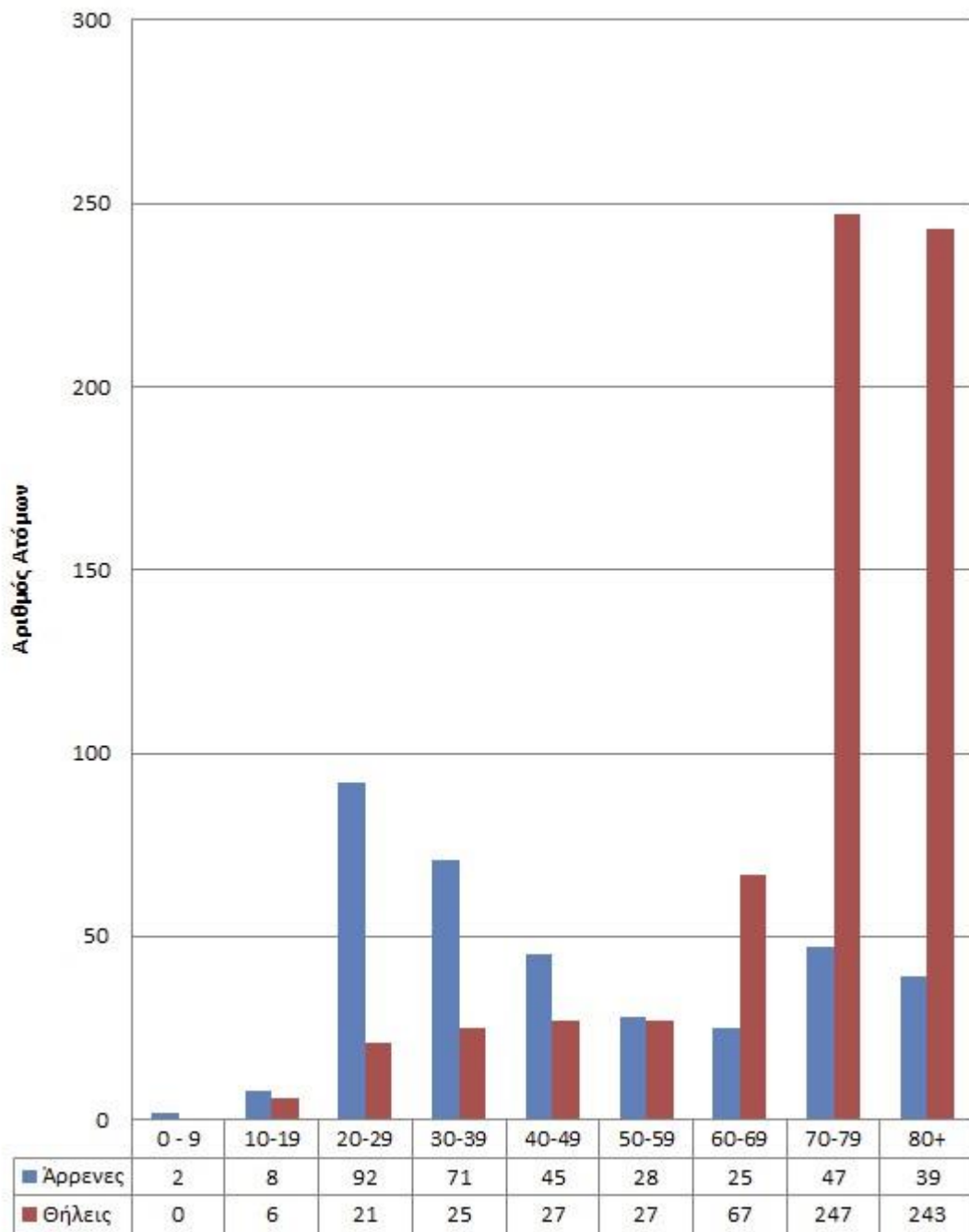
Πίνακας 19. Κάτοικοι του δήμου Αιγάλεω που έχουν εγκαταλείψει το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, κατά φύλο και ηλικία

Πίνακας 20. Κάτοικοι του δήμου Αιγάλεω που έχουν ολοκληρώσει την προσχολική αγωγή κατά φύλο και ηλικία

Πίνακας 21. Κάτοικοι που δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση στο δήμο Αιγάλεω

Παραδοτέο Π1.2: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των κατοίκων δήμου
Αιγάλεω

Απασχόληση και επάγγελμα

Η αποτύπωση των εισροών και ροών εργαζόμενων¹ στον Δυτικό Τομέα Αθηνών καταδεικνύει ότι από το σύνολο των εργαζομένων που κατοικούν στους δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών, το 37,9 % (δηλαδή οι 69.166) απασχολείται εντός των ορίων τους. Αντίθετα το 62,1 % του συνόλου των 182.497 εργαζόμενων απασχολείται σε άλλους δήμους της Περιφέρειας Αττικής και σε λοιπές περιοχές της ελληνικής επικράτειας. Συγκριμένα, το 30 % απασχολείται στον Πειραιά, το 20,5 % στην Αθήνα, το 6,6 % δεν έχει μόνιμο μέρος απασχόλησης ενώ το υπόλοιπο 2,1 % απασχολείται σε άλλες περιοχές της ελληνικής επικράτειας.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω δεδομένα, το ποσοστό του εργαζόμενου πληθυσμού των υπόλοιπων δήμων της Περιφέρειας Αττικής που απασχολούνται εντός των δήμων του Δυτικού Τομέα Αθηνών είναι αναλογικά μικρό. Συγκεκριμένα, μόλις το 2,26 % των εργαζόμενων που διαμένουν σε άλλους Δήμους (δηλαδή συνολικά 32.480 άτομα) εργάζονται εντός των ορίων των δήμων (συνολικά) ενώ το 17,5 % εργάζεται στην Αθήνα (254.862), το 4,1 % στον Πειραιά, το 5,6 % δεν έχει μόνιμο μέρος εργασίας και το 68,37% (992.871 εργαζόμενοι) απασχολείται στα όρια κάποιου άλλου δήμου της Περιφέρειας Αττικής.

Οι περισσότεροι κάτοικοι που εργάζονται εντός του Δυτικού Τομέα Αθηνών προέρχονται από το δήμο Περιστερίου (21.511) και από το Δήμο Αιγάλεω (12.124), ενώ οι λιγότεροι από το δήμο Αγίας Βαρβάρας (2.617), γεγονός σε αναλογία με το πληθυσμιακό μέγεθος του καθενός.

Σύμφωνα με τα στοιχεία σχετικά με την απασχόληση της τελευταίας απογραφής του 2011 της ΕΛ.ΣΤΑΤ, στο δήμο Αιγάλεω, προκύπτει ότι το 86,9 % του εργατικού δυναμικού των απασχολούμενων δραστηριοποιείται στον τριτογενή τομέα, το 12,4 % δραστηριοποιείται στον δευτερογενή τομέα και μόλις το 0,7 %

¹ Έντυπο υποβολής πρότασης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για Υποβαθμισμένες Περιοχές, ΕΥΔ ΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ, σελ. 4-5

δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα. Επιπλέον, διαπιστώνεται υψηλή συμμετοχή των απασχολούμενων στους κλάδους του εμπορίου και της επισκευής μηχανοκίνητων οχημάτων (21,53 %), της μεταποίησης (12,39 %), της δημόσιας διοίκησης (11,36 %), της μεταφοράς και αποθήκευσης (7,91 %), της υγείας και κοινωνικής μέριμνας (7,07 %) και της εκπαίδευσης (6,51 %).

Πίνακας 22. Απασχολούμενοι κατά τομέα στο σύνολο του πληθυσμού του δήμου Αιγάλεω

Πρωτογενής Τομέας	Δευτερογενής Τομέας	Τριτογενής Τομέας
168	3.077	21.580

Πίνακας 23. Απασχολούμενοι κατά τομέα στο σύνολο του πληθυσμού του δήμου Αιγάλεω σε απόλυτες τιμές και ποσοστά

ΕΡΓΑΣΙΑ: Κατάσταση Απασχόλησης

Πίνακας 24. Κατάσταση απασχόλησης στο σύνολο πληθυσμού του δήμου Αιγάλεω κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας σε 10ετείς ομάδες ηλικιών

	Σύνολο απασχολούμενων ανά δραστηριότητα	Ηλικίες							
		15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
		Αριθμός Ατόμων							
Σύνολο ανα ηλικία	24825	91	5086	7354	6913	4545	793	38	5
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	157	1	18	32	54	39	12	1	0
ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	11	0	2	3	2	3	1	0	0
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	3077	8	467	872	909	705	110	6	0
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	165	0	27	43	60	34	1	0	0
ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	124	2	15	32	41	30	4	0	0
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	5346	21	1129	1704	1454	871	158	7	2
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	1964	7	295	591	588	405	73	4	1
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	1434	14	416	395	342	219	42	5	1
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	801	2	215	306	186	82	9	1	0
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	818	3	174	290	226	119	6	0	0
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	40	0	8	11	11	9	1	0	0
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1177	1	289	415	259	171	38	4	0
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	995	2	175	264	278	231	44	1	0
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	2821	7	668	691	804	559	89	3	0
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1615	1	256	405	577	323	53	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	1756	5	408	552	472	268	48	2	1
ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	331	4	82	112	70	50	12	1	0
ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	564	8	165	153	139	80	18	1	0
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1372	4	251	420	350	289	58	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ - ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ - ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	251	1	24	62	89	57	16	2	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	6	0	2	1	2	1	0	0	0

Παραδοτέο Π1.2: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των κατοίκων δήμου
Αιγάλεω

Πίνακας 25. Κατάσταση απασχόλησης αρρένων του δήμου Αιγιάλεω κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας σε 10ετείς ομάδες ηλικιών

	Σύνολο απασχολούμενων ανά δραστηριότητα	Ηλικίες							
		15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
		Αριθμός Ατόμων							
Σύνολο ανα ηλικία	14427	53	2749	4228	3950	2873	547	24	3
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΕΙΙΑ	102	0	15	23	33	20	10	1	0
ΟΥΡΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	11	0	2	3	2	3	1	0	0
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	2192	7	339	621	645	507	69	4	0
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	103	0	15	27	33	27	1	0	0
ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	98	2	10	27	33	24	2	0	0
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	3079	12	611	941	843	562	106	4	0
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	1597	6	198	465	496	358	70	3	1
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	793	11	225	223	190	116	24	3	1
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	519	2	111	211	123	66	5	1	0
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	383	1	69	126	106	76	5	0	0
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	17	0	2	6	2	6	1	0	0
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	567	0	109	192	130	102	31	3	0
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	436	1	91	128	106	86	24	0	0
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	1826	5	504	450	465	342	59	1	0
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	531	0	52	128	169	147	35	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	510	1	74	155	145	104	28	2	1
ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	195	1	49	68	39	29	8	1	0
ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	178	1	37	51	51	27	10	1	0
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1270	3	232	378	332	269	56	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ - ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ - ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	15	0	2	4	5	2	2	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	5	0	2	1	2	0	0	0	0

Πίνακας 26. Κατάσταση απασχόλησης θηλέων του δήμου Αιγάλεω κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας σε 10ετείς ομάδες ηλικιών.

	Σύνολο απασχολούμενων ανά δραστηριότητα	Ηλικίες							
		15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80+
		Αριθμός Ατόμων							
Σύνολο ανα ηλικία	10398	38	2337	3126	2963	1672	246	14	2
ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	55	1	3	9	21	19	2	0	0
ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	885	1	128	251	264	198	41	2	0
ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	62	0	12	16	27	7	0	0	0
ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	26	0	5	5	8	6	2	0	0
ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ	2267	9	518	763	611	309	52	3	2
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	367	1	97	126	92	47	3	1	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	641	3	191	172	152	103	18	2	0
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	282	0	104	95	63	16	4	0	0
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	435	2	105	164	120	43	1	0	0
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	23	0	6	5	9	3	0	0	0
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	610	1	180	223	129	69	7	1	0
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	559	1	84	136	172	145	20	1	0
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	995	2	164	241	339	217	30	2	0
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1084	1	204	277	408	176	18	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	1246	4	334	397	327	164	20	0	0
ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	136	3	33	44	31	21	4	0	0
ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	386	7	128	102	88	53	8	0	0
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	102	1	19	42	18	20	2	0	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ - ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ - ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ - ΠΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ	236	1	22	58	84	55	14	2	0
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ	1	0	0	0	0	1	0	0	0

ΕΡΓΑΣΙΑ: Ανεργία

Υπάρχουν δύο πηγές για την μέτρηση της ανεργίας. Η πρώτη είναι η ΕΛΣΤΑΤ, που δίνει στοιχεία σε επίπεδο δήμου σε κάθε απογραφή, και σε επίπεδο Περιφέρειας κάθε μήνα. Η δεύτερη πηγή είναι ο ΟΑΕΔ, που όμως μετρά μόνο όσους είναι εγγεγραμμένοι σε αυτόν (εγγεγραμμένη ανεργία). Τα στοιχεία των δύο «πηγών», δεν είναι κατ' αρχήν μεταξύ τους συγκρίσιμα.

Ο συνδυασμός των δύο αυτών πινάκων μας επιτρέπει, με σχετική ακρίβεια, να συμπληρώσουμε τη στήλη με την ετήσια ανεργία ΕΛΣΤΑΤ για την Δυτική Αθήνα το χρονικό διάστημα 2010 – 2016.

Πίνακας 27. Ανεργία Ελλάδα, Αττική, Δυτική Αθήνα – Εξέλιξη 2010-2016 ΕΛΣΤΑΤ & ΟΑΕΔ

	Ελλάδα		Αττική		Δυτική Αθήνα	
	ΕΛΣΤΑΤ	ΟΑΕΔ	ΕΛΣΤΑΤ	ΟΑΕΔ	ΕΛΣΤΑΤ	ΟΑΕΔ
2010	13,94 %	14,25 %	9,88 %	12,40 %	13,50 %	15,37 %
2011	19,23 %	15,93 %	13,58 %	14,56 %	19,75 %	18,80 %
2012	26,06 %	17,39 %	27,20 %	16,43 %	33,74 %	21,45 %
2013	29,00 %	18,74 %	29,77 %	17,56 %	36,96 %	22,83 %
2014	27,79 %	18,71 %	28,17 %	16,67 %	34,57 %	21,87 %
2015	26,10 %	18,72 %	25,35 %	16,89 %	30,18 %	20,88 %
2016	24,66 %	19,85 %	22,91 %	17,61 %	28,04 %	22,06 %

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ – Απογραφή 2011, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού – Άνεργοι (1981-2016), ΟΑΕΔ – ΟΠΣ, Επεξεργασία ΑΣΔΑ

Διαπιστώνεται, από το συνδυασμό των στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ και ΟΑΕΔ, ότι το ποσοστό ανεργίας στη Δυτική Αθήνα ήταν πάντα μεγαλύτερο από αυτό της Αττικής και της Χώρας, ξεκινώντας από το 13,50 % το 2010, με υψηλότερη τιμή το 2013 (36,96 %) και με τάσεις μείωσης από τότε, ώσπου να φτάσει στο 28,04 % το 2016.

Παραδοτέο Π1.2: επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των κατοίκων δήμου Αιγάλεω

Ειδικότερα για το δήμο Αιγάλεω το ποσοστό ανεργίας διαμορφώνεται στο 22,12 % και θεωρείται πολύ υψηλό. Πιο συγκεκριμένα ο αριθμός των ανέργων ανέρχεται σε 7.052 άτομα σε έναν συνολικό οικονομικά ενεργά πληθυσμό που ανέρχεται σε 31.877 άτομα (ΕΛΣΤΑΤ, 2011).

Πίνακας 28. Άνεργοι στο σύνολο του πληθυσμού του δήμου Αιγάλεω

Σύνολο Ανέργων	Ηλικία					
	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+
	Αριθμός Ατόμων					
7.052	174	2.368	1.758	1.515	1.065	172

Πίνακας 29. Άνεργοι άνδρες του δήμου Αιγάλεω

Σύνολο Ανέργων	Ηλικία					
	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+
	Αριθμός Ατόμων					
3.960	108	1.293	949	804	664	174

Πίνακας 30. Άνεργες γυναίκες του δήμου Αιγάλεω

Σύνολο Ανέργων	Ηλικία					
	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+
	Αριθμός Ατόμων					
3.092	66	1.075	809	711	401	30

Οικογενειακά χαρακτηριστικά (Νοικοκυριά, μονογονεϊκές οικογένειες)

Ένας από τους κυρίαρχους δείκτες κατανόησης των φαινομένων της ακραίας φτώχειας, πολλαπλής στέρησης ή/και κοινωνικού αποκλεισμού, αποτελεί ο αριθμός των νοικοκυριών, η πυκνότητα του νοικοκυριού, οριζόμενη ως το ποσοστό των πολυπληθών νοικοκυριών (με περισσότερα από 1 άτομο ανά δωμάτιο) καθώς και ο αριθμός μονογονεϊκών οικογενειών.

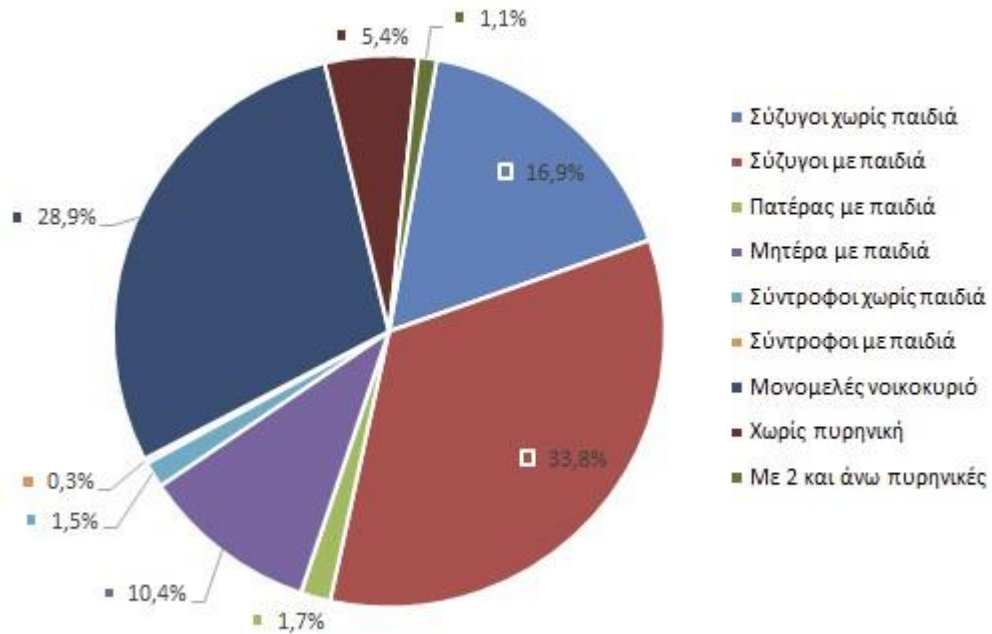
Στους πίνακες που ακολουθούν (Πίνακες 31 - 36) παρουσιάζονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά του δήμου Αιγιάλεω για τον εν λόγω παράγοντα επιρροής.

Πίνακας 31. Τύπος πυρηνικής οικογένειας σε νοικοκυριά στο σύνολο δήμου Αιγιάλεω

Τύπος πυρηνικής οικογένειας	Αριθμός νοικοκυριών
Σύζυγοι χωρίς παιδιά	4.807
Σύζυγοι με παιδιά	9.632
Πατέρας με παιδιά	498
Μητέρα με παιδιά	2.954
Σύντροφοι χωρίς παιδιά	435
Σύντροφοι με παιδιά	80
Μονομελές νοικοκυριό	8.238
Χωρίς πυρηνική	1.548
Με 2 και άνω πυρηνικές	311

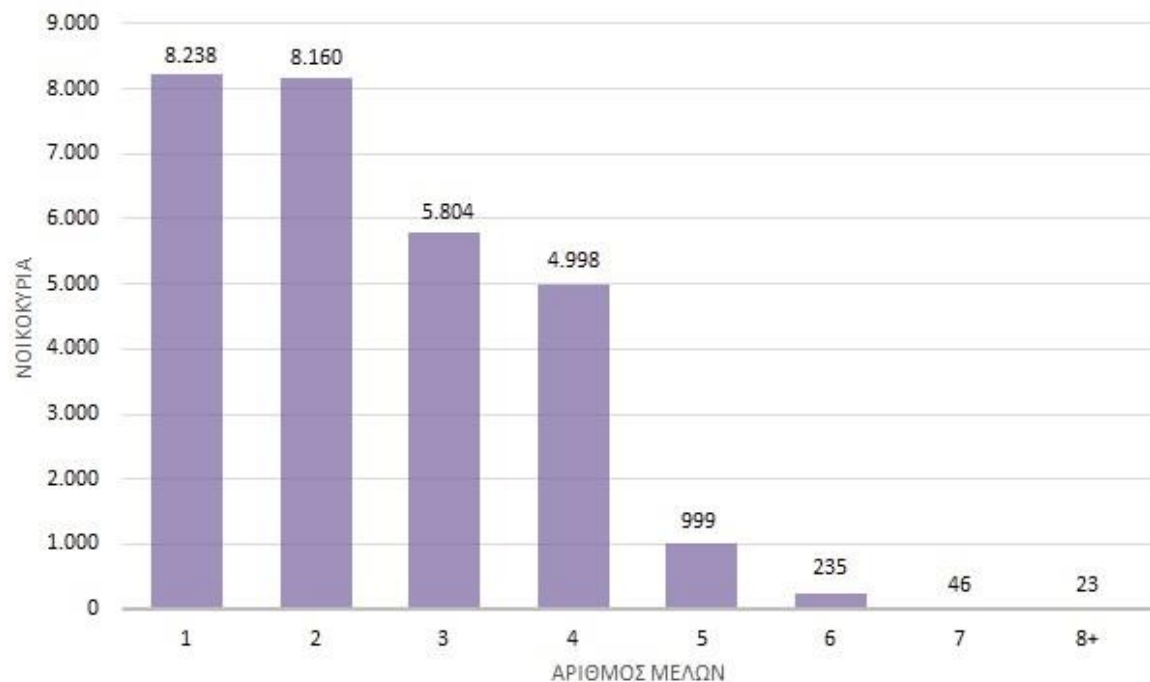
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 32. Ποσοστιαία κατανομή τύπου πυρηνικής οικογένειας σε νοικοκυριά στο σύνολο δήμου Αιγάλεω

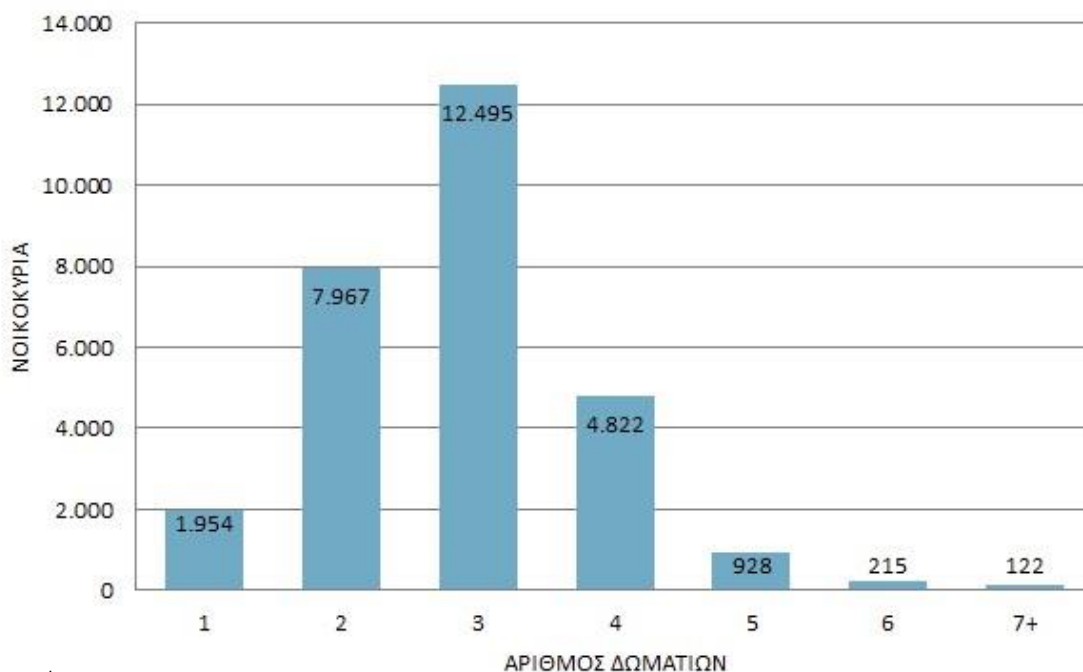

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 33. Νοικοκυριά δήμου Αιγάλεω κατά αριθμό μελών

Πίνακας 34. Νοικοκυριά δήμου Αιγάλεω κατά αριθμό δωματίων

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 35. Μονογονεϊκές Οικογένειες 2011

	Δυτική Αθήνα	Περιφέρεια Αττικής	ΧΩΡΑ
Πυρηνικές Οικογένειες	136.762	2.231.783	3.021.425
Μονογονεϊκές Οικογένειες με πατέρα	3.282	57.556	74.438
Ποσοστό Μονογονεϊκών Οικογενειών με πατέρα	14,18%	16,24%	16,05%
Μονογονεϊκές Οικογένειες με μητέρα	19.864	296.883	389.337
Ποσοστό Μονογονεϊκών Οικογενειών με μητέρα	85,82%	83,76%	83,95%
Σύνολο Μονογονεϊκών Οικογενειών	23.146	354.439	463.775
Ποσοστό Μονογονεϊκών οικογενειών ως προς τις Πυρηνικές	16,9%	15,9%	15,35%

Πίνακας 36. Παιδιά Μονογονεϊκών Οικογενειών 2011

	Δυτική Αθήνα	Περιφέρεια Αττικής	ΧΩΡΑ
Παιδιά Πυρηνικών Οικογενειών	157.682	2.436.330	3.284.520
Παιδιά Μονογονεϊκών Οικογενειών με πατέρα	4.404	78.522	101.297
Ποσοστό Παιδιών Μονογονεϊκών Οικογενειών με πατέρα	13,99 %	16,47 %	16,27 %
Παιδιά Μονογονεϊκών Οικογενειών με μητέρα	27.074	398.206	521.252
Ποσοστό Παιδιών Μονογονεϊκών Οικογενειών με μητέρα	86,01 %	83,53 %	83,73 %
Σύνολο Παιδιών Μονογονεϊκών Οικογενειών	31.478	476.728	622.549
Ποσοστό Παιδιών Μονογονεϊκών οικογενειών ως προς τα Παιδιά των Πυρηνικών	20,00 %	19,60 %	18,95 %

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Συνθήκες και χαρακτηριστικά της φτώχειας και των κοινωνικών ανισοτήτων

Οι μετρήσεις της φτώχειας γίνονται μεθοδολογικά με πολλαπλούς τρόπους. Η ακραία φτώχεια είναι συνυφασμένη με τη «διατροφική ανασφάλεια», που αποτελεί κοινό τόπο οποιασδήποτε προσέγγισης. Ο υποσιτισμός αποτελεί την πιο οδυνηρή εκδοχή της φτώχειας. Αντίθετα, η εξασφάλιση επαρκούς και υγιεινής διατροφής σε όλους είναι ένας από τους σημαντικότερους (και ευρύτερα αποδεκτούς) στόχους της δημόσιας πολιτικής. Αυτό ισχύει σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό για τα παιδιά, αφού η ελλιπής διατροφή έχει δυνητικά καταστροφική επίδραση στη σωματική και στη διανοητική ανάπτυξή τους, στις σχολικές επιδόσεις τους και, κατ' επέκταση, στις μελλοντικές εργασιακές προοπτικές τους, διαιωνίζοντας έτσι τον φαύλο κύκλο της κοινωνικής μειονεξίας.

Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός ότι οι συνήθεις δείκτες φτώχειας βασίζονται αποκλειστικά στο χρηματικό εισόδημα παραμένει ένα σοβαρό πρόβλημα. Ακόμη και όταν το πρόβλημα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί, είναι σημαντικό κατά την ερμηνεία των σχετικών στατιστικών να λαμβάνονται πάντοτε υπόψη τυχόν διαφορές ή μεταβολές στα μη χρηματικά εισοδήματα και, ιδίως, στον «κοινωνικό μισθό»: ιατρική περίθαλψη, φάρμακα, φροντίδα ηλικιωμένων, σχολική εκπαίδευση, βρεφονηπιακοί σταθμοί κ.ά.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην Περιφερειακή Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, σύμφωνα με τον συνθετικό δείκτη της φτώχειας του ΟΗΕ (στον οποίο συνυπολογίζονται η πιθανότητα επιβίωσης του πληθυσμού από τη γέννηση μέχρι την ηλικία των 60 ετών, το ποσοστό όσων δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση στον πληθυσμό ηλικίας 15 - 64 ετών, το ποσοστό των μακροχρόνιων ανέργων και το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας), η Φυλή είναι αντίστοιχα 1ος Δήμος στην Αττική, η Αγία Βαρβάρα 3η στην κατάταξη και ο Δήμος Αθηναίων 6ος.

Η Δυτική Αθήνα, τόσο σε σχέση με την υλική στέρηση (2011, ανά Π.Ε.), όσο και με την ακραία φτώχεια (TEBA 2015, ΚΕΑ 2016) που προκύπτει από μια σειρά κριτηρίων, όσο και με βάση το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΕΛΣΤΑΤ, 2011-2014), υπόκειται σε συνθήκες φτώχειας χειρότερες της Περιφέρειας Αττικής.

Ειδικότερα, με βάση το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, η Δυτική Αθήνα κατατάσσεται τελευταία σε σχέση με τις υπόλοιπες Π.Ε. της Αττικής, το δε κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν βαίνει συνεχώς μειούμενο, τόσο ποσοτικά, όσο και ποσοστιαία: το 2011 ανερχόταν στο 38,2 % του μέσου όρου της Αττικής, ενώ το 2014 στο 35,7 % του μέσου όρου της Αττικής, παρουσιάζοντας ταχύτατη συρρίκνωση. Τέσσερις Δήμοι (Αγ. Βαρβάρα, Άγιοι Ανάργυροι – Καματερό, Ίλιον και Περιστέρι) συγκεντρώνουν το 75 % των ωφελούμενων του TEBA στην περιοχή παρέμβασης. Στο πλαίσιο του TEBA, καταγράφονται 5.550 οικογένειες με 11.918 μέλη με κατοικία στους Δήμους-Εταίρους της Δυτικής Αθήνας ενώ το ποσοστό ακραίας φτώχειας φαίνεται και από τα ποσοστά των νοικοκυριών που δεν χρησιμοποιούν καμία πηγή θέρμανσης, το οποίο αποτελεί δείκτη μέτρησης της ενεργειακής φτώχειας.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο υπολογισμός σχετικά με τις συνθήκες φτώχειας μετρούνται με βάση μία σειρά από δείκτες, όπως:

- Το ποσοστό (%) των ανέργων στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ηλικίας 16 ετών και άνω
- Το ποσοστό (%) των νοικοκυριών που δεν έχουν δικό τους αυτοκίνητο
- Το ποσοστό (%) των νοικοκυριών που δεν έχουν ιδιόκτητη κατοικία
- Την πυκνότητα του νοικοκυριού, οριζόμενη ως το ποσοστό των πολυπληθών νοικοκυριών (με περισσότερα από 1 άτομο ανά δωμάτιο). Σημειώνεται ότι στον υπολογισμό αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται περιθωριοποιημένες ομάδες που διαβιούν σε καταυλισμούς.

Επίσης είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί ότι εγείρονται σοβαρά ζητήματα ως προς την σκοπιμότητα, πληρότητα και αντικειμενικότητα του ίδιου του δείκτη καθώς και ότι η ανάλυση αυτή δείχνει τη μεγάλη εικόνα του επιπέδου φτώχειας / στέρησης

Παραδοτέο Π1.2: Επικαιροποιημένα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά των κατοίκων δήμου Αιγιάλεω

υλικών αγαθών γεγονός που δεν σημαίνει ότι όλοι οι κάτοικοι ενός Δήμου με υψηλό δείκτη στέρησης είναι φτωχοί και όλοι οι κάτοικοι ενός Δήμου με χαμηλό δείκτη στέρησης είναι πλούσιοι. Επίσης θα πρέπει η χρήση των αποτελεσμάτων της έρευνας να γίνεται με προσοχή από τους ασκούντες πολιτική οι οποίοι θα πρέπει να εξετάζουν και άλλους παράγοντες φτώχειας.

Γενικά Στοιχεία: Κατοικία - Στέγαση

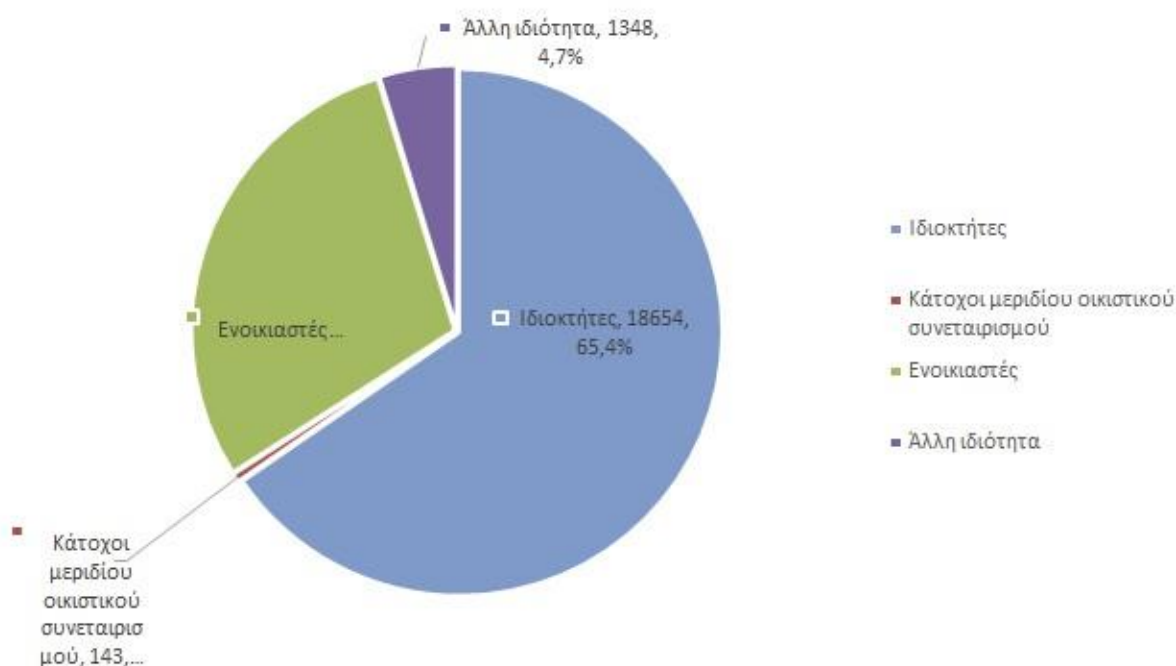
Όπως τονίστηκε και στην εισαγωγή, ένας από τους σημαντικότερους δείκτες κατανόησης των φαινομένων της ακραίας φτώχειας, πολλαπλής στέρησης ή/και κοινωνικού αποκλεισμού, αποτελεί ο τύπος κατοικίας. Στους πίνακες που ακολουθούν (Πίνακες 37 - 46) παρουσιάζονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά του δήμου Αιγιάλεω για τον εν λόγω παράγοντα επιρροής καθώς ο δείκτης μέτρησης της ενεργειακής φτώχειας (πίνακας 47).

Πίνακας 37. Κατοικίες του δήμου Αιγιάλεω

Κατοικούμενες	Κενές	Σύνολο	Μη κανονικές
28.485	8.488	36.973	18

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 38. Ποσοστιαία κατανομή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς κατοικιών στο σύνολο του δήμου Αιγιάλεω

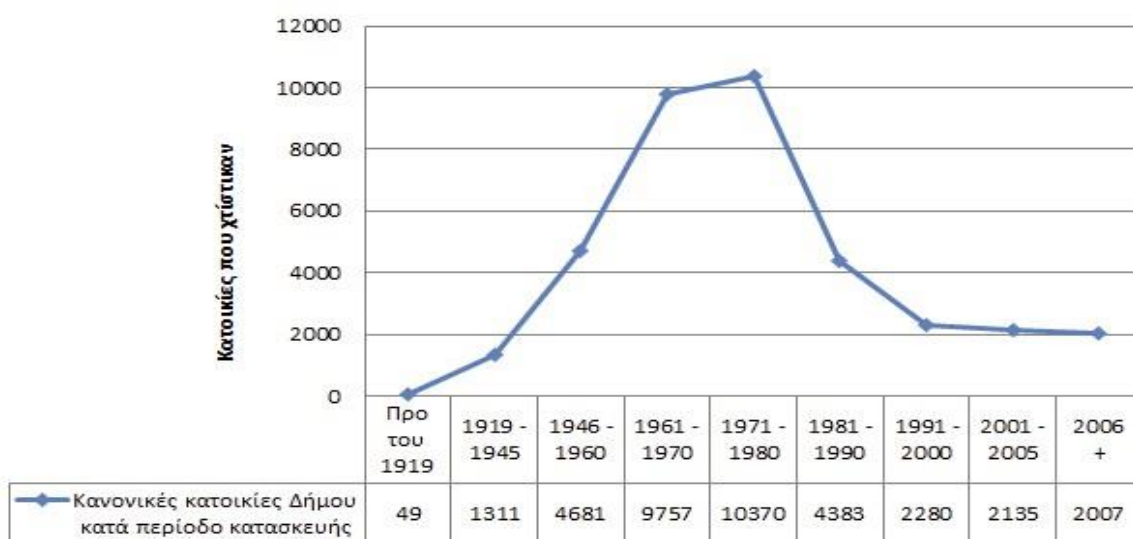
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 39. Κατανομή κατοικιών δήμου Αιγάλεω κατά περίοδο κατασκευής

Σύνολο κατοικιών	Προ του 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006+
36.973	49	1.311	4.681	9.757	10.370	4.383	2.280	2.135	2.007

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 40. Διάγραμμα κατοικιών δήμου Αιγάλεω κατά περίοδο κατασκευής

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 41. Ύπαρξη κουζίνας και μέγεθος χώρου

Σύνολο κανονικών κατοικιών	Μεγαλύτερη των 4 μ2	Μικρότερη των 4 μ2	Δεν έχει κουζίνα	Διευκολύνσεις μαγειρέματος παρεχόμενες σε άλλο χώρο
28.485	19.145	8.896	25	419

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 42. Κατάσταση ύδρευσης κατοικούμενων κατοικιών δήμου Αιγάλεω

Σύνολο κανονικών κατοικιών	Με δημόσιο δίκτυο εντός κατοικίας	Με ιδιωτικό δίκτυο εντός κατοικίας	Με δημόσιο δίκτυο εκτός κατοικίας	Με ιδιωτικό δίκτυο εκτός κατοικίας	Μη διαθέσιμο δίκτυο
28.485	28.448	36	1	0	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 43. Κατάσταση λουτρού ή ντους κατοικούμενων κατοικιών δήμου Αιγάλεω

Σύνολο κανονικών κατοικιών	Μέσα στην κατοικία	Έξω από την κατοικία	Δεν έχει λουτρό ή ντους
28.485	28.336	148	1

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 44. Κατάσταση τουαλέτας/WC κατοικούμενων κατοικιών δήμου Αιγάλεω

Σύνολο κανονικών κατοικιών	Με υδραυλική εγκατάσταση		Χωρίς υδραυλική εγκατάσταση		Δεν έχει τουαλέτα ή WC
	Μέσα στην κατοικία	Έξω από την κατοικία	Μέσα στην κατοικία	Έξω από την κατοικία	
28.485	28.343	135	0	7	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 45. Κατάσταση θέρμανσης κατοικούμενων κατοικιών δήμου Αιγάλεω

Σύνολο κανονικών κατοικιών	Κεντρική αυτόνομη	Κεντρική μη αυτόνομη	Άλλο είδος	Δεν έχει θέρμανση
28.485	14.618	5.694	5.782	2.391

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 46. Κατάσταση μόνωσης κατοικούμενων κατοικιών δήμου Αιγάλεω

Σύνολο κανονικών κατοικιών	28.485
Διπλά τζάμια	7.884
Μόνωση εξωτερικών τοίχων	1.164
Άλλο είδος	689
Διπλά τζάμια και μόνωση εξωτερικών τοίχων	2.954
Διπλά τζάμια και άλλο είδος μόνωσης	146
Μόνωση εξωτερικών τοίχων και άλλο είδος	14
Διπλά τζάμια, μόνωση εξωτερικών τοίχων και άλλο είδος μόνωσης	71
Καθόλου μόνωση	15.563

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2011

Πίνακας 47. Αποτύπωση της Ενεργειακής Φτώχειας στη Δυτική Αθήνα ανά δήμο

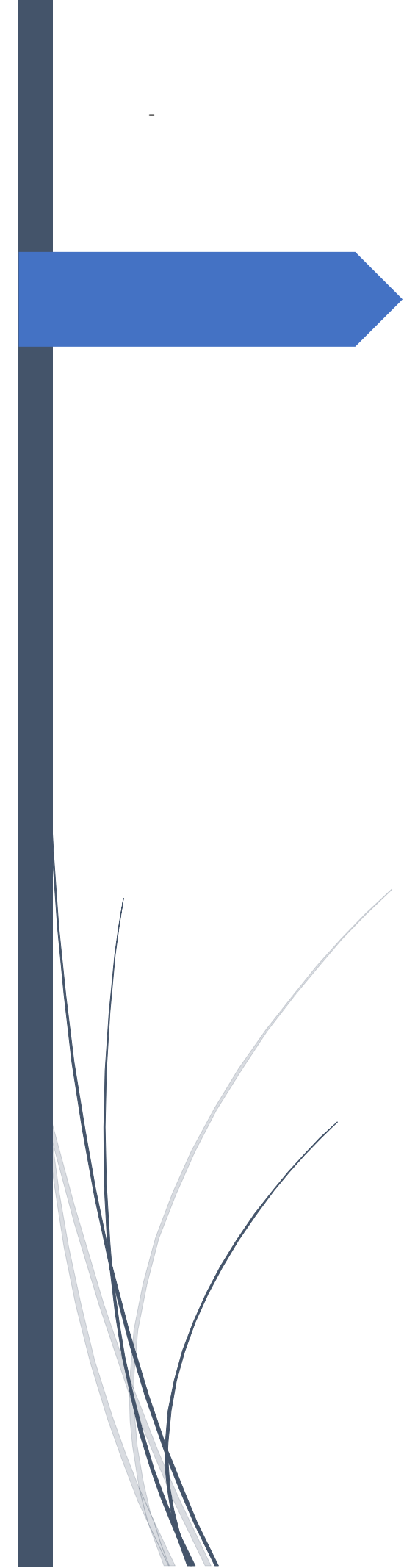
ΔΗΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2011)	ΑΚΡΑΙΑ ΦΤΩΧΕΙΑ	ΑΚΡΑΙΑ ΦΤΩΧΕΙΑ (%)	Θέρμανση Καμία Πηγή	
				Νοικοκυριά	Μέλη
Αγία Βαρβάρα	26.550	925	3,48%	4,87%	4,52%
Άγιοι Ανάργυροι - Καματερό	62.529	846	1,35%	8,62%	8,37%
Αιγάλεω	69.946	705	1,01%	3,65%	3,36%
Ίλιο	84.793	1272	1,50%	8,41%	8,04%
Περιστέρι	139.981	1.115	0,80%	3,41%	3,19%
Πετρούπολη	58.979	388	0,66%	1,81%	1,52%
Χαϊδάρι	46.897	299	0,64%	2,48%	2,14%
ΣΥΝΟΛΟ	489.675	5.550	1,13%	4,64%	4,27%

Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε κατάσταση Ακραίας Φτώχειας και είναι ωφελούμενα μέσω ΤΕΒΑ φτάνουν τα 6.129. Από τον υπολογισμό των ωφελούμενων της Ακραίας Φτώχειας μέσω του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ) και του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (ΚΕΑ, μη-τελικά αποτελέσματα) στην Αττική ανά Περιφερειακή Ενότητα, προκύπτει ότι η Δυτική Αθήνα έχει τον υψηλότερο πληθυσμό μετά το Δήμο Αθηναίων

που υπόκειται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας (25.894 άτομα), ενώ ποσοστιαία ως προς τον πληθυσμό της Π.Ε. Δυτικής Αθήνας, ο ακραία φτωχός πληθυσμός ανέρχεται στο 5,29 % έναντι 3,68 % της Περιφέρειας Αττικής, υπολείπεται δε μόνο εκείνου της Δυτικής Αττικής.

Πίνακας 48. Υπολογισμός Ωφελούμενων Ακραίας Φτώχειας TEBA & ΚΕΑ στην Αττική ανά Περιφερειακή Ενότητα

Κοινωνική Σύμπραξη	Πληθυσμοί 2011	Ωφελούμενα Νοικοκυριά TEBA	Ωφελούμενοι TEBA (Μέλη Νοικοκυριών)	Ωφελούμενα Νοικοκυριά ΚΕΑ /TEBA	Ωφελούμενοι ΚΕΑ (Μέλη Νοικοκυριών)	Σύνολο Ωφελούμενων Ακραίας Φτώχειας	% Ωφελούμενων ως προς τον Πληθυσμό
Π.Ε Βορείου Τομέα	592.490	1.785	2.955	1.168	2.653	6.745	1,14%
Π.Ε Δυτικού Τομέα Αθηνών	489.675	7.033	12.360	2.994	6.767	25.894	5,29%
Π.Ε Κεντρικού Τομέα (Δήμος Αθηναίων)	664.046	9.641	17.450	4.872	11.011	33.180	5,00%
Π.Ε. Κεντρικού Τομέα/Λοιποί Δήμοι	365.474	3.188	5.770	1.103	2.493	9.331	2,55%
Π.Ε Νοτίου Τομέα Αθηνών	529.826	4.163	7.535	2.570	5.808	15.832	2,99%
Π.Ε. Πειραιώς και Νήσων	523.648	6.601	11.948	3.549	8.021	23.407	4,47%
Π.Ε. Ανατολικής Αττικής	502.348	4.792	8.674	1.933	4.369	14.915	2,97%
Π.Ε. Δυτικής Αττικής	160.927	4.950	8.960	1.985	4.486	14.568	9,05%
Σύνολο Περιφέρεια Αττικής	3.828.434	42.153	75.651	20.174	45.607	140.804	3,68%
Σύνολο Χώρας	10.816.286	195.087	353.107	78.318	176.999	574.356	5,31%

«ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΠΕΠ «ΑΤΤΙΚΗ»2014 – 2020 ΚΑΙ
ΑΛΛΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ»

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και
αποτύπωση των ευπαθών ομάδων
(ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού
του Δήμου Αιγάλεω

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	2
Πρώτο μέρος: Κοινωνικός αποκλεισμός και κοινωνικά ευπαθείς ομάδες	
1.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός	3
1.2 Ιστορικό πλαίσιο	6
1.3 Στάδια κοινωνικού αποκλεισμού	6
1.4 Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού	8
1.5 Κοινωνικός αποκλεισμός και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού	8
1.6 Ο κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη και στην Ελλάδα	11
Δεύτερο μέρος: Κοινωνική ένταξη	
2.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός	16
2.2 Πολιτικές κοινωνικής ένταξης σε Ευρωπαϊκό και σε τοπικό επίπεδο	18
Τρίτο μέρος: Χαρακτηριστικά των κοινωνικά ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγιάλεω και προσδιορισμός των αναγκών τους	
3.1. Ποσοτική αποτίμηση των κοινωνικά ευπαθών ομάδων	23
3.2 Ποσοτική έρευνα καταγραφής αναγκών ομάδων πληθυσμού που εξυπηρετούνται από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου Αιγιάλεω	24
3.3 Ποιοτική έρευνα: Ανάλυση αποτελεσμάτων ομάδας εστιασμένης συζήτησης (focus group) επαγγελματιών.	27
Αντί επιλόγου: Προτάσεις	42
Βιβλιογραφικές αναφορές	43

Εισαγωγή

Στις σύγχρονες κοινωνίες της προόδου και των τεχνολογικών επιτευγμάτων, της αναγνώρισης και προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κοινωνικής ευμάρειας και εξέλιξης, η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η τρωτότητα απέναντι σε κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές, παραμένουν κοινωνικά προβλήματα που επιτάσσουν λύσεις και θέτουν σε ευθύ κίνδυνο την ανατροπή της κοινωνικής συνοχής αμφισβητώντας την έννοια και το περιεχόμενο της προόδου.

Την τελευταία δεκαετία η οικονομική κρίση που ξέσπασε σε παγκόσμιο επίπεδο και έπληξε ιδιαίτερα τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου, μεταξύ αυτών και την Ελλάδα, οδήγησε στην επέκταση των διαχωρισμών των κοινωνικών στρωμάτων, οδήγησε πολλούς ανθρώπους στην ανεργία και τη φτώχεια και τροφοδότησε τον φαύλο κύκλο της κοινωνικής αποστέρησης και του αποκλεισμού σημαντικού μέρους του πληθυσμού από πόρους και κοινωνικό κεφάλαιο.

Απόρροια της οικονομικής ύφεσης ήταν και η συρρίκνωση των παρεχόμενων υπηρεσιών Κοινωνικής Πρόνοιας, την πιο κρίσιμη ίσως στιγμή, εκείνη που πολλοί συνάνθρωποί μας χρειάζονταν στήριξη και βοήθεια. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κοινωνική πρόνοια είναι ίσως το μοναδικό πεδίο της ανθρώπινης δραστηριότητας που έχει μετασηματιστεί ριζικά κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες, τόσο σε επίπεδο φιλοσοφίας και προσανατολισμού, όσο και σε επίπεδο θεσμών, φορέων, παροχής ποιοτικών υπηρεσιών. Από την φροντίδα των «αδυνάτων», την ιδρυματοποίηση και την αναπαραγωγή της εξάρτησής τους από τις παραδοσιακές κρατικές πολιτικές, προωθείται μία νέα αντίληψη που συνοψίζεται στο αίτημα για παροχή ποιοτικά αρτιότερων υπηρεσιών, με σεβασμό στη διαφορετικότητα και την αξιοπρέπεια του πολίτη, προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες του.

Μέσα στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας και στο μέτρο που της αναλογεί, η παρούσα μελέτη επιδιώκει να προσεγγίσει εξυπηρετούμενους κατοίκους του δήμου Αιγιάλεω που ανήκουν στις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, αλλά και στελέχη πρώτης γραμμής από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου προκειμένου να αφουγκραστεί, να καταγράψει, να προβληματιστεί και τέλος να προτείνει μερικές λύσεις για την ανακούφιση των αδυνάτων.

Στην παρούσα μελέτη αρχικά γίνεται μια αναφορά σε εννοιολογήσεις που αφορούν στον κοινωνικό αποκλεισμό και την κοινωνική ευάλωτοτητα, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται και αναλύονται τα στοιχεία δύο ερευνών, στις οποίες συμμετείχαν στελέχη των Κοινωνικών Υπηρεσιών του δήμου Αιγιάλεω και εξυπηρετούμενοι αυτών.

Πρώτο μέρος: Κοινωνικός αποκλεισμός και κοινωνικά ευπαθείς ομάδες

1.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός

Το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού προβάλλεται κατά τις τελευταίες δεκαετίες ως μια νέα πτυχή της κοινωνικής πολιτικής. Ο όρος κοινωνικός αποκλεισμός σχετίζεται μεταξύ άλλων με τις αλλαγές στο εργασιακό τοπίο και την ανεργία, τις μεταλλαγές στο κοινωνικό κράτος, τη δημογραφική κινητικότητα και με ένα σύνολο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα του πολίτη (Littlewood & Herkommer, 1999).

Ο κοινωνικός αποκλεισμός, η αναγνώριση και η αντιμετώπισή του, αποτελεί βασικό αντικείμενο χάραξης κοινωνικής και εκπαιδευτικής πολιτικής από διεθνείς οργανισμούς. Στόχος όλων αυτών των πολιτικών είναι η άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και η επίτευξη της κοινωνικής ένταξης κυρίως μέσω της εκπαίδευσης και της απασχόλησης (Μπιτσάκος, 2020).

Υπάρχει ποικιλομορφία στους ορισμούς που επικρατούν στο πεδίο καθώς επικρατούν ποικίλες προσεγγίσεις και ερμηνείες ανάλογα με τις κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες αλλά και τις κοινωνίες στις οποίες απευθύνεται. Ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι απόρροια πολυδιάστατων παραγόντων και επηρεάζει τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο την ποιότητα ζωής, την ισότητα και τη συνοχή της κοινωνίας (Λύτρας & Παντέλογλου, 1999).

Ο κοινωνικός αποκλεισμός μπορεί να αποτελέσει την αδυναμία συνειδητοποίησης βασικών δικαιωμάτων των πολιτών, όπως την εύρεση εργασίας, την υγεία, την εκπαίδευση και τις κοινωνικές σχέσεις (Καΐλα, Πολεμικός & Φιλίππου, 1995). Σχετίζεται ακόμη με ζητήματα χαμηλών δεξιοτήτων, έλλειψη αγαθών και υπηρεσιών αλλά και υψηλή εγκληματικότητα και ενδοοικογενειακή βία (Ward, 2009).

Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αυτό το φαινόμενο μπορεί να αναλυθεί με τους όρους της αποτυχίας αξιοποίησης, άρνησης ή μη πραγματοποίησης των κοινωνικών δικαιωμάτων (Room, 1991).

Ανάλογα, η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναφέρει ότι η εμπειρία των φορέων που έχουν ασχοληθεί με τον κοινωνικό αποκλεισμό σε τοπικό επίπεδο έχουν αναδείξει σαν κοινά χαρακτηριστικά των καταστάσεων αποκλεισμού την έλλειψη δυνατότητας άσκησης των κοινωνικών δικαιωμάτων του ατόμου χωρίς βοήθεια, την χαμηλή αυτοπεποίθηση και την ανικανότητα τους να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους, τον κίνδυνο μονιμοποίησης των αναγκών ενίσχυσης και τον στιγματισμό των ανθρώπων και των συνοικιών που ζουν (European Commission, 1992).

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Ο κοινωνικός αποκλεισμός ορίζεται βάσει του B-SEM, ως «μια περίπλοκη και πολυδιάστατη διαδικασία. Εμπεριέχει την έλλειψη ή την άρνηση των πόρων, δικαιωμάτων, αγαθών και υπηρεσιών και την ανικανότητα συμμετοχής σε φυσιολογικές σχέσεις και δραστηριότητες, που είναι διαθέσιμες στην πλειονότητα των ανθρώπων σε μια κοινωνία. Επηρεάζει την ποιότητα της ζωής των ατόμων και ταυτόχρονα την εγγύτητα και τη συνοχή της κοινωνίας στο σύνολο της» (Levitas et al, 2007).

Ο De Haan(όπως αναφέρεται στο Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη,1999) διακρίνει τα κυριότερα μοντέλα ερμηνείας του κοινωνικού αποκλεισμού:

- i. Το γαλλικό μοντέλο της «αλληλεγγύης» (“*solidarite*”), σύμφωνα με το οποίο ο κοινωνικός αποκλεισμός θεωρείται ως πολιτισμική και ηθική ρήξη του ατόμου,
- ii. Το αμερικανικό μοντέλο κατά το οποίο είναι απόρροια της διάκρισης μεταξύ των κοινωνικών ομάδων και
- iii. Το βρετανικό μοντέλο σύμφωνα με το οποίο ο αποκλεισμός μιας κοινωνικής ομάδας υπάγεται στη διαμόρφωση κοινωνικών και οικονομικών συνόλων.

Τα παραπάνω υποδηλώνουν και την ευρύτητα του όρου, η οποία περιλαμβάνει τομείς όπως ο πολιτισμός, συμμετοχή σε πολιτικά και κοινωνικά δρώμενα, δημιουργία διαπροσωπικών σχέσεων, οικονομία και εργασία και δόμηση της ατομικής προσωπικής ταυτότητας. Υπό αυτή την έννοια ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι μια δυναμική ευμετάβλητη διαδικασία η οποία φανερώνει ότι το άτομο ή η ομάδα βρίσκεται σε μια κατάσταση μη ενσωμάτωσης(Τσιρώνης,2003).

Οι άνθρωποι που θεωρούνται κοινωνικά αποκλεισμένοι δεν είναι μόνο οικονομικά φτωχοί, αλλά ανήκουν σε κοινωνικές ομάδες που έχουν στο ελάχιστο την αναγνώριση, επιρροή και δύναμη στην κοινωνία. Επιπλέον, υπάρχει πιθανότητα να έχουν ελλιπή μόρφωση και να είναι αδρανείς πολιτικά στην πολιτισμένη και δημοκρατική κοινωνία(Πετράκη,2016).

Ο Sen (2000) αναγνωρίζει ότι η μακροχρόνια ανεργία αποτελεί βασικό στοιχείο του κοινωνικού αποκλεισμού και διακρίνεται στους εξής παράγοντες:

- i. Δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας
- ii. Έλλειψη ευκαιριών στην εκπαίδευση
- iii. Έλλειψη πολιτικών πρόνοιας για τις ασθενείς πληθυσμιακές ομάδες
- iv. Αποκλεισμός από τις χρηματοπιστωτικές αγορές
- v. Έλλειψη υπηρεσιών για ΑμεΑ
- vi. Μη εύκολη πρόσβαση στις αγορές προϊόντων
- vii. Πολιτισμικός και πολιτικός αποκλεισμός

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

viii. Εργασιακός αποκλεισμός

Ο Atkinson(1998), δίνει έναν αναλυτικότερο ορισμό του κοινωνικού αποκλεισμού χωρίζοντας τον σε:

- i. Σχετικότητα (“*relativity*”): Αφορά στην εξάρτηση του κοινωνικού αποκλεισμού από τις κοινωνικές συνθήκες, με αναφορά σε συγκεκριμένη κοινωνία και χρόνο. Για παράδειγμα ένα κοινωνικά αποκλεισμένο άτομο λόγω φτώχειας στη σημερινή εποχή. Δεν θα θεωρούνταν φτωχό σε περιόδους χαμηλότερου βιοτικού επιπέδου.
- ii. Δράση (“*agency*”): Αναφέρεται στο ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός δημιουργείται εξαιτίας μιας δράσης ενεργειών ατόμων ή θεσμών, όπως η απόφαση ενός εργοδότη να μην προσλάβει έναν εργαζόμενο, οδηγώντας τον σε οικονομική ανέχεια.
- iii. Δυναμική (“*dynamics*”). Δηλώνει την έλλειψη προοπτικών για το μέλλον του ατόμου, αλλά και των επόμενων γενεών λόγω κληρονομικότητας της κοινωνικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται.
- iv. Πολλαπλή στέρηση (“*multiple deprivation*”). Υποδηλώνει ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός αναφέρεται σε περισσότερες από μια διαστάσεις αποστέρησης σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι μια διαδικασία με την οποία ορισμένα άτομα υφούνται στο περιθώριο της κοινωνίας και αποτρέπονται να συμμετάσχουν πλήρως λόγω φτώχειας, ή έλλειψης βασικών ικανοτήτων και ευκαιριών δια βίου μάθησης ή ως αποτέλεσμα διακρίσεων. Αυτό τους απομακρύνει από την εργασία, το εισόδημα, τις ευκαιρίες εκπαίδευσης καθώς επίσης και από τα κοινωνικές και κοινοτικές δραστηριότητες και δίκτυα. Έχουν λίγη πρόσβαση στους οργανισμούς δύναμης και λήψης αποφάσεων και έτσι συχνά έχουν το ότι είναι ανίσχυροι και ανίκανοι να πάρουν έλεγχο των αποφάσεων που έχουν επιπτώσεις στη καθημερινή τους ζωή. (European Commission, 2003).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, διαπιστώνουμε πως ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι μια κοινωνική «κατασκευή», η οποία περιγράφει διαφορετικής φύσης φαινόμενα με μια κοινή συνιστώσα, ότι αποτελούν συμπεριφορές που η κοινωνία χαρακτηρίζει ως αποκλεισμένες. Είναι δηλαδή μια έννοια πολυδιάστατη, που καλείται να συμπεριλάβει διαφορετικές περιπτώσεις.

1.2 Ιστορικό πλαίσιο

Ο κοινωνικός αποκλεισμός απαντάται αρχικά στην αρχαία Ελλάδα για να περιγράψει την αποξένωση των ανερχόμενων αστικών τάξεων λόγω οικονομικής ευρωστίας (McCullagh, 1846). Την ίδια περίοδο στην Αγγλία ένα άρθρο περιοδικού εξισώνει τον κοινωνικό αποκλεισμό με την τιμωρία και συνδέεται με θρησκευτικούς κανόνες για διόρθωση συμπεριφοράς (Boucherett, Biggs, Blackburn & Mackenzie, 1883).

Στη πιο σύγχρονη εποχή ο όρος συναντάται στη Γαλλία του '60 και σκοπό είχε να περιγράψει την απόκλιση από τις κυρίαρχες αξίες και την κοινωνική τάξη. Αποκλεισμένοι εκείνη την εποχή θεωρούνταν οι ψυχικά και σωματικά ανάπηροι, οι ηλικιωμένοι, εγκληματίες, άτομα με τάσεις αυτοκτονίας και ουσιοεξαρτώμενα άτομα, μονογονεϊκές οικογένειες και οικογένειες με ποικίλα προβλήματα (Lenoir, 1974).

Ο όρος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά σε κείμενο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας το 1989, στη σύνταξη του Κοινωνικού Χάρτη, όταν η καταπολέμηση του φαινομένου γενικεύτηκε και αποτέλεσε στόχο μιας προσπάθειας αντιμετώπισης κοινωνικών προβλημάτων (Απόφαση 1989/457/ΕΟΚ του Συμβουλίου, 1989). Από εκείνη τη στιγμή ο όρος χρησιμοποιείται ευρύτατα και παρακίνησε την αναδιατύπωση όλων των κοινωνικών ζητημάτων που προκαλούν τον αποκλεισμό, όπως η ανεργία, η μετανάστευση, ο αναλφαβητισμός, η σχολική αποτυχία, η πολιτισμική ή θρησκευτική διάκριση, η γεωγραφική απομόνωση κάποιων πληθυσμών, η υποβάθμιση μιας περιοχής στην κοινότητα, η ανισότητα των φύλων, η παραβατικότητα και προβλήματα στην ψυχική και σωματική υγεία (Πετράκη, 1998).

1.3 Στάδια κοινωνικού αποκλεισμού

Ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι μια κατάσταση δυναμική και εξελισσόμενη. Η μετάπτωση σε αυτή την κατάσταση ακολουθεί ορισμένα στάδια, τα οποία διατρέχουν τα άτομα καθώς προσαρμόζονται σε αυτή τη διαδικασία, η οποία είναι αποτέλεσμα κοινωνικών μειονεκτημάτων και αποστερήσεων σε διάφορους τομείς της κοινωνικής του ζωής, όπως η εκπαίδευση, η στέγαση και η απασχόληση (Δασκαλάκης, 2008. Καβουνίδη, 2005. Κιρκιγιάννη, 2016. Παπαδοπούλου, 2004).

Σύμφωνα με τον Mazel (1996), τα στάδια διαδικασίας του αποκλεισμού είναι τα εξής: *το στάδιο του κινδύνου, της απειλής, της αποσταθεροποίησης, της έκπτωσης και του πραγματικού αποκλεισμού.*

- i. *Ο βαθμός του κινδύνου:* αφορά ομάδες πληθυσμού με κοινωνικά μειονεκτήματα που τις καθιστούν ευάλωτες. Παρότι αυτά τα μειονεκτήματα δεν οδηγούν απαραίτητα στον αποκλεισμό αρκούν για την

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

περιθωριοποίηση του ατόμου σε συνδυασμό με ένα απροσδόκητο γεγονός.

- ii. *Ο βαθμός της απειλής:* αφορά καταστάσεις ή γεγονότα που εν δυνάμει μπορούν να οδηγήσουν σε αποκλεισμό, όπως για παράδειγμα μία γυναίκα, που ύστερα από διαζύγιο ή χηρεία, βρίσκεται αρχηγός μίας μονογονεϊκής οικογένειας.
- iii. *Ο βαθμός της αποσταθεροποίησης:* είναι αποτέλεσμα των τρόπων με τους οποίους τα άτομα αντιμετωπίζουν την απειλή ή μια δύσκολη κατάσταση και αντιδρούν, για παράδειγμα, στο διαζύγιο ή σε μια απόλυση. Οι τρόποι αυτοί, ωστόσο, εξαρτώνται από το αν κάποιος ανήκει σε μια ευάλωτη κοινωνική ομάδα σε συνδυασμό με ποιότητα των οικογενειακών ή κοινωνικών δεσμών που έχει. Με άλλα λόγια, αν κάποιος έχει υποστηρικτικό πλαίσιο μπορεί να αποτραπεί μια πιθανή αποσταθεροποίηση.
- iv. *Ο βαθμός της έκπτωσης:* είναι αποτέλεσμα της ρήξης κοινωνικών δεσμών και η έλλειψη ικανότητας επαναδημιουργίας τους. Η αδυναμία αυτή οφείλεται στη συσσώρευση πολλών αρνητικών παραγόντων για μεγάλο χρονικό διάστημα -μακροχρόνια ανεργία, μακροχρόνια στέρηση από αγαθά και υπηρεσίες, μακροχρόνια εξάρτηση από επιδόματα κ.ά. Εφόσον η έκπτωση αυτή διαιωνίζεται, παγιώνεται και μπορεί να οδηγήσει στον πραγματικό αποκλεισμό.
- v. *Ο βαθμός του πραγματικού αποκλεισμού:* συνίσταται σε άτομα που στα προηγούμενα στάδια υπέστησαν ρήξη κοινωνικών δεσμών και κυρίως δεσμών που συνδέονται με την απασχόληση, την οικογένεια και την κατοικία. Τα άτομα στην προκειμένη περίπτωση χαρακτηρίζονται από απάθεια, από παντελή έλλειψη ενδιαφέροντος για την κοινωνία που τα περιβάλλει και από αδιαφορία όσον αφορά την επανένταξή τους σε αυτή. Δε μετέχουν στα κοινωνικά δρώμενα, γιατί δεν έχουν αντοχές, δεν ελπίζουν. Φοβούνται τα πάντα και γι' αυτό αδιαφορούν. Αυτή η αδιαφορία, η παραίτηση, είναι χαρακτηριστικό των κοινωνικά αποκλεισμένων.

Η παραπάνω διαδικασία, όπως ήδη αναφέρθηκε είναι δυναμική. Μπορεί να ανακοπεί ή να περιοριστεί από την εφαρμογή μέτρων κοινωνικής πολιτικής αλλά και λόγω της λειτουργίας κοινωνικών δεσμών και κοινωνικών δικτύων. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι ο κάποιος για να φτάσει στην κατάσταση του κοινωνικού αποκλεισμού θα είναι συνδυασμός πολλών κοινωνικών μειονεξιών και όχι μονάχα μιας. Τέτοιες σημαντικές κοινωνικές μειονεξίες, μπορεί να είναι η μεγάλη ηλικία, το γυναικείο φύλο, η ανεργία, η φτώχεια, η δύσκολη οικογενειακή ζωή, κυρίως στις μονογονεϊκές και πολύτεκνες οικογένειες, οι κακές συνθήκες στέγασης, η σχολική αποτυχία, ο αναλφαβητισμός, ο λειτουργικός αναλφαβητισμός, η αδυναμία πρόσβασης στη νέα τεχνολογία και απόκτησης της τεχνογνωσίας που απαιτείται για τη

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

χρήση της και γενικότερα το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, ιδίως του αρχηγού της οικογένειας και των γυναικών(Κιρκιγιάννη 2016).

1.4 Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού

Η διαδικασία του κοινωνικού αποκλεισμού ως βίωμα ακολουθεί ορισμένα στάδια και εκδηλώνεται σε διάφορες κοινωνικές παραμέτρους. Οι εκφάνσεις του κοινωνικού αποκλεισμού που θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικές είναι: *η εκπαίδευση, η στέγαση, η απασχόληση, η κοινωνική προστασία ή κοινωνική υποστήριξη και η υγεία* (Duffy, 1999. Guthrie, 1999).

Ειδικότερα, ο κοινωνικός αποκλεισμός μπορεί να ειπωθεί στην εργασία, την υγεία, στην πολιτική συμμετοχή αλλά και στην εκπαίδευση, μέσα από την οποία το φαινόμενο πηγάει αλλά και αναπαράγεται. Όσον αφορά την εκπαίδευση, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός προσδιορίζουν σημαντικά την εμφάνιση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων και κατ' επέκταση του εκπαιδευτικού αποκλεισμού, αφού οι εκπαιδευτικές ανισότητες οδηγούν σε περιορισμό του κοινωνικού δικαιώματος στην εκπαίδευση και τη μόρφωση, ενώ παράλληλα ο εκπαιδευτικός αποκλεισμός και το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό, καθώς συντελούν στη σύρρευση επιπλέον μειονεκτημάτων στους ήδη μειονεκτούντες, επιβαρύνοντας περαιτέρω την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση (Τρέσσου, 1999. Χρυσάκης, 2005).

Ο αποκλεισμός μπορεί να απαντηθεί ακόμη και στον τομέα της κατανάλωσης, ως αποτέλεσμα ανεπάρκειας εισοδηματικών ή άλλων πόρων(Υφαντόπουλος, Μπαλούρδος & Νικολόπουλος,2009). Σε αυτήν την περίπτωση μπορεί να υπάρχει ανεργία ή χαμηλό εισόδημα του ατόμου που έχει επίπτωση στην κατοικία, στη διατροφή, στην κινητικότητα και στην ασφάλιση (Klasen, 2000). Άλλη μια εκδήλωση του αποκλεισμού μπορεί να είναι γεωγραφική ή χωροταξική. Οι απομονωμένες περιοχές ή γειτονίες αλλά και οι γκετοποιημένες περιοχές των μεγαλουπόλεων υιοθετούν τα χαρακτηριστικά των κατοίκων τους, αναπαράγοντας το φαινόμενο(Δασκαλάκης, 2008). Για παράδειγμα, υπάρχουν γλωσσικοί και πολιτισμικοί φραγμοί για τους νέους μετανάστες(Klasen,2000).

1.5 Κοινωνικός αποκλεισμός και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού

Όπως προαναφέρθηκε, η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού έχει έναν πολυδιάστατο χαρακτήρα, που αναδεικνύεται μέσα από την κατασκευή της κοινωνικής ευπάθειας που βιώνουν συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού. Αυτές οι κατηγορίες ή ομάδες συνήθως καταγράφονται επίσημα από τους κρατικούς φορείς

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

και την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν έναν ενδεικτικό χαρακτήρα και εκφράζουν κατά κανόνα τους χώρους μέσα στους οποίους εμφανίζεται ευάλωτη μία κοινωνία. Οι όροι που χρησιμοποιούνται για το χαρακτηρισμό τους σε επίπεδο λόγου, όπως «ομάδες υψηλού κινδύνου», «κοινωνικά ευπαθείς ομάδες» και «ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες», συνήθως συγχέονται με τις «κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες» (Παπαδοπούλου, 2004).

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του Άρθρου 1 του Νόμου 4019 /2011 (Αρ. Φύλλου 216) ως *Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού* ορίζονται «οι κοινωνικές ομάδες πληθυσμού, των οποίων η συμμετοχή στην κοινωνική και οικονομική ζωή δυσχεραίνεται, είτε εξαιτίας κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων, είτε εξαιτίας σωματικής ή ψυχικής ή νοητικής ή αισθητηριακής αναπηρίας, είτε εξαιτίας απρόβλεπτων γεγονότων, τα οποία επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της τοπικής ή ευρύτερα περιφερειακής οικονομίας». Στη συνέχεια, ο νομοθέτης κάνει λόγο για δύο υποκατηγορίες της εν λόγω ομάδας, χρησιμοποιώντας τους όρους *Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού* και *Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού*, τις οποίες ορίζει ως ακολούθως.

Ως *Ευάλωτες Ομάδες Πληθυσμού* ορίζονται «οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού που η ένταξη τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή εμποδίζεται από σωματικά και ψυχικά αίτια ή λόγω παραβατικής συμπεριφοράς. Σε αυτές τις ομάδες πληθυσμού ανήκουν τα άτομα με αναπηρίες (σωματικές ή ψυχικές ή νοητικές ή αισθητηριακές), εξαρτημένα ή απεξαρτημένα από ουσίες άτομα, οροθετικοί, φυλακισμένοι/αποφυλακισμένοι, ανήλικοι παραβάτες».

Στις *Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού* ανήκουν «οι ομάδες εκείνες του πληθυσμού, οι οποίες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση ως προς την ομαλή ένταξη τους στην αγορά εργασίας από οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά αίτια. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν ενδεικτικά οι άνεργοι νέοι, οι άνεργες γυναίκες, οι άνεργοι άνω των πενήντα, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών και τα μέλη πολύτεκνων οικογενειών, οι γυναίκες θύματα κακοποίησης, οι αναλφάβητοι, οι κάτοικοι απομακρυσμένων ορεινών και νησιωτικών περιοχών, τα άτομα με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες».

Στο πλαίσιο του έργου έρευνας και δράσης «Ανθρώπινη Αξιοπρέπεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός» του Συμβουλίου της Ευρώπης (Guthrie, 1999), ως άτομα ή ομάδες που βρίσκονται σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού προσδιορίζονται εκείνα που παρουσιάζουν αδύναμη σχέση με μία τουλάχιστον από τις τρεις διαστάσεις της ένταξης στη ζωή του κοινωνικού συνόλου. Οι διαστάσεις αυτές είναι: το κράτος, οι οικονομικές αγορές και ειδικότερα η αγορά εργασίας και η κοινωνία των πολιτών, υπό την οποία νοούνται κυρίως οι μη κρατικές οργανώσεις που ασχολούνται με ζητήματα ατομικής και προσωπικής ζωής και ειδικότερα τα οικογενειακά και προσωπικά δίκτυα, οι κοινότητες και οι εθελοντικοί οργανισμοί. Ως εκ τούτου, ως άτομα ή ομάδες που

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

βιώνουν βαριάς μορφής φτώχεια ή αποκλεισμό θεωρούνται εκείνα που παρουσιάζουν αδύναμη έως ανύπαρκτη σχέση με δύο ή τρεις από τις παραπάνω διαστάσεις. Δείγματα κοινωνικών ομάδων που έχουν αδύναμη σχέση με το κράτος είναι όλες εκείνες οι ομάδες που ζουν σε κατάσταση παρανομίας ή αντικανονικότητας, καθώς κι εκείνες για τις οποίες οι αρχές εξουσίας θεωρούν ότι η κατάστασή τους ενέχει κάποια υπαιτιότητα (π.χ. νεαρές μητέρες χωρίς σύζυγο, χρήστες ουσιών κ.ά.). Στις ομάδες που έχουν αδύναμη σχέση με την αγορά εργασίας θα μπορούσαν να εμπίπτουν όσοι διαθέτουν λιγότερα προσόντα, όσοι βρίσκονται αντιμέτωποι με κοινωνική ή φυλετική διάκριση, η οποία λειτουργεί σε βάρος τους και όσοι βρίσκονται αντιμέτωποι με άλλο κώλυμα που εμποδίζει τη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας (π.χ. έχουν την ευθύνη για τη συντήρηση ατόμων, βρίσκονται σε κακή κατάσταση υγείας ή σε αναπηρία). Στις ομάδες με αδύναμη σχέση με τα προσωπικά και οικογενειακά δίκτυα μπορεί να ανήκουν ηλικιωμένοι και απομονωμένοι, κάτοικοι κάποιων αγροτικών περιοχών, χρήστες ουσιών, αλκοολικοί, καθώς και όσοι βρίσκονται στη φροντίδα του κράτους, όπως τα ορφανά παιδιά και οι ενήλικες με ψυχοκοινωνικά προβλήματα (Duffy, 1999).

Σε έναν παρόμοιο ορισμό ο Παπασταμάτης(2010), ονομάζει ευάλωτες κοινωνικές ομάδες τις ομάδες του πληθυσμού με ελάχιστη ή καθόλου πρόσβαση σε κοινωνικά και δημόσια αγαθά, που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξασφάλιση ελάχιστων κριτηρίων ποιότητας ζωής όπως η εργασία, η εκπαίδευση, το επαρκές εισόδημα, η ιατρική περίθαλψη, κ.ά. Βρίσκονται σε μειονεκτική θέση και υφίστανται κοινωνικό αποκλεισμό.

Οι ευάλωτες κοινωνικά ομάδες απαρτίζονται από άτομα άστεγα, άνεργα, με αναπηρία, πάσχοντες, αποφυλακισμένους, ανήλικους παραβάτες, χρήστες ή και πρώην χρήστες εξαρτησιογόνων ουσιών. Επιπλέον συμπεριλαμβάνονται οι θρησκευτικές ή εθνικές μειονότητες, οι μονογονεϊκές οικογένειες, τα θύματα εμπορίας, οι πρόσφυγες, οι μετανάστες, οι πληγέντες από θεομηνίες και φυσικές καταστροφές, κ.ά. (Ν. 4019/2011. Παπαδοπούλου,2012, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, 2014).

Οι ευάλωτες κοινωνικά ομάδες διαθέτουν λιγοστά εφόδια, γνώσεις και δεξιότητες για να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό της σύγχρονης αγοράς εργασίας χωρίς να επωφελούνται από αυτήν. Συνήθως προέρχονται από οικογενειακά περιβάλλοντα που δεν προώθησε μια ομαλή εκπαιδευτική πορεία ενώ οικονομικά, κοινωνικά εκπαιδευτικά και ατομικά αίτια οδήγησαν στην περιθωριοποίηση τους(Παπαδοπούλου,2012).

Στη βιβλιογραφία διακρίνονται τρία μοντέλα κατά τα οποία κατατάσσονται τα αίτια του κοινωνικού αποκλεισμού και εξισώνονται με αντίστοιχες κοινωνικές ομάδες.

- i. Το αναδιανεμητικό μοντέλο (“*redistributive*”), στο οποίο κύριο αίτιο του κοινωνικού αποκλεισμού είναι η έλλειψη υλικών αγαθών και πόρων και

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

ταυτίζεται με τη φτώχεια. Στο μοντέλο αυτό εμπεριέχονται οι οικονομικά αδύναμοι.

- ii. Το δεύτερο μοντέλο είναι αυτό της κοινωνικής ενσωμάτωσης ("*social integrationist discourse*") που προτάσσει την απασχόληση. Σε αυτό εμπίπτουν οι άνεργοι και οι οικονομικά αδρανείς.
- iii. Το τρίτο μοντέλο είναι το ηθικό ("*moral underclass discourse*"), που επικεντρώνεται στους ηθικούς και πολιτισμικούς λόγους αποκλεισμού και περιλαμβάνει ως επί το πλείστον τους παραβάτες, εγκληματίες και αυτούς που έχουν αποκλίνουσα συμπεριφορά. Επιπλέον, περιλαμβάνει τους αστέγους και τις ανύπαντρες μητέρες (Levitas et al, 2007).

Το μέγεθος των ομάδων που βρίσκονται σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού φαίνεται να ποικίλει στις διάφορες χώρες και είναι δυνατό να μεταβάλλεται. Εκείνες οι χώρες, που παρουσιάζουν σχετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας, εργατικό δυναμικό υψηλού βαθμού κατάρτισης, κινητικότητα εργατικού δυναμικού και ισότητα όλων απέναντι στις ευκαιρίες, ενδέχεται να έχουν πολύ μικρά ποσοστά ανθρώπων με αδύναμη σχέση με την αγορά εργασίας. Στις χώρες με καθολικά συστήματα κρατικής πρόνοιας και υψηλής ποιότητας κοινωνικές παροχές, όπως εκείνες του ευρωπαϊκού βορρά, οι περιορισμοί στην απόκτηση δικαιώματος, οι οποίοι οφείλονται σε αποκλεισμό, ενδέχεται να είναι λιγότεροι. Στις χώρες με ισχυρά οικογενειακά, συγγενικά και λοιπά κοινωνικά δίκτυα και ειδικότερα στις χώρες του ευρωπαϊκού νότου, όπως η Ελλάδα, ενδέχεται, να υπάρχουν λιγότερα άτομα που να υφίστανται τις επιπτώσεις της απομόνωσης και της αποξένωσης ή που να παρασύρονται στο έγκλημα, διότι η διατήρηση των κοινωνικών δεσμών και δομών εξασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή. Οποσδήποτε όμως σε όλες τις χώρες υπάρχουν ομάδες σε κίνδυνο αποκλεισμού (Duffy, 1999. Μουσούρου, 2007. Δασκαλάκης, 2008).

1.6 Ο κοινωνικός αποκλεισμός στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μετρά τον κοινωνικό αποκλεισμό μέσω της Eurostat, αξιοποιώντας τα αποτελέσματα που προσφέρει η έρευνα EU-SILC. Από την ιστοσελίδα της Eurostat πληροφορούμαστε πως η EU Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) πρωτοξεκίνησε το 2003. Επίσημα ξεκίνησε το 2004 σε δεκαπέντε κράτη-μέλη και επεκτάθηκε το 2005 για να καλύψει και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη. Η EU-SILC είναι ένα εργαλείο μέτρησης κυρίως του εισοδήματος αλλά εμπεριέχονται και δείκτες μέτρησης του κοινωνικού αποκλεισμού, της στέγασης, της εργασίας, της εκπαίδευσης και της υγείας. Επί της ουσίας, έχει ξεφύγει από τα στενά όρια της έρευνας και έχει αναδειχτεί σε ένα εργαλείο, ένα κοινό πλαίσιο παρακολούθησης των θεμάτων που ερευνά, και η Ευρωπαϊκή Ένωση το χρησιμοποιεί για να κατευθύνει τις πολιτικές της (www.europa.eu/eurostat/statistics-explained). Αναφορικά με τον κοινωνικό

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

αποκλεισμό, ένας από τους κύριους σύνθετους δείκτες που υπολογίζεται με τα στοιχεία της EU-SILC είναι ο, «Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού» που αναφέρεται στα άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και/ή υποφέρουν από σοβαρή υλική αποστέρηση και/ή ζουν σε νοικοκυριό που δεν εργάζεται κανείς ή υπάρχει χαμηλής έντασης εργασία(Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού, 2018).

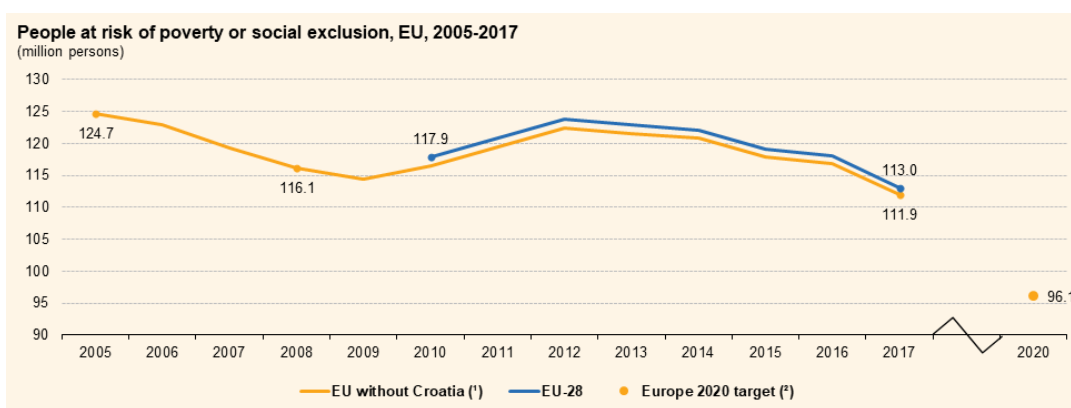
Σύμφωνα επομένως με στοιχεία της Eurostat (www.eurostat.eu/eurostat/statistics-explained), παρόλο που ο αριθμός των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώθηκε κατά 3,1 εκατομμύρια μεταξύ 2008 και 2017, η ΕΕ παραμένει μακριά από τον στόχο «Ευρώπη 2020» για μείωση αυτού του αριθμού κατά 20 εκατομμύρια έως το 2020. Το 2017, 113 εκατομμύρια άνθρωποι, ή το 22,4% του πληθυσμού της ΕΕ, διέτρεχαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Έως το 2017, ο αριθμός των ατόμων που κινδυνεύουν είχαν πέσει κάτω από τα επίπεδα του 2008(Βλ. Γράφημα 1), που είναι το έτος αναφοράς για τον στόχο «Ευρώπη 2020». Ωστόσο, με ένα κενό περίπου 16 εκατομμυρίων ανθρώπων, ο στόχος του 2020 παραμένει σε απόσταση. Η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός μπορούν να εκδηλωθούν σε διάφορες μορφές. Ενώ το εισόδημα των νοικοκυριών έχει μεγάλο αντίκτυπο στο βιοτικό επίπεδο, άλλες πτυχές, όπως η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και η υλική αποστέρηση, εμποδίζουν επίσης την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία. Αυτό αντικατοπτρίζεται στους τρεις επιμέρους δείκτες που συνθέτουν τον δείκτη «ποσοστό κινδύνου-φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού»: νομισματική φτώχεια, σοβαρή υλική αποστέρηση και πολύ χαμηλή συμμετοχή στην εργασία. Επειδή αυτοί οι δευτερεύοντες δείκτες τείνουν να αλληλεπικαλύπτονται και οι άνθρωποι μπορούν να επηρεαστούν από δύο ή ακόμα και από τους τρεις αυτούς τους τύπους φτώχειας, ένα άτομο μετράται μόνο μία φορά στον κύριο δείκτη, ακόμα κι αν εμπίπτει σε περισσότερες από μία κατηγορίες. Όπως δείχνει το Γράφημα 2, η νομισματική φτώχεια ήταν η πιο διαδεδομένη μορφή φτώχειας το 2017, με 85,3 εκατομμύρια άτομα (16,9% του πληθυσμού της ΕΕ) να ζουν σε κίνδυνο φτώχειας μετά από κοινωνικές παροχές. Η δεύτερη πιο συχνή μορφή φτώχειας ήταν η πολύ χαμηλή συμμετοχή στην εργασία, επηρεάζοντας 35,3 εκατομμύρια άτομα ή 9,5% του πληθυσμού της ΕΕ ηλικίας 0 έως 59 ετών. Ταυτόχρονα, 33,1 εκατομμύρια άνθρωποι ή 6,6% του πληθυσμού της ΕΕ υπέφεραν από σοβαρή υλική αποστέρηση. Πάνω από 33 εκατομμύρια άνθρωποι, ή σχεδόν το ένα τρίτο (29,8%) όλων των ανθρώπων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, επηρεάστηκαν από περισσότερες από μία διαστάσεις της φτώχειας κατά την ίδια περίοδο. Από αυτά, επτά εκατομμύρια άτομα, ή ένα στα 15 άτομα που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό (6,3%), επηρεάστηκαν και από τις τρεις μορφές.

Όπως φαίνεται στο Γράφημα 2, οι τρεις μορφές φτώχειας ακολούθησαν διαφορετικές τάσεις μεταξύ 2005 και 2017. Ενώ η νομισματική φτώχεια αυξάνεται

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

σταδιακά από το 2005, ο αριθμός των ατόμων που επηρεάζονται από τη χαμηλή συμμετοχή στην εργασία παρέμεινε λίγο πολύ σταθερός έως το 2016, αλλά μειώθηκε το 2017. Από το 2012 σημειώθηκε απότομη μείωση της υλικής αποστέρησης, η οποία όχι μόνο ήταν αρκετά ισχυρή για να αντισταθμίσει την άνοδο της νομισματικής φτώχειας, αλλά επίσης οδήγησε σε συνολική μείωση του κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (βλ. Σχήμα 1). Αυτό σημαίνει ότι η μείωση της υλικής αποστέρησης υπήρξε ο κύριος μοχλός της βελτίωσης του βασικού δείκτη από το 2012. Η μείωση του αριθμού των υλικά στερημένων ατόμων οφείλεται κυρίως σε βελτιώσεις σε λίγες χώρες. Ένας πιθανός λόγος για τη διαφορά μεταξύ της νομισματικής φτώχειας και των άλλων δύο μορφών φτώχειας είναι η διαφορετική φύση των δεικτών. Ενώ η νομισματική φτώχεια μετράται σε σχετικούς όρους, η υλική στέρηση και η χαμηλή ένταση εργασίας είναι απόλυτα μέτρα. Η σχετικότητα της νομισματικής φτώχειας σημαίνει ότι το ποσοστό κινδύνου μπορεί να παραμείνει σταθερό ή ακόμη και να αυξηθεί, παρόλο που το μέσο ή μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα αυξάνεται. Αυτό συμβαίνει επειδή το όριο της νομισματικής φτώχειας ορίζεται σε ένα συγκεκριμένο ποσοστό (60%) του μέσου διαθέσιμου εισοδήματος, πράγμα που σημαίνει ότι εάν το μέσο εισόδημα αυξηθεί, αυξάνεται και το όριο της φτώχειας. Εάν την ίδια στιγμή η ανισότητα της κατανομής εισοδήματος παραμένει αμετάβλητη ή ακόμη και αυξηθεί, ο αριθμός των ατόμων κάτω από το όριο της φτώχειας δεν μειώνεται. Αντίθετα, τα μέτρα απόλυτης φτώχειας που αντικατοπτρίζουν την ικανότητα ενός ατόμου να παρέχει βασικά αγαθά είναι πιθανό να βελτιωθεί κατά τη διάρκεια των οικονομικών αναζωογόνησης όταν οι άνθρωποι είναι γενικά οικονομικά σε καλύτερη κατάσταση.

Γράφημα 1: Άτομα που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό, ΕΕ, 2005-2017
(εκατομμύρια άνθρωποι)

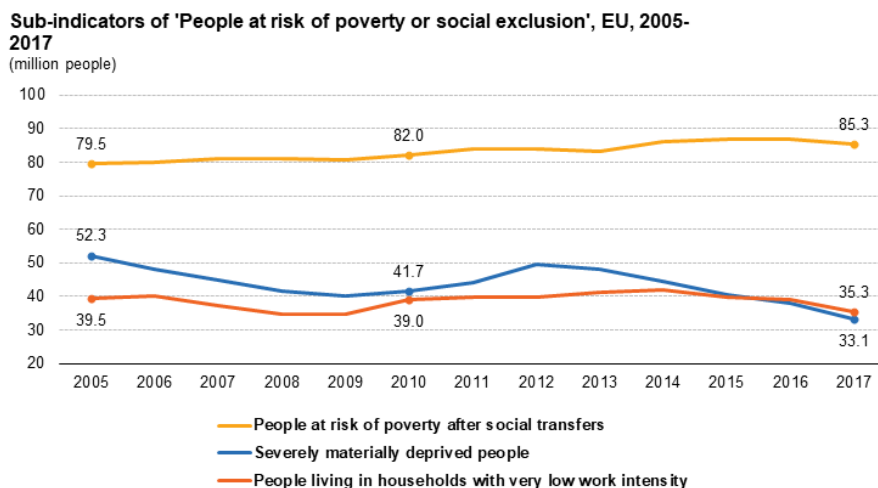
(1) Data for 2005 and 2006 are estimates.

(2) The overall EU target (referring to the 27 EU countries before the accession of Croatia) is to lift at least 20 million people out of the risk of poverty or social exclusion by 2020. Due to the structure of the survey on which most of the key social data is based (i.e. EU Statistics on Income and Living Conditions), a large part of the main social indicators available in 2010, when the Europe 2020 strategy was adopted, referred to 2008 as the most recent year of data available. This is the reason why monitoring of progress towards the Europe 2020 strategy's poverty target takes 2008 as a baseline year.

Source: Eurostat (online data code: t2020_50)

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Γράφημα 2: Υποδείκτες «άτομα που κινδυνεύουν από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό», ΕΕ, 2005–2017(εκατομμύρια άνθρωποι)

Note: Data for 2005-2009 refer to the EU without Croatia; 2005 and 2006 data are estimated; 2009 data for 'severe material deprivation' are estimated.
Source: Eurostat (online data codes: t2020_51, t2020_52 and t2020_53)

eurostat

Πηγή: διαδικτυακοί κωδικοί δεδομένων της Eurostat (t2020_51), (t2020_52) και (t2020_53)

Ο εντοπισμός ομάδων με αυξημένο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και ο προσδιορισμός των αιτιών πίσω από αυτήν την ευπάθεια, είναι το κλειδί για τη δημιουργία υγιών πολιτικών για την καταπολέμηση της φτώχειας. Σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, ορισμένες ομάδες πληθυσμού διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτοί που επηρεάζονται περισσότερο είναι γυναίκες, παιδιά, νέοι, άτομα με αναπηρία, άνεργοι, μονογονεϊκά νοικοκυριά και μοναχικά διαβιούντα άτομα, άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, άτομα που γεννιούνται σε διαφορετική χώρα από αυτήν που κατοικούν, άνεργα άτομα και στην πλειονότητα των κρατών μελών, εκείνοι που ζουν σε αγροτικές περιοχές.

Η Ελλάδα εμφανίζει αρνητικά αποτελέσματα σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ στον κοινωνικό αποκλεισμό με 31,8% σε σύγκριση με το μέσο όρο του 21,7% της ΕΕ για το 2018. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μειώνεται σταδιακά την τελευταία πενταετία από το 36% το 2016 σε 31,8% το 2018. Παρόμοια μείωση των ποσοστών διακρίνεται σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές της επικράτειας με το μικρότερο ποσοστό κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού να εμφανίζεται στην Αττική(Πίνακας 1).

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Πίνακας 1: Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανά εδαφική μονάδα NUTS 1 στην Ελλάδα τα έτη 2014-2018.

NUTS 1	2014	2015	2016	2017	2018
ΕΕ	-	-	-	-	21,7
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	36,0	36,5	35,6	34,8	31,8
Βόρεια Ελλάδα(Ηπείρου, Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτ. Μακεδονίας)	36,7	35,6	35,9	33,9	31,8
Κεντρική Ελλάδα(Ιονίων Νήσων, Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου)	40,6	40,4	40,0	39,7	34,9
Αττικής(Αττικής)	31,6	31,5	31,8	31,1	28,3
Νησιά Αιγαίου(Βορείου και Νοτίου), Κρήτης	39,4	39,4	37,5	38,8	36,0

Πηγή: Eurostat (2019)

Στο φαινόμενο το έτος 2018 διαφαίνονται διαφορές ανάμεσα στις διοικητικές περιφέρειες με το χαμηλότερο ποσοστό να εμφανίζεται στην Αττική και το μεγαλύτερο στην Δυτική Ελλάδα(Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού σε ΕΕ, Ελλάδα και διοικητικές περιφέρειες Ελλάδας, 2018.

Διοικητική Περιφέρεια	Κίνδυνος φτώχειας η κοινωνικού αποκλεισμού
ΕΕ	21,7
Σύνολο Ελλάδας	31,8
Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	33,8
Κεντρικής Μακεδονίας	30,4
Δυτικής Μακεδονίας	36,7
Ηπείρου	31,3
Θεσσαλίας	33,6
Ιονίων Νήσων	28,0
Δυτικής Ελλάδας	44,6
Στερεάς Ελλάδας	31,1
Πελοποννήσου	31,4
Αττικής	28,3
Βορείου Αιγαίου	33,6
Νοτίου Αιγαίου	35,9
Κρήτης	37,0

Πηγή: Eurostat (2019)

Δεύτερο μέρος: Κοινωνική ένταξη

2.1 Εννοιολογικός προσδιορισμός

Η «ένταξη» (*"integration"*), σύμφωνα με τη Ζώνιου-Σιδέρη (2011), συνιστά την ολοκλήρωση ενός ατόμου ως ακέραιου μέρους ενός συνόλου. Είναι μια διαδικασία κατά την οποία το εντασσόμενο άτομο προσπαθεί να αναλάβει ένα ρόλο μέσα στην ομάδα την οποία επιχειρεί να ενταχθεί διατηρώντας παράλληλα τα αρχικά ατομικά χαρακτηριστικά του.

Ο όρος «κοινωνική ένταξη» (*"social inclusion"*) αναφέρεται στη διαδικασία της ενσωμάτωσης μέσω της οποίας μια κοινωνία ή ένα σύστημα επιτρέπει στα μέλη του να είναι κάτοχοι θέσεων και φορείς ρόλων, αλλά και να αποδέχονται τις θέσεις και τους ρόλους που τους αποδίδονται στα πλαίσια της κοινωνικής οργάνωσης (Βασιλείου & Σταματάκης, 1992). Σύμφωνα με τον Τσαούση (1993), ο ορισμός της κοινωνικής ένταξης είναι διττός, ορίζεται και από την πλευρά του ατόμου και από την πλευρά της κοινωνίας. Αναφορικά με το άτομο, η κοινωνική ένταξη περιγράφεται ως μια συμπεριφορά που μπορεί να δηλώνει βεβαίωση μιας ήδη κατεχόμενης θέσης, απόρριψη μιας αποδιδόμενης θέσης ή διεκδίκηση μιας επιθυμητής θέσης.

Συνδεδεμένη έννοια της κοινωνικής ένταξης είναι η κοινωνική αλληλεγγύη, με την έννοια ότι τα μέλη της ομάδας δημιουργούν δεσμούς μεταξύ τους και προσπαθούν συλλογικά, αναπτύσσοντας αλληλεγγύη. Ο Durkheim (1960), υποστηρίζει ότι η αλληλεγγύη εγγυάται την κοινωνική συνοχή υπό την προϋπόθεση της συνεργασίας των ατόμων- μελών της κοινωνίας. Η απώλεια της κοινωνικής αλληλεγγύης και η αποδυνάμωση των κοινωνικών δεσμών οδηγεί στον κοινωνικό αποκλεισμό.

Ταυτόσημη με τον όρο κοινωνική ένταξη είναι και η «κοινωνική ενσωμάτωση» (*"social integration"*) που αφορά τη διαδικασία εκείνη που επιτρέπει στο άτομο να μετατρέψει σε δικά του τα πολιτισμικά πρότυπα που υπερέχουν μέσα σε μια κοινωνία ή σε μια πολιτισμική ομάδα.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Στα παραπάνω συμπεριλαμβάνονται οι έννοιες της κοινωνικοποίησης και του επιπολιτισμού, που αφορούν αντίστοιχα τον τυπικό και άτυπο τρόπο, μέσω του οποίου αποκτούμε όλα τα στοιχεία και τα χαρακτηριστικά του πολιτισμού μας. (Segall, Dasen, Berry & Poortinga, 1996).

Η κοινωνική ένταξη, από την πλευρά της κοινωνίας, αφορά το πώς ένα άτομο αλληλεπιδρά με τους υπόλοιπους μέσα στα πολιτισμικά, κοινωνικά και άλλα πλαίσια και σε πιο βαθμό αποδέχεται τους θεσμούς της. Η κοινωνική αλληλεπίδραση συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη (Forgas & Williams, 2001). Οι κοινωνικοί θεσμοί, δηλαδή οι κοινά παραδεκτοί τρόποι ικανοποίησης των βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών αναγκών, αποτελούν κανόνες που το άτομο πρέπει να ακολουθήσει, ώστε να ικανοποιήσει τις ανάγκες του και να συμβιώσει με τους συνανθρώπους του (Μάρδας, 1997).

Επομένως οι κοινωνικοί ρόλοι και οι θέσεις που λαμβάνει το άτομο βοηθούν προς την κατεύθυνση της θετικής συνύπαρξης, αφού δημιουργούν την αίσθηση του «ανήκειν» σε μια ομάδα ή κοινωνία (Segar, 1977). Συμμετέχοντας λοιπόν το άτομο σε όλο και περισσότερες ομάδες ή αναλαμβάνοντας νέους ρόλους μαθαίνει τον ισχύοντα πολιτισμό, αφού αφομοιώνει έννοιες, σύμβολα, αξίες κ.α., ενώ οι συμπεριφορές των υπόλοιπων μελών μιας ομάδας, επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο φέρεται. Από τα παραπάνω διαφαίνεται ο θετικός ρόλος της κοινωνίας στην ένταξη των μελών της (Σκλάβου, 2007).

2.2 Πολιτικές κοινωνικής ένταξης σε Ευρωπαϊκό και σε τοπικό επίπεδο.

Οι στόχοι της κοινωνικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού καθορίζονται ανάλογα με το ποια από τις προσεγγίσεις Κοινωνικού Κράτους και ιδεολογικού υπόβαθρου αναδεικνύεται η επικρατέστερη. Για παράδειγμα, όταν δίνεται έμφαση στην ανεπάρκεια εισοδηματικών ή άλλων πόρων, τότε η στόχευση της κοινωνικής πολιτικής αφορά τον προσδιορισμό ενός **ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος**, το οποίο θα ανακουφίζει τα άτομα ή τις ομάδες που πλήττονται. Αντίθετα, όταν η έμφαση δίνεται στο επίπεδο των συνθηκών διαβίωσης και την απόκλιση από τον συνηθισμένο τρόπο ζωής, τότε η στόχευση της κοινωνικής πολιτικής πρέπει να εστιάζει στην κοινωνική ένταξη των ατόμων, των νοικοκυριών ή των πληθυσμών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα(Πετράκη,2016).

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το στρατηγικό σχεδιασμό της Ευρώπης 2020(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010), και την εμβληματική πρωτοβουλία: «Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας», στόχος είναι να διασφαλιστεί οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή αξιοποιώντας το τρέχον ευρωπαϊκό έτος για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με τρόπο ώστε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και να αναγνωριστούν τα θεμελιώδη δικαιώματα των ατόμων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ζουν αξιοπρεπώς και να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία. Στο επίπεδο της ΕΕ, η Επιτροπή θα εργαστεί με στόχο:

- Να μετασχηματίσει την ανοικτή μέθοδο συντονισμού για τον κοινωνικό αποκλεισμό και την κοινωνική προστασία σε πλατφόρμα συνεργασίας, αξιολόγησης από ομότιμους και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών, και σε μέσο προώθησης της ανάληψης δεσμεύσεων από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και ανάληψη συγκεκριμένης δράσης, χρησιμοποιώντας και στοχευμένες ενισχύσεις από τα διαρθρωτικά ταμεία και ιδίως το ΕΚΤ.
- Να καταρτίσει και να εφαρμόσει προγράμματα για την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας για τα πιο ευάλωτα άτομα παρέχοντας ιδίως καινοτόμες ευκαιρίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης σε ομάδες πληθυσμού που

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

αντιμετωπίζουν στερήσεις, να καταπολεμήσει τις διακρίσεις (π.χ. άτομα με αναπηρίες) και να αναπτύξει ένα νέο πρόγραμμα ενσωμάτωσης των μεταναστών που θα τους παρέχει τη δυνατότητα να αξιοποιούν πλήρως το δυναμικό τους.

– Να αναλάβει την αξιολόγηση της καταλληλότητας και της βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και συνταξιοδότησης και να προσδιορίσει τρόπους που διασφαλίζουν καλύτερη πρόσβαση στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης.

Σε εθνικό επίπεδο, τα κράτη μέλη θα πρέπει:

– Να προάγουν την συλλογική και ατομική ευθύνη για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

– Να καθορίσουν και να εφαρμόσουν μέτρα για την αντιμετώπιση των ειδικών συνθηκών των ομάδων ιδιαίτερου κινδύνου (μονογονικές οικογένειες, ηλικιωμένες γυναίκες, μειονότητες, Ρομά, άτομα με αναπηρίες και άστεγοι).

– Να αναπτύξουν πλήρως τα συστήματα κοινωνικής ασφάλειας και συνταξιοδότησης που διαθέτουν ώστε να διασφαλίσουν κατάλληλη ενίσχυση του εισοδήματος και πρόσβαση στο σύστημα υγείας (European Commission, 2014).

Στην Ελλάδα, διαπιστώνονται ελλείψεις τόσο όσον αφορά την αποτελεσματική και στοχευμένη αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι ελλείψεις αυτές εντοπίζονται στη μη αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ως μια δυναμική/πολυδιάστατη διαδικασία. Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση της κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα έχει ενισχυθεί σημαντικά με τη μεταρρύθμιση του Καλλικράτη (Νόμος 3852/2010), συμφωνά με τον οποίο πολλές αρμοδιότητες μεταβιβάστηκαν από την κεντρική κυβέρνηση προς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και δευτερευόντως λόγω της σημαντικής συγχώνευσης των δήμων, από 1.034 σε 325. Η μεταβίβαση περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και αρμοδιότητες που συνδέονται με την κοινωνική προστασία και την αλληλεγγύη καθώς πριν από την θέσπιση και την εφαρμογή του Καλλικράτη, στο προγενέστερο καθεστώς (Σχέδιο Καποδίστριας /Νόμος 2539/1997), η άσκηση κοινωνικής πολιτικής εκ μέρους των ΟΤΑ, αντιμετώπιζε σημαντικά γραφειοκρατικά εμπόδια, ενώ όταν εφαρμοζόταν, αυτό γινόταν σε περιορισμένο επίπεδο (ΙΤΑ, 2006).

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Παρά τις αντίξοες οικονομικές συνθήκες, η Κοινωνική Πολιτική στη χώρα μας ασκείται πλέον σχεδόν αποκλειστικά από τους Δήμους, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια σηκώνουν το μεγαλύτερο βάρος στήριξης των ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Στο πλαίσιο αυτό, το ίδιο το πολυδιάστατο περιεχόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού κατευθύνει αναπόδραστα το σχεδιασμό των μηχανισμών και των δημόσιων πολιτικών καταπολέμησής του σε σύνθετες παρεμβάσεις, που απομακρύνονται από τις παραδοσιακές, 'ολιστικές' αντιλήψεις και δίνουν έμφαση στη δικτύωση διαφορετικών μορφών οργάνωσης της κοινωνικής προστασίας, στην εξατομικευμένη προσέγγιση και στην άμεση εμπλοκή φορέων σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών. Μια τέτοια αντίληψη στην πράξη μπορεί να σημαίνει, σχηματικά, την ανάπτυξη διαφορετικών δομών/υπηρεσιών για την αντιμετώπιση επιμέρους όψεων κοινωνικού αποκλεισμού ή επιμέρους ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων και τη δικτύωσή τους σε επίπεδο τοπικών κοινωνιών, σε συνδυασμό με την παροχή εξατομικευμένης προσέγγισης, τη διερεύνηση αναγκών σε τοπικό επίπεδο και την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης(Πετράκη,2016). Κατά τους Kazeron (2010) και Andreotti κ.ά. (2012) μέσα σε αυτό το πλαίσιο ο ρόλος των τοπικών θεσμών ενισχύεται και υποστηρίζεται από τρία κύρια επιχειρήματα: υποτίθεται ότι είναι πιο αποτελεσματικός (οικονομικά), συμμετοχικός (δημοκρατικός) και βιώσιμος.

Εργαλεία άσκησης κοινωνικής πολιτικής από τους δήμους:

- Σύσταση κοινωνικής υπηρεσίας στους Οργανισμούς Εσωτερικής Υπηρεσίας των δήμων.
- Σύσταση νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου (π.χ. δημοτικοί παιδικοί σταθμοί, κέντρα ανοιχτής περίθαλψης ηλικιωμένων, κοινωφελείς επιχειρήσεις κ.λπ.).
- Διοικητική υποστήριξη από το Δήμο της έδρας του νομού για τις νέες αρμοδιότητες, όπου δεν υπάρχει υποδομή και προσωπικό μέχρι την 31/12/2012 (άρθρο 95 ν. 3852/10).
- Δυνατότητα σύναψης διαδημοτικής συνεργασίας (άρθρο 99 ν.3852/2010).

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Δομές κοινωνικής πρόνοιας

Πολλοί δήμοι έχουν αναπτύξει ένα εκτεταμένο δίκτυο κοινωνικών δομών στο σύνολο της χώρας, που αποτελούν καθοριστικό παράγοντα εδαφικής και κοινωνικής συνοχής των τοπικών κοινωνιών, με αποδέκτες χιλιάδες εξυπηρετούμενους πολίτες, όπως:

- α) Παιδικοί - Βρεφονηπιακοί Σταθμοί,
- β) Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών,
- γ) Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με αναπηρία,
- δ) Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι»,
- ε) Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων,
- στ) Κέντρα Πρόληψης της Εξάρτησης και προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής υγείας,
- ζ) Κέντρα στήριξης ΡΟΜΑ και ευπαθών ομάδων.
- η) Ανάπτυξη δικτύων εθελοντισμού (Δημοτικές Τράπεζες αίματος).

Ο κοινωνικός αποκλεισμός απειλεί την Ευρωπαϊκή οικονομία και την ανταγωνιστικότητά της. Οι πολιτικές κοινωνικής ένταξης συνιστούν ουσιαστικά αναπτυξιακές πολιτικές. Η έλλειψη κοινωνικής πολιτικής έχει ως αποτέλεσμα την απορρόφηση πόρων πολλαπλάσια υψηλότερων από τους αναγκαίους για την κοινωνική συνοχή.

Η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, τα κριτήρια αξιολόγησης και η δικτύωση - όπως προωθούνται από αρκετά κράτη μέλη - έχουν αποδειχθεί ένα ακόμη χρήσιμο εργαλείο καλλιέργειας της ανάληψης ευθύνης και του δυναμισμού στο πλαίσιο της ανάγκης για μεταρρυθμίσεις.

Η επιτυχία της νέας στρατηγικής θα εξαρτηθεί συνεπώς σε μεγάλο βαθμό από τη σαφήνεια με την οποία τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα εξηγήσουν γιατί οι μεταρρυθμίσεις είναι απαραίτητες— και

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

αναπόφευκτες για να διατηρηθεί το βιοτικό μας επίπεδο και να διασφαλιστούν τα κοινωνικά μας πρότυπα μέσω ενός κοινού μηχανισμού επικοινωνίας.

Τρίτο μέρος: Χαρακτηριστικά των κοινωνικά ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω και προσδιορισμός των αναγκών τους

Η Δυτική Αθήνα αποτελεί μια χωρική ενότητα της Περιφέρειας Αττικής με μείζονα και χρονίζοντα προβλήματα φτώχειας, κοινωνικών ανισοτήτων και περιθωριοποίησης. Η συγκριτική καθυστέρηση και υποβάθμιση της ως προς άλλες περιοχές του Λεκανοπεδίου είναι διαχρονικό χαρακτηριστικό της Δυτικής Αθήνας που έχει λάβει διαφορετικές εκφάνσεις μέσα στο χρόνο. Η Δυτική Αθήνα αντιμετώπιζε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει, ιδιαίτερα και μετά την οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας, σοβαρά θέματα υποβάθμισης και κοινωνικής περιθωριοποίησης του πληθυσμού της.

Ειδικότερα, ως προς την αποτύπωση της κατάστασης στην περιοχή μελέτης, δηλαδή το δήμο Αιγάλεω, καταγράφονται 1.380 οικογένειες που υπόκεινται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας (17,5% του συνόλου των δικαιούχων του ΤΕΒΑ στη Δυτική Αθήνα) με 2.952 μέλη. Από τις οικογένειες αυτές, πάνω από το 70% έχουν από 3 έως και 8 μέλη (και σε ορισμένες περιπτώσεις έως και 11 μέλη). Το ποσοστό αυτό είναι κατά μέσο όρο 2πλάσιο από εκείνο της Δυτικής Αθήνας.

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται η ποσοτική αποτίμηση των κοινωνικά ευπαθών ομάδων πληθυσμού του δήμου Αιγάλεω και η παρουσίαση των υπαρχουσών δομών και υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας και προστασίας που παρέχονται στο συγκεκριμένο πληθυσμό. Το πιο σημαντικό όμως μέρος του κεφαλαίου αποτελεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων των δύο ερευνών πεδίου που διενεργήθηκαν με στόχο την συλλογή και επεξεργασία ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων που θα ενισχύσουν την προσπάθεια διαμόρφωσης μιας ρεαλιστικής αντίληψης επί των μελετούμενων θεμάτων.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

3.1. Ποσοτική αποτίμηση των κοινωνικά ευπαθών ομάδων

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, αλλά και στοιχεία που προέρχονται από εξειδικευμένες μελέτες¹, η Δυτική Αθήνα, μέρος της οποίας είναι και ο δήμος Αιγάλεω, εμφανίζει διαχρονικά ένα αυξημένο ποσοστό ανεργίας, συνδυαζόμενο με υψηλά επίπεδα φτώχειας και ακραίας φτώχειας. Εξετάζοντας την πυκνότητα της ανεργίας στην Δυτική Αθήνα παρατηρείται ιδιαίτερα αυξημένη τιμή (24,06%) σε σχέση με τις υπόλοιπες Π.Ε. της Περιφέρειας και συγκεκριμένα τη δεύτερη μεγαλύτερη στην Περιφέρεια Αττικής.

Στο Δυτικό Τομέα Αθηνών οι ωφελούμενοι Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης υπολογίζονται σε 14.565, ενώ τα νοικοκυριά που είναι ωφελούμενα ΤΕΒΑ φτάνουν τα 6.129 (ΕΛΣΤΑΤ, 2011). Από τον υπολογισμό των ωφελούμενων της Ακραίας Φτώχειας μέσω ΤΕΒΑ & ΚΕΑ στην Αττική ανά Περιφερειακή Ενότητα, προκύπτει ότι η Δυτική Αθήνα έχει τον υψηλότερο πληθυσμό μετά το Δήμο Αθηναίων που υπόκειται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας (25.894 άτομα), ενώ ποσοστιαία ως προς τον πληθυσμό της Π.Ε. Δυτικής Αθήνας, ο ακραία φτωχός πληθυσμός ανέρχεται στο 5,29% έναντι 3,68% της Περιφέρειας Αττικής, υπολείπεται δε μόνο εκείνου της Δυτικής Αττικής.

Στους δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών λειτουργούν συνολικά 234 κοινωνικές δομές, οι οποίες κατά μέσο όρο εξυπηρετούν το 0,43% του συνολικού πληθυσμού, δηλαδή περίπου 2.000 άτομα. Οι περισσότερες αφορούν την εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ, Βοήθεια στο σπίτι κ.α.) και δημοτικούς βρεφονηπιακούς σταθμούς. Άλλα είδη κοινωνικών δομών και προσφερόμενων Υπηρεσιών είναι το Κέντρο Κοινότητας, το Κοινωνικό Παντοπωλείο, η παροχή συσσιτίου η τράπεζα χρόνου, τα Κέντρα Δια βίου Μάθησης κ.α.

Οι Υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας που παρέχονται στο δήμο Αιγάλεω αφορούν σε:

- Δημοτικά Ιατρεία
- Πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι»
- Ψυχοκοινωνική στήριξη- συμβουλευτική
- Λογοθεραπεία
- Απασχόληση
- Ισότητα

¹ Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αθήνας, Διακήρυξη Ανοικτού Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού «Βελτίωση Δεξιοτήτων Ανέργων που ανήκουν σε Ευπαθείς Ομάδες μέσω Κατάρτισης που οδηγεί σε Πιστοποίηση και Συνοδευτικές Δράσεις Προώθησης στην Απασχόληση και στην Επιχειρηματικότητα», Υποέργο 3: «Συμβουλευτικές υπηρεσίες Υποστήριξης για την υλοποίησής της Πράξης και την Προσέλκυση Ωφελούμενων», σελ.67

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

- Κέντρο κοινότητας
- Κοινωνικό παντοπωλείο
- Κοινωνικό φαρμακείο
- Κοινωνικό συσσίτιο
- ΚΑΠΗ

Το Κέντρο Κοινότητας Δήμου Αιγάλεω είναι το πρώτο σημείο επαφής του πολίτη με την κοινωνική υπηρεσία του δήμου. Πρόκειται για μία σχετικά νέα δομή που σχεδιάστηκε από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και στοχεύει στο να δημιουργήσει ένα δίκτυο κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης. Χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στα πλαίσια του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Αττικής (ΠΕΠ) 2014 - 2020. Στο Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Αιγάλεω, οι πολίτες λαμβάνουν ενημέρωση και συμβουλευτική υποστήριξη για:

- ✓ ΚΕΑ (Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης)
- ✓ Προγράμματα Πρόνοιας και Κοινωνικής Ένταξης (π.χ. πρόγραμμα Ταμείου Ευρωπαϊκής βοήθειας προς απόρους)
- ✓ Επιδόματα (αναπηρίας, ανασφάλιστων, υπερηλίκων κλπ)
- ✓ Ένταξη στην αγορά εργασίας
- ✓ Ενδοοικογενειακά προβλήματα (π.χ. οικογενειακή βία)

Σύμφωνα με στοιχεία του **Κέντρου Κοινότητας, στο Αιγάλεω** ο αριθμός δικαιούχων επιδομάτων Πρόνοιας διαμορφώνεται σε 1.547 άτομα, μεταξύ των οποίων, καταγράφονται 119 με επίδομα τυφλότητας, 26 με επίδομα κώφωσης, 95 με επίδομα κίνησης, 36 με επίδομα παραπληγικών, 23 με επίδομα χανσενικών και 47 με επίδομα στεγαστικής συνδρομής. Επιπλέον, οι ανασφάλιστοι και κοινωνικά αδύναμοι πολίτες που λαμβάνουν επιδόματα απορίας είναι 1370.

Κατά την τριετία 2017-2020, οι Δομές Κοινωνικής Μέριμνας του δήμου Αιγάλεω παρείχαν τις ακόλουθες υπηρεσίες:

Κέντρο Κοινότητας δήμου Αιγάλεω: Οι Ωφελούμενοι που έχουν εξυπηρετηθεί ανέρχονται 2.457 (Νοέμβριος 2017-Μαρ 2020). Σύμφωνα με τα τηρούμενα στοιχεία, μέχρι τις 31/12/2019 είχαν πραγματοποιηθεί πάνω από 10.000 επισκέψεις στις οποίες υπερिशύουν ζητήματα υποστήριξης του ΚΕΑ, διαχείρισης επιδομάτων πρόνοιας, υπερηλίκων και στέγασης. Επιπλέον, έγιναν παραπομπές σε άλλες Υπηρεσίες του Δήμου, παραπομπές σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες ή οργανισμούς

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

καθώς και σε υπηρεσίες διασύνδεσης με την αγορά εργασίας, οργανισμούς κατάρτισης και τον ΟΑΕΔ.

Κοινωνικό Παντοπωλείο: Εξυπηρετήθηκαν 259 οικογένειες με 639 μέλη. Από τις οικογένειες αυτές, πάνω από το 44% είχαν από 3 έως και 8 μέλη, το 34% των μελών τους είχε ηλικία άνω των 60 ετών και το 58% ήταν άνεργοι.

Συσσίτιο: Έχουν εξυπηρετηθεί ωφελούμενοι: 29.536 (08/2017 - 31/07/2020)

Κοινωνικό Φαρμακείο : 180 ωφελούμενοι.

Ψυχολογική υποστήριξη μέσω του συμβουλευτικού σταθμού σε 62 άτομα.

Παροχή υπηρεσιών λογοθεραπείας σε 144 άτομα.

Στην παρούσα μελέτη και για τις ανάγκες της ποιοτικής αποτίμησης του προσδιορισμού των αναγκών των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού του δήμου Αιγιάλεω και της εξυπηρέτησης αυτών από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες, αναπτύχθηκαν εργαλεία ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας.

Ειδικότερα διενεργήθηκε ποσοτική έρευνα με τη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο απευθύνθηκε σε άνδρες και γυναίκες εξυπηρετούμενους/ες από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου Αιγιάλεω και ποιοτική έρευνα με τη μέθοδο της ομάδας εστιασμένης συζήτησης (focus group) με τα στελέχη των Κοινωνικών Υπηρεσιών του δήμου Αιγιάλεω. Η μεθοδολογία της έρευνας, τα εργαλεία και η ανάλυση των αποτελεσμάτων αποτελούν το αντικείμενο των υπο -κεφαλαίων 2.2. και 2.3.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

3.2 Ποσοτική έρευνα καταγραφής αναγκών ομάδων πληθυσμού που εξυπηρετούνται από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου Αιγάλεω

Αντικείμενο έρευνας: Η καταγραφή του είδους και της πληρότητας των υπηρεσιών που λαμβάνουν οι κοινωνικά ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού στο δήμο Αιγάλεω, οι οποίες εξυπηρετούνται από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου. Στόχος της έρευνας ήταν η κατά το δυνατόν καλύτερη αποτύπωση της πραγματικότητας αναφορικά με την επάρκεια των υπηρεσιών, προκειμένου να αναπτυχθούν, όπου απαιτείται νέες υπηρεσίες ή να ενισχυθούν οι υπάρχουσες.

Δείγμα, εργαλείο και χρόνος διεξαγωγής της έρευνας: Για τις ανάγκες της έρευνας δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο διαμοιράστηκε σε τυχαίο δείγμα εξυπηρετούμενων από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου Αιγάλεω κατά τη χρονική περίοδο Σεπτέμβριος- Οκτώβριος 2020.

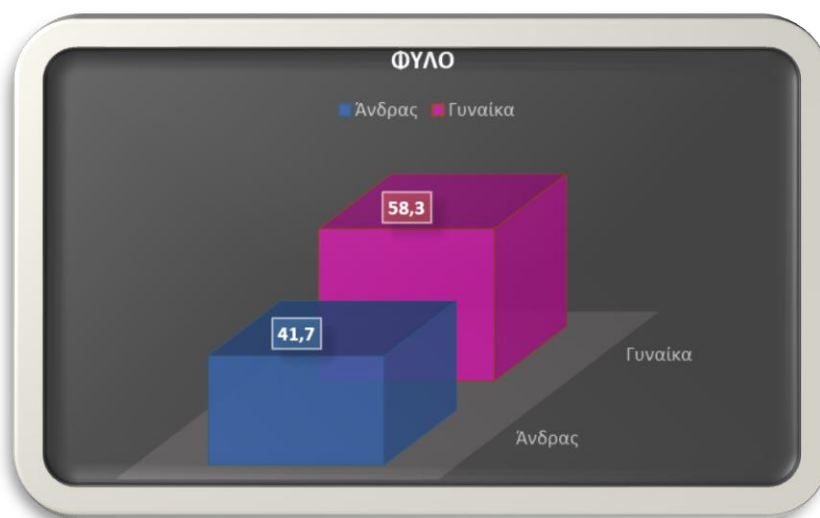
Η επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας έγινε με τη χρήση του ειδικού λογισμικού SPSS v. 26.

Αποτελέσματα έρευνας: Ακολούθως παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, μετά την καταχώρηση και επεξεργασία των δεδομένων.

Χαρακτηριστικά δείγματος: Στην έρευνα συμμετείχαν 60 άτομα, άνδρες και γυναίκες, διαφόρων ηλικιών που αποτελούν μέρος του εξυπηρετούμενου πληθυσμού των Κοινωνικών Υπηρεσιών του δήμου Αιγάλεω.

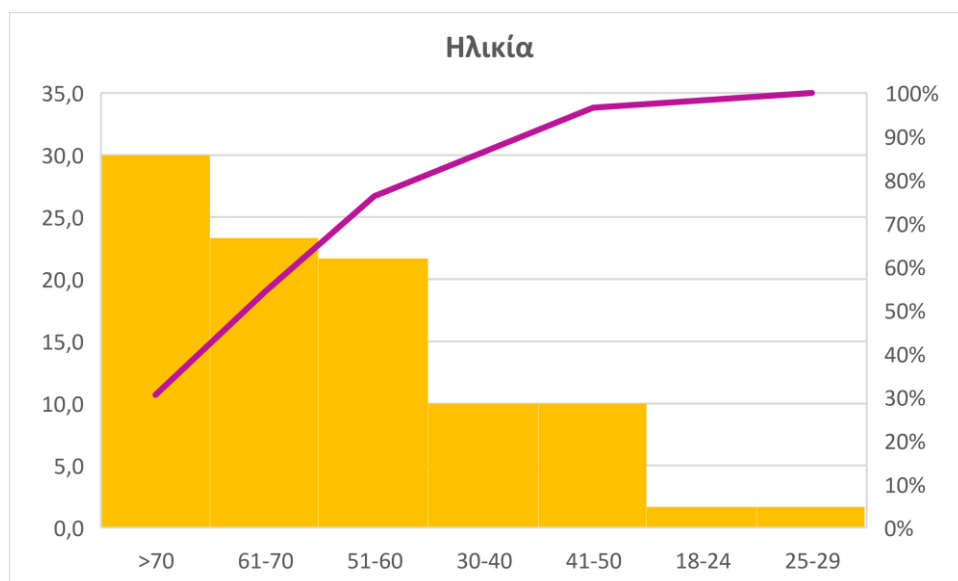
Ειδικότερα, το 58% του δείγματος είναι γυναίκες και το 42% άνδρες, με το υψηλότερο ποσοστό (30%) να συγκεντρώνεται στην ηλικιακή κατηγορία άνω των 70 ετών, ενώ ακολουθούν οι ηλικιακές ομάδες 61-70 ετών (24%), 51-60 ετών (22%) και 30-50 (20%). Νεαρά άτομα 18-29 ετών αποτέλεσαν το 4% των συμμετεχόντων.

Γράφημα 3: Φύλο ερωτώμενων

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Γράφημα 4: Ηλικία ερωτώμενων

Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση, το 43% των ερωτώμενων είναι άγαμοι, το 24% έγγαμοι, το 21% χήροι/ες και το 10% διαζευγμένοι. Το 48% έχει παιδιά και το 21% αυτών δήλωσε ότι έχει δύο παιδιά, ενώ το 9% έχει από τρία και άνω παιδιά.

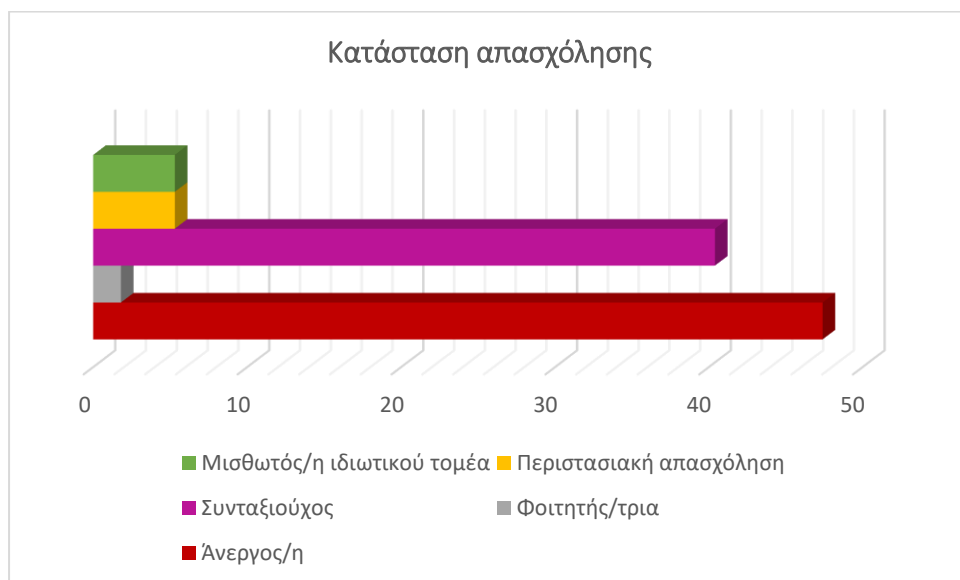
Όσον αφορά στην κατάσταση απασχόλησης των ερωτώμενων, το 47% είναι άνεργοι και το 40% συνταξιούχοι.

Πίνακας 3: Κατάσταση απασχόλησης

	Valid Percent
Άνεργος/η	47,4
Φοιτητής/τρια	1,8
Συνταξιούχος	40,4
Περιστασιακή απασχόληση	5,3
Μισθωτός/η ιδιωτικού τομέα	5,3
Total	100,0

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Γράφημα 5: Κατάσταση απασχόλησης ερωτώμενων

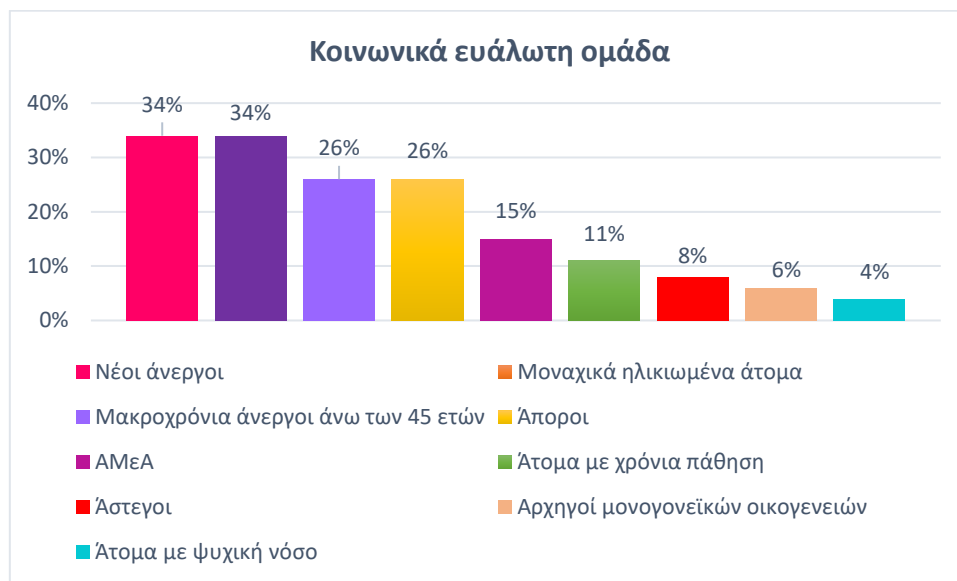
Κοινωνικά ευάλωτες ομάδες: Ανάγκες και υπηρεσίες

Αναφορικά με τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες που συμμετείχαν στην έρευνα, σημειώνεται ότι κατά δήλωση των ερωτώμενων ανήκουν στις ακόλουθες ομάδες, σημειώνοντας ότι αρκετοί εξ' αυτών διακρίνονται από πολλαπλή ευαλωτότητα και συνεπώς κατατάσσονται σε περισσότερες από μία ομάδες:

Νέοι άνεργοι	34%
Μοναχικά ηλικιωμένα άτομα	34%
Μακροχρόνια άνεργοι άνω των 45 ετών	26%
Άποροι	26%
ΑΜεΑ	15%
Άτομα με χρόνια πάθηση	11%
Άστεγοι	8%
Αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών	6%
Άτομα με ψυχική νόσο	4%

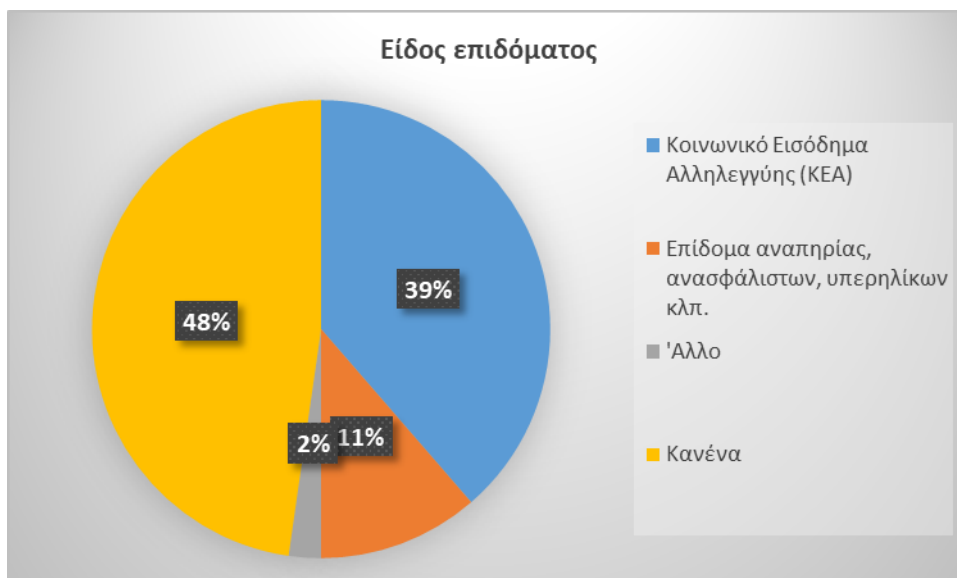
Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Γράφημα 6: Εκπροσώπηση κοινωνικά ευάλωτων ομάδων στην έρευνα

Το 47% δήλωσε ότι δεν λαμβάνει κανένα επίδομα- βοήθημα, ενώ το 38% λαμβάνει Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) και το 11% λαμβάνει επίδομα αναπηρίας, ανασφάλιστων, υπερηλίκων κλπ.

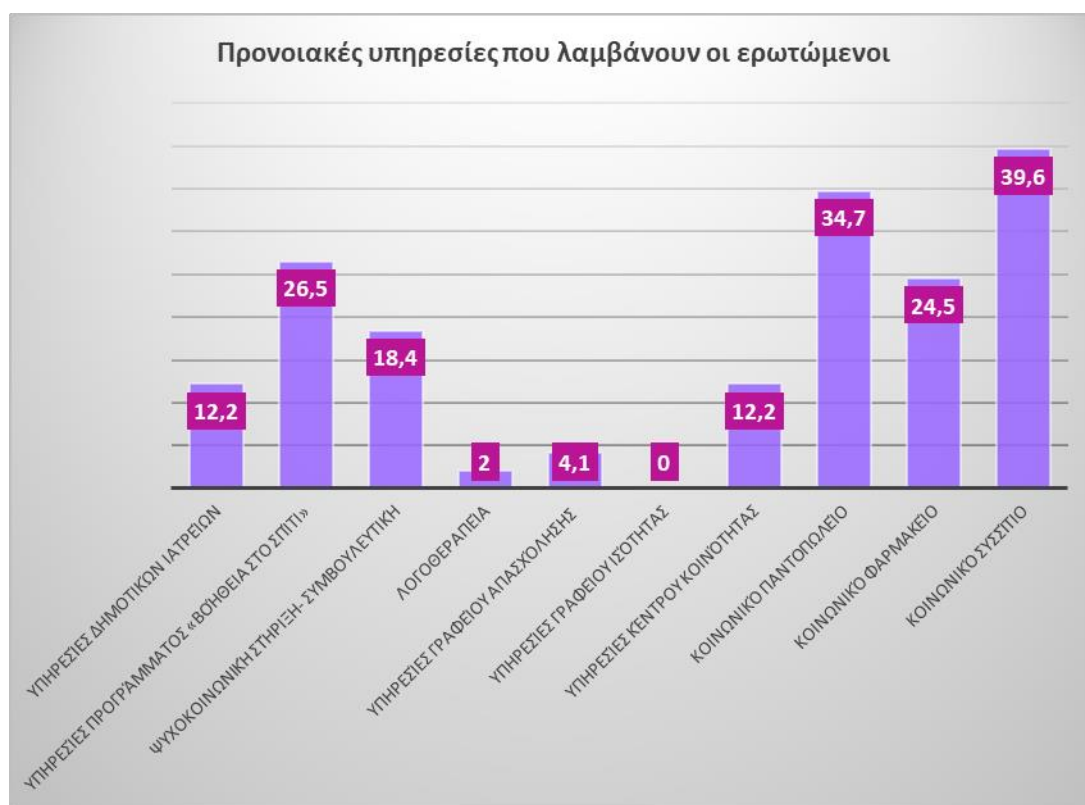
Γράφημα 7: Επίδομα που λαμβάνουν οι ερωτώμενοι

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Από τον κατάλογο των υπηρεσιών που λαμβάνουν οι ερωτώμενοι από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου Αιγιάλεω προκύπτει ότι η μεγάλη πλειοψηφία λαμβάνει τις υπηρεσίες του κοινωνικού συσσιτίου (40%), του κοινωνικού παντοπωλείου (35%), του προγράμματος «βοήθεια στο σπίτι» (26%) και του κοινωνικού φαρμακείου (24%). Ακολουθούν οι υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης (18%), του Κέντρου Κοινότητας και των δημοτικών ιατρείων (12%). Μόλις 4% των ερωτώμενων δήλωσε ότι λαμβάνει υπηρεσίες αναφορικά με την εύρεση εργασίας, γεγονός όμως που μπορεί να αιτιολογηθεί βάσει της ηλικιακής σύνθεσης του δείγματος (πλειοψηφία με άτομα άνω των 60 ετών).

Γράφημα 8: Υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας του δήμου Αιγιάλεω που λαμβάνουν οι ερωτώμενοι

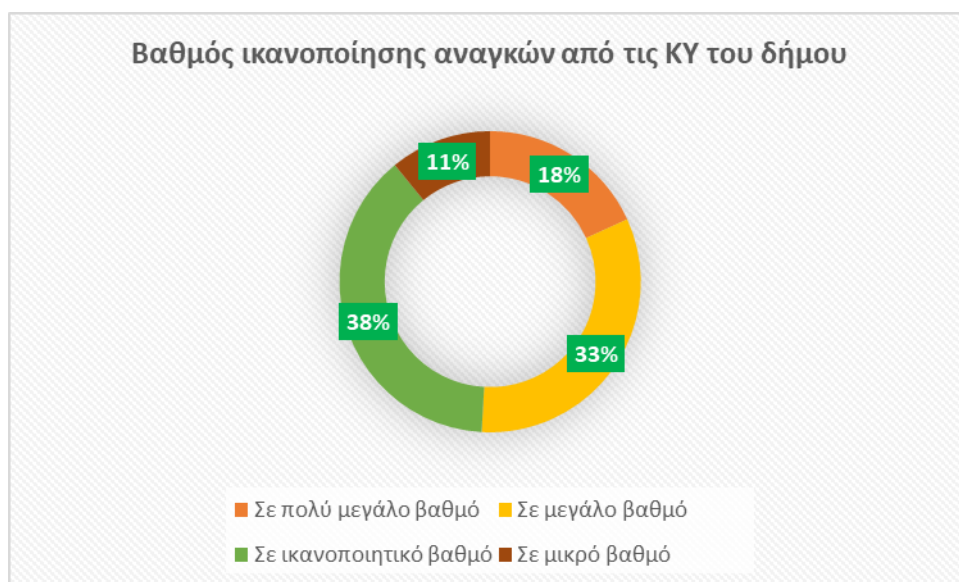

Το 45% του δείγματος δήλωσε ότι λαμβάνει τις παραπάνω υπηρεσίες πάνω από τρία έτη, ενώ το 39% ένα με τρία έτη, γεγονός που καταδεικνύει μια σταθερή και διαχρονική συνεργασία με τα στελέχη των Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Αξιολογώντας δε την κάλυψη των αναγκών τους από τις υπηρεσίες που λαμβάνουν οι ωφελούμενοι δηλώνουν ότι αυτές καλύπτονται σε ικανοποιητικό βαθμό (38%) με μεγάλο βαθμό (33%) , ενώ μόλις το 11% δηλώνουν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονται σε μικρό βαθμό. Επίσης προκύπτει ότι η μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος (74%) δεν έχει απευθυνθεί σε άλλο φορέα για την κάλυψη των αναγκών του σε αντίθεση με το 20% που έχει απευθυνθεί και σε άλλους κρατικούς φορείς.

Γράφημα 9: Βαθμός ικανοποίησης των αναγκών των ωφελούμενων από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου Αιγιάλεω

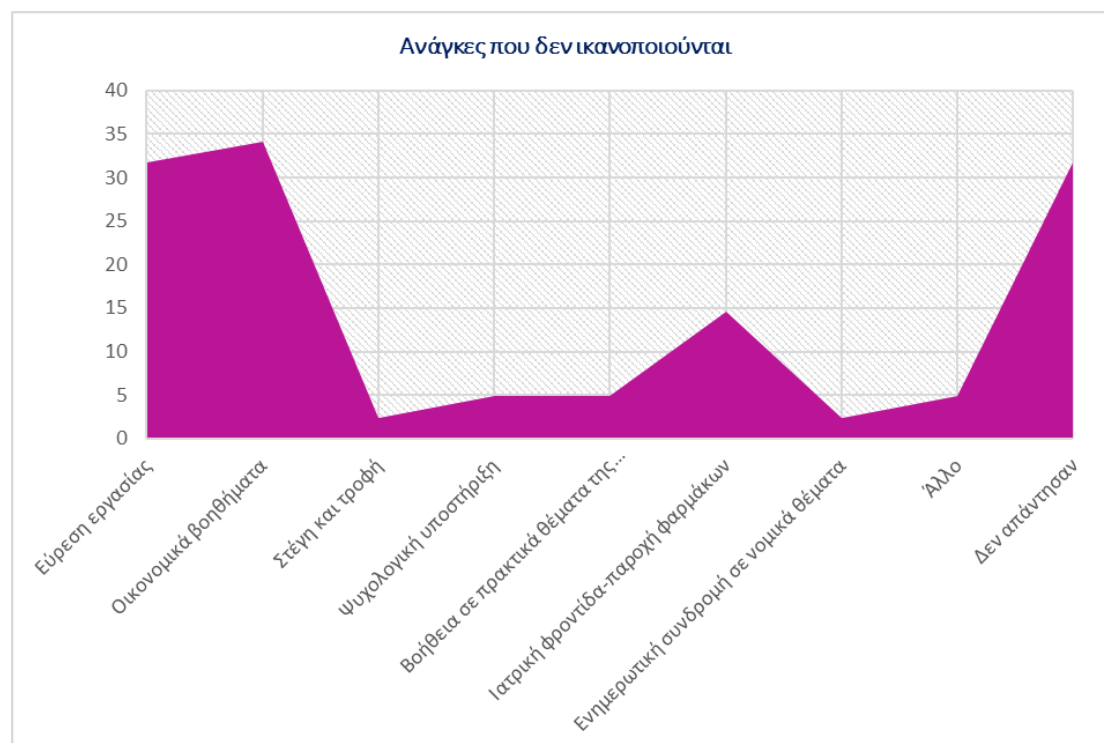
Τέλος, αξιολογώντας τις ανάγκες των ερωτώμενων που φαίνεται να μην ικανοποιούνται από τις υπηρεσίες που λαμβάνουν, τα ευρήματα παρουσιάζουν ενδιαφέρον, αν και σημαντικό ποσοστό των ερωτώμενων δεν απάντησε στην ερώτηση (32%). Από τις απαντήσεις που ελήφθησαν, τα οικονομικά βοηθήματα φαίνεται να κυριαρχούν με 34%, ενώ ακολουθεί η εύρεση εργασίας με 32%. Οι υπόλοιπες κατηγορίες έχουν αρκετή διαφορά από τις δύο πρώτες που φαίνονται κυρίαρχες. Αξίζει να σημειωθεί το 15% που δηλώνει μη ικανοποίηση αναγκών που συνδέονται με την ιατρική φροντίδα και την παροχή φαρμάκων και το 10% αναγκών που συνδέονται με τη βοήθεια σε πρακτικά θέματα καθημερινότητας και την ψυχολογικής υποστήριξη.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Πίνακας 4: Οι πιο σοβαρές ανάγκες των ερωτώμενων που εκτιμούν ότι δεν ικανοποιούνται από τις ΚΥ του δήμου

	Percent	Valid Percent
Εύρεση εργασίας	21,7	31,7
Οικονομικά βοηθήματα	23,3	34,1
Στέγη και τροφή	1,7	2,4
Ψυχολογική υποστήριξη	3,3	4,9
Βοήθεια σε πρακτικά θέματα της καθημερινότητας	3,3	4,9
Ιατρική φροντίδα-παροχή φαρμάκων	10,0	14,6
Ενημερωτική συνδρομή σε νομικά θέματα	1,7	2,4
Άλλο	3,3	4,9
Total	68,3	100,0
Missing System	31,7	
Total	100,0	

Γράφημα 10: Ανάγκες που δεν ικανοποιούνται από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

Κεντρικά συμπεράσματα

Στην ποσοτική έρευνα συμμετείχαν εξήντα άνδρες και γυναίκες που ανήκουν σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, διαμένουν στο δήμο Αιγιάλεω και λαμβάνουν υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και προστασίας. Στη μεγάλη πλειοψηφία τους οι συμμετέχοντες ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα άνω των εξήντα ετών, γεγονός που επιδρά στο είδος των αναγκών τους και στις υπηρεσίες από τις οποίες επωφελούνται. Συγκεκριμένα οι κοινωνικά ευάλωτες ομάδες στις οποίες κατατάσσονται περιλαμβάνουν νέους και μακροχρόνια άνεργους, μοναχικά ηλικιωμένα άτομα, άπορους, άτομα με αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις.

Ένα υψηλό ποσοστό αυτού του πληθυσμού (47%) δεν λαμβάνει κανένα επίδομα ή βοήθημα, ενώ κάνει χρήση για διάστημα άνω του ενός έτους, κυρίως των υπηρεσιών του δήμου Αιγιάλεω που αφορούν στο κοινωνικό συσσίτιο, το κοινωνικό παντοπωλείο, το πρόγραμμα «βοήθεια στο σπίτι» και το κοινωνικό φαρμακείο.

Οι ερωτώμενοι εμφανίζονται σχετικά ικανοποιημένοι ως προς την κάλυψη των αναγκών τους από τις υπηρεσίες που λαμβάνουν και η μεγάλη πλειοψηφία του δείγματος λαμβάνει αποκλειστικά από το δήμο αυτές τις υπηρεσίες χωρίς να έχει απευθυνθεί σε άλλο κρατικό φορέα.

Εντούτοις, κατά την κρίση των ερωτώμενων εξακολουθούν να υπάρχουν βασικές ανάγκες τους οι οποίες δεν ικανοποιούνται με την υπάρχουσα κατάσταση, όπως η οικονομική στήριξη και γενικότερα η στήριξη του εισοδήματος μέσω της εύρεσης εργασίας, η ιατρική φροντίδα, η παροχή φαρμάκων, η βοήθεια σε πρακτικά θέματα καθημερινότητας και η ψυχολογικής υποστήριξη.

Όπως προαναφέρθηκε, ο πληθυσμός της έρευνας δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικός των κοινωνικά ευάλωτων ομάδων που διαβιούν στο δήμο Αιγιάλεω και επωφελούνται των Κοινωνικών Υπηρεσιών του, αλλά μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικός για την ομάδα των ατόμων 60 ετών και άνω, τα οποία διαβιούν σε κατάσταση φτώχειας και χρήζουν βοήθεια για την κάλυψη σημαντικών αναγκών όπως τροφή, ιατρική φροντίδα, στήριξη του εισοδήματος και ψυχολογική υποστήριξη. Κατά αυτή την έννοια και σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, θα πρέπει να αναπτυχθούν

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

περαιτέρω προγράμματα και υπηρεσίες του δήμου που αφορούν τα μεγαλύτερης ηλικίας άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση ανεργίας ή χρήζουν προνοιακής υποστήριξης, όπως το πρόγραμμα «βοήθεια στο σπίτι», η επέκταση των δικαιούχων του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης, τα δημοτικά ιατρεία και οι υπηρεσίες βοήθειας εύρεσης εργασίας.

Για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας σε σχέση με το εύρος των αναγκών του κοινωνικά ευάλωτου πληθυσμού του δήμου Αιγιάλεω, αλλά και τη σύζευξη των αναγκών τους με την επάρκεια και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, απαιτείται περαιτέρω μελέτη και άλλων ομάδων που πλήττονται ή απειλούνται από τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη φτώχεια.

3.3 Ποιοτική έρευνα: Ανάλυση αποτελεσμάτων ομάδας εστιασμένης συζήτησης (focus group) επαγγελματιών

Την Πέμπτη 22 Οκτωβρίου 2020 πραγματοποιήθηκε στην έδρα της Κεντρικής Κοινωνικής Υπηρεσίας του δήμου Αιγιάλεω ομάδα εστιασμένης συζήτησης με εργαζόμενους/-ες των δομών πρόνοιας και κοινωνικής μέριμνας και λοιπών κοινωνικών υπηρεσιών του δήμου. Στη συνάντηση συμμετείχαν 10 εργαζόμενοι/ες, εννέα γυναίκες και ένας άνδρας, καθώς και η Δ/ντρια Κοινωνικών Υπηρεσιών. Οι συμμετέχοντες έχουν κυρίως την ειδικότητα του Κοινωνικού Λειτουργού, ακολούθως του Ψυχολόγου, ενώ στην ομάδα συμμετείχαν μία Κοινωνιολόγος επιφορτισμένη με τις υπηρεσίες εργασιακής συμβουλευτικής και προώθησης της απασχόλησης, μία βοηθός φαρμακείου που εργάζεται στο Κοινωνικό Φαρμακείο και μία διοικητική υπάλληλος που απασχολείται στο Κοινωνικό Παντοπωλείο.

Στόχος της εστιασμένης συζήτησης ήταν η διερεύνηση του είδους και του περιεχομένου των παρεχόμενων υπηρεσιών στο φάσμα της πρόνοιας και κοινωνικής μέριμνας στο δήμο Αιγιάλεω, η αξιολόγηση από τους επαγγελματίες του έργου που παρέχεται και συγκεκριμένα: η ποιότητα, η επάρκεια, οι διαχρονικές αλλαγές στη ζήτηση και προσφορά, το προφίλ των εξυπηρετούμενων και οι διαπιστωμένες ανάγκες.

Η συζήτηση διήρκησε δύο ώρες και οργανώθηκε πάνω στους ακόλουθους άξονες:

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

1. Υφιστάμενη κατάσταση Κοινωνικών Υπηρεσιών:

- Γεωγραφική κάλυψη
- Ομοιογένεια δικτύου (ίδιες υπηρεσίες σε κάθε περιοχή/ομάδα)
- Προσβασιμότητα ΕΚΟ
- Επάρκεια βάσει αναγκών

2. Περιεχόμενο κοινωνικής πολιτικής και μέριμνας

- Συνήθεις ομάδες εξυπηρέτησης
- Συνήθεις υπηρεσίες σε ζήτηση
- Ισοζύγιο υπηρεσιών: περισσότερες – λιγότερες από ό,τι χρειάζεται
- Επάρκεια ειδικοτήτων και ανθρώπινου δυναμικού
- Εκπαιδευτικές ανάγκες προσωπικού και εργαλεία παρέμβασης

3. Δικτύωση και συνεργασία

- Συνεργασία υπηρεσιών και επαγγελματιών εντός ΚΥ
- Συνεργασία με φορείς, οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, συλλόγους κλπ.
- Διαδημοτική συνεργασία
- Συνεργασία με κρατικούς φορείς.

4. Ανάγκες και προοπτικές

Ελεύθερη συζήτηση με διατύπωση προτάσεων.

Ακολούθως παρουσιάζονται τα κυριότερα στοιχεία και πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από την ομάδα συζήτησης.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Θεματικός Άξονας 1: Υφιστάμενη κατάσταση Κοινωνικών Υπηρεσιών

Κατά γενική ομολογία υπάρχει μια επαρκής γεωγραφική κάλυψη των κοινωνικών υπηρεσιών, χωρίς χωροταξικούς αποκλεισμούς και με ισότητα στην προσβασιμότητα των δημοτών, ειδικά όσων ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες. Καταγράφεται η εκτίμηση ότι τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα μετά τη δημιουργία και λειτουργία του Κέντρου Κοινότητας στο δήμο Αιγάλεω, υπάρχει μεγαλύτερη πληθυσμιακή κάλυψη, όπως επίσης και απλοποίηση των διαδικασιών για τους εξυπηρετούμενους δημότες.

Θεματικός Άξονας 2: Περιεχόμενο κοινωνικής πολιτικής και μέριμνας

Αποτελεί γεγονός ότι η οικονομική ύφεση που αντιμετωπίζει η χώρα την τελευταία 10ετία έχει επιφέρει πολλές αλλαγές στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση των Ελλήνων/Ελληνίδων. Η απώλεια εργασίας, η αδυναμία εύρεσης απασχόλησης, η μείωση των μισθών, η συρρίκνωση της αγοραστικής δύναμης, η επιβάρυνση της σωματικής και ψυχικής υγείας λόγω άγχους και άλλων ψυχικών πιέσεων, η έλλειψη ή μείωση αναζήτησης πρωτοβάθμιας φροντίδας, η αύξηση της ανασφάλιστης εργασίας και άλλα προβλήματα έχουν επηρεάσει σε σημαντικό βαθμό τον πληθυσμό.

Ειδικότερα, η κατάσταση φαίνεται να επιβαρύνει περαιτέρω τις ήδη μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες διαβιούν και στα όρια του δήμου Αιγάλεω. Έτσι, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των επαγγελματιών, οι δημότες που αναζητούν υπηρεσίες κοινωνικής στήριξης και προστασίας έχουν αυξηθεί αριθμητικά, ενώ καταγράφονται και ποιοτικές διαφοροποιήσεις. Ενώ λοιπόν ο συνήθης κύριος πληθυσμός εξυπηρετούμενων από τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου ήταν άτομα άνω των 50 ετών, με μακροχρόνια ανεργία και προβλήματα υγείας, τα τελευταία χρόνια άτομα νεαρότερης ηλικίας, άνεργα, με χαμηλό ή ανύπαρκτο εισόδημα, όπως και άστεγοι μεγαλύτερης ηλικίας, έχουν προστεθεί στις ομάδες των εξυπηρετούμενων των Υπηρεσιών.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Τα χαρακτηριστικά των ομάδων που απευθύνονται στις Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου επηρεάζουν και το είδος των υπηρεσιών, τη στήριξη που αναζητούν. Έτσι λοιπόν κατά δήλωση των επαγγελματιών, οι συνήθειες σε ζήτηση υπηρεσίες είναι η αναζήτηση εργασίας, στέγης, τροφής, φαρμάκων, ενώ πληθαίνει και ο αριθμός των άπορων οικογενειών (πυρηνικών και μονογονεϊκών) που αντιμετωπίζουν πολλαπλά προβλήματα και αναζητούν στήριξη για την ανταπόκριση σε καθημερινές ανάγκες επιβίωσης, αλλά και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

Ειδικότερα κατά τα τελευταία χρόνια έχει καταγραφεί αύξηση της ζήτησης για υποβοήθηση από τους επαγγελματίες κυρίως Κοινωνικούς Λειτουργούς για υποβολή αιτήσεων χορήγησης προνοιακών και αναπηρικών επιδομάτων του Ο.Π.Ε.Κ.Α., χορήγησης του Κοινωνικού Επιδόματος Αλληλεγγύης (Κ.Ε.Α.) και επιδόματος στέγασης, αιτήματα που διαχειρίζονται κυρίως οι επαγγελματίες που στελεχώνουν το Κέντρο Κοινότητας δήμου Αιγάλεω. Το Κέντρο Κοινότητας είναι μια σχετικά νέα δομή η οποία στοχεύει στη δημιουργία δικτύου κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης. Χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στα πλαίσια του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Αττικής (ΠΕΠ) 2014 – 2020 και στο δήμο Αιγάλεω λειτουργεί ήδη τρία χρόνια με πρόβλεψη επέκτασης της λειτουργίας του για άλλα τρία χρόνια.

Το ισοζύγιο μεταξύ των υπηρεσιών που είναι σε ζήτηση και των προσφερόμενων υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας και πρόνοιας στο δήμο Αιγάλεω φαίνεται να είναι εξισορροπημένο προς το παρόν, αν και εκφράζονται προβληματισμοί για το άμεσο μέλλον. Καθώς στην οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα έχουν προστεθεί και οι επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης λόγω της πανδημίας του COVID-19, οι ομάδες του πληθυσμού που πλήττονται από την ανεργία και την απώλεια εισοδήματος αυξάνουν και αναμένεται στο άμεσο μέλλον να ασκηθεί πίεση ως προς την προσφορά σχετικών υπηρεσιών.

Αναφορικά με τη στελέχωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών του δήμου Αιγάλεω, κατά την περίοδο της έρευνας καταγράφονται 71 εργαζόμενοι/ες διαφόρων ειδικοτήτων εκ των οποίων οι 50 είναι μόνιμο προσωπικό, ενώ οι υπόλοιποι 21 είναι

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

προσωπικό που απασχολείται με ολιγόμηνες συμβάσεις έργου. Το ανθρώπινο δυναμικό αξιολογείται ως αριθμητικά ανεπαρκές, αν λάβει υπόψη του κανείς ότι εξυπηρετεί τις ανάγκες ενός μεγάλου αριθμητικά πληθυσμού, όπως επίσης ότι το 30% περίπου αυτού του δυναμικού αφορά σε συμβασιούχους μικρής διάρκειας. Εκτός όμως της αριθμητικής ανεπάρκειας, καταγράφονται ελλείψεις και σε κρίσιμες ειδικότητες όπως είναι αυτές των κοινωνικών λειτουργών, των ψυχολόγων, των ειδικών θεραπειών κλπ.

Ένα άλλο σοβαρό θέμα που αναδείχθηκε από την ομάδα συζήτησης είναι η απουσία πρωτοβουλιών επιμόρφωσης και δια βίου μάθησης των επαγγελματιών, ενώ μια μικρή ομάδα αυτών επιμορφώνεται μέσω των προγραμμάτων του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) που απευθύνονται γενικά σε όλους τους δημοσίους υπαλλήλους. Οι ίδιοι οι επαγγελματίες δηλώνουν ότι αισθάνονται την ανάγκη για διαρκή επιμόρφωση και επικαιροποίηση των γνώσεών τους, παράλληλα με την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και την πρόσβασή τους σε σύγχρονα εργαλεία παρέμβασης, προκειμένου αφενός, να είναι ενήμεροι περί των επιστημονικών εξελίξεων στον κλάδο τους και αφετέρου, να είναι αποτελεσματικοί στο ρόλο τους προσφέροντας ποιοτικά αναβαθμισμένες υπηρεσίες.

Μείζον θέμα εξακολουθεί να παραμένει η έλλειψη εποπτείας των επαγγελματιών, ιδιαίτερα εκείνων που εργάζονται με ομάδες του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα και χρήζουν πολλαπλής ψυχοκοινωνικής και άλλης στήριξης. Μάλιστα, το αίτημα για εποπτεία παραμένει ένα πάγιο, ανικανοποίητο αίτημα των επαγγελματιών των Κοινωνικών Υπηρεσιών τα τελευταία χρόνια.

Θεματικός Άξονας 3: Δικτύωση και συνεργασία

Οι επαγγελματίες αναφέρουν ότι συνεργάζονται μεταξύ τους και διεπιστημονικές ομάδες συστήνονται ad hoc καθώς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν συνήθως οι εξυπηρετούμενοι των Κοινωνικών Υπηρεσιών είναι σύνθετα και απαιτούν πολυεπίπεδη παρέμβαση. Επίσης υπάρχει μια πολύ καλή

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

συνεργασία μεταξύ φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών, ΜΚΟ, αλλά και Υπηρεσίες άλλων δήμων. Κατά καιρούς ομάδες ιδιωτών εθελοντών στηρίζουν με χορηγίες σε είδος (τρόφιμα, φάρμακα, είδη ένδυσης κλπ.) τις προσπάθειες του δήμου Αιγιάλεω για την κάλυψη των αναγκών των άπορων δημοτών και όσων βρίσκονται σε κατάσταση ένδειας. Απαραίτητη κρίνεται και η συνεργασία των επαγγελματιών και Υπηρεσιών του δήμου με άλλες κρατικές δομές και φορείς, είτε καθώς απαιτείται πρόσβαση στην Κεντρική Διοίκηση για την αίτηση κυρίως οικονομικών επιδομάτων ή τη χορήγηση βεβαιώσεων και αδειών στους δημότες που είναι άποροι, άνεργοι, ασθενείς, αλλοδαποί κ.ο.κ. Η συνεργασία αυτή εκτός από αναγκαία είναι και αποδοτική, με εξαίρεση ίσως τη συνεργασία των υπηρεσιών προώθησης της απασχόλησης του δήμου Αιγιάλεω με τον ΟΑΕΔ, όπου εκεί φαίνεται να υπάρχουν κενά και να χρειάζεται περαιτέρω βελτίωση.

Θεματικός Άξονας 4: Ανάγκες και προοπτικές

Οι επαγγελματίες που συμμετείχαν στην ομάδα εστιασμένης συζήτησης ανέπτυξαν έναν προβληματισμό σε σχέση με την πιθανή αύξηση των ευπαθών ομάδων των δημοτών Αιγιάλεω, καθώς φαίνεται ότι εκτός της οικονομικής κρίσης αναπτύσσεται παράλληλα και η υγειονομική κρίση της πανδημίας από COVID-19, γεγονός που θα επιβαρύνει περαιτέρω την κατάσταση απασχόλησης, υγείας, το εισόδημα και την οικονομική κατάσταση του πληττόμενου πληθυσμού και την επιδείνωση της κοινωνικοοικονομικής θέσης των ευπαθών ομάδων. Υπό αυτή την έννοια θα πρέπει να αναπτυχθούν νέες Υπηρεσίες και να ενισχυθούν οι υπάρχουσες, ιδιαίτερα όσες λειτουργούν με επιτυχία και αποτελεσματικότητα και έχουν μεγάλη ζήτηση. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν το Κέντρο Κοινότητας καθώς και οι υπηρεσίες του κοινωνικού Παντοπωλείου, κοινωνικού Φαρμακείου και συσσιτίου. Η τοποθέτηση μάλιστα αυτών των τριών τελευταίων υπηρεσιών σε κοινό χώρο φαίνεται ότι βοήθησε ιδιαίτερα τους εξυπηρετούμενους δημότες καθώς απλοποίησε τη διαδικασία μετακίνησής τους από και προς τις δομές. Επίσης αυτή η γεινίαση των Υπηρεσιών διευκολύνει και τη συνεργασία των επαγγελματιών και την ολιστική προσέγγιση για την ικανοποίηση των αιτημάτων των εξυπηρετούμενων.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Ένας τομέας ο οποίος αναδεικνύεται σημαντικός, αλλά χρήζει περαιτέρω ανάπτυξης είναι η βοήθεια για την εύρεση απασχόλησης, καθώς η ανεργία πλήττει όπως δείχνουν τα στοιχεία ιδιαίτερα τους δήμους της Δυτικής Αθήνας. Προβάλλει λοιπόν έντονα η ανάγκη δημιουργίας ειδικού γραφείου Απασχόλησης στο δήμο Αιγάλεω όπου θα αναλάβει να τονίσει τη συνεργασία με τον ΟΑΕΔ και άλλους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, προκειμένου να υποστηρίξει τη διαδικασία αναζήτησης απασχόλησης των ανέργων και να περιορίσει την κουλτούρα της παθητικής επιδότησης αναλαμβάνοντας δράσεις συμβουλευτικής στην απασχόληση και ενεργητικής προώθησης στην αγορά εργασίας ή/και στην επιχειρηματικότητα.

Απόρροια των παραπάνω είναι και η ανάγκη στελέχωση των δομών και υπηρεσιών με εξειδικευμένο προσωπικό κρίσιμων ειδικοτήτων (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί κλπ.) αλλά και η αριθμητική αύξηση των μόνιμων εργαζομένων.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Αντί επιλόγου: Προτάσεις

Το παρόν παραδοτέο αποτελεί μια ειδική μελέτη των αναγκών που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικά ευπαθείς ομάδες του δήμου Αιγάλεω, όπως και αξιολόγηση της επάρκειας και ποιότητας των υπηρεσιών κοινωνικού και προνοιακού χαρακτήρα που προσφέρονται σε όσους έχουν ανάγκη, με στοιχεία που προέκυψαν από τους ίδιους τους ωφελούμενους, αλλά και τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής που μέσα από το έργο τους έρχονται να ανακουφίσουν τον πόνο τους και να στηρίξουν τον αγώνα τους για επιβίωση.

Αρχικά παρουσιάστηκε το αναγκαίο θεωρητικό πλαίσιο για την κατανόηση βασικών όρων που συνδέονται με τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ευαλωτότητα, αλλά και αποτύπωσης του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού σε Ελλάδα και Ευρώπη. Ακολούθως παρουσιάστηκαν τα ευρήματα των ερευνών.

Είναι σημαντικό, για την αξία της έρευνας και τον πιθανό αντίκτυπό της στο σχεδιασμό παρεμβάσεων, να αναφερθούν επιγραμματικά οι προτάσεις που έγιναν από τα στελέχη των Κοινωνικών Υπηρεσιών με στόχο την περαιτέρω κάλυψη των αναγκών του εξυπηρετούμενου πληθυσμού, αλλά και την πρόβλεψη κάλυψης νέων, αναδυόμενων αναγκών. Οι προτάσεις αφορούν σε:

- Δημιουργία Κέντρου Ημέρας για άστεγους και άπορους, όπου θα μπορούν να ικανοποιούνται ανάγκες προσωπικής υγιεινής και κοινωνικοποίησης.
- Δημιουργία γραφείου απασχόλησης για την στήριξη των εργασίας και επιχειρηματικότητας.
- Προσθήκη νομικής υπηρεσίας, καθώς υπάρχει μεγάλη ανάγκη με πολλές και διαφορετικές ομάδες του πληθυσμού για νομική βοήθεια (legal aid).
- Βελτίωση του συστήματος ηλεκτρονικής διασύνδεσης των δομών για την καλύτερη παρακολούθηση της εξέλιξης των αιτημάτων των εξυπηρετούμενων και τη μείωση της ταλαιπωρία του πολίτη σε σχέση με τη γραφειοκρατία, την πολυπλοκότητα των διαδικασιών και την πολλαπλή κατάθεση ιδίων εγγράφων σε διαφορετικές Υπηρεσίες εντός του δήμου
- Ενίσχυση του προγράμματος «Βοήθεια στο σπίτι» με την πρόσληψη νέων οικιακών βοηθών, ειδικότητα που βρίσκεται σε μεγάλη έλλειψη.
- Ενίσχυση του προληπτικού ρόλου της Δημοτικής Αστυνομίας για την εποπτεία ανοικτών χώρων (πλατείες) και σχολείων που υφίσταται βανδαλισμούς
- Ανάπτυξη προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τους αλλοδαπούς και τους αναλφάβητους.
- Προσθήκη υπηρεσιών Εποπτείας για τους επαγγελματίες στο πεδίο.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Απόφαση του Συμβουλίου της 18^{ης} Ιουλίου 1989 για την καθιέρωση μεσοπρόθεσμου προγράμματος κοινοτικής δράσης για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των λιγότερο ευνοημένων κοινωνικών ομάδων. (1989). Επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αριθ. L 224,10-14.

<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:1989:224:FULL&from=EN>.

Andreotti, A. Mingione, E. & Polizzi E. (2012). Local welfare systems: A challenge for social cohesion. *Urban Studies*. 49(9). 1925-1940.
<https://doi.org/10.1177%2F0042098012444884>.

Atkinson, A. (1998). Social exclusion, poverty and unemployment in Hills.J. (ed). *Exclusion, employment and opportunity*. Centre for Analysis of Social Exclusion (CASE). London school of economics and political science. London, pp 1-20. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση <https://gsdrc.org/document-library/social-exclusion-poverty-and-unemployment/>.

Βασιλείου Θ., Σταματάκης Ν. (1992). *Λεξικό Επιστημών του ανθρώπου - Κοινωνιολογία, Οικονομία, Φιλοσοφία*. Αθήνα: Gutenberg.

Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη, Χ. (1999). Η εκπαίδευση ως μηχανισμός αναπαραγωγής του κοινωνικού αποκλεισμού: Θεωρητικός αποκλεισμός και εμπειρικά δεδομένα. Στο: Κωνσταντίνου, Χ. & Πλείος, Γ. (επιμ.). *Σχολική αποτυχία και κοινωνικός αποκλεισμός: Αιτίες, συνέπειες και αντιμετώπιση. Πρακτικά του Ή διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου Παιδαγωγικής εταιρείας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Boucherett, E., Biggs, C., Blackburn, H. & Mackenzie, A. (1883). *The Englishwoman's review of social and industrial questions*. (vol 14). Garland Publishing.
Ανακτήθηκε 15/10/2020 από https://books.google.gr/books?id=AStgenGnO7wC&printsec=frontcover&hl=el&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Δασκαλάκης, Δ. (2008). Φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός και παιδική ηλικία. Στο Δ. Δασκαλάκης (Επιμ.), *Φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός και παιδική ηλικία*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.

Duffy, K. (1999). Ευκαιρία και κίνδυνος: οι δύο κεντρικές απόψεις που ανακύπτουν από τα αποτελέσματα της πρώτης φάσης (1996-1997) της πρωτοβουλίας «Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός». Στο Ε. Σπανού (Επιμ.). *Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός. Εκπαιδευτική πολιτική*

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

στην Ευρώπη (Ε. Παπαδάκου, Τ. Μπούκη & Γ. Δουράμπεη, Μετάφρ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Durkheim, E. (1960). *The division of labor in society*, trans. George Simson. New York: MacMillan.

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών. Μπαλούρδος, Δ., Σαρρής, Ν., Τραμουντάνης, Α. & Χρυσάκης, Μ. (Επιμ.). (2014). *Ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και διακρίσεις στην αγορά εργασίας*. Αθήνα: Παπαζήσης. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση: https://www.ekke.gr/ocd/wp-content/uploads/2014/01/EKKE_VSGs_Greece_el.pdf.

Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού. (2018). *Κοινωνικές ανισότητες, κοινωνικά δικαιώματα και κοινωνική πολιτική. Ετήσια έκθεση*. Αθήνα: Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση <https://www.eiead.gr/publications/docs/%CE%95%CE%A4%CE%97%CE%A3%CE%99%CE%91%20%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%20%CE%95%CE%99%CE%95%CE%91%CE%94-2018.pdf>.

European Commission. (1992). *Towards a Europe of solidarity: Intensifying the fight against social exclusion, fostering integration*, COM (92), 542.

European Commission. (2003). *Joint Report on Social Exclusion summarising the results of the examination of the National Action Plans for Social Inclusion (2003-2005)*. Luxembourg. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-prot/soc-incl/joint_rep_en.htm.

European Commission. (2014). *Draft Thematic Guidance Fiche For Desk Officers Thematic Objective 9: Social Inclusion, Version 2 (2014-2020)*. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2014/thematic-guidance-fiche-social-inclusion-thematic-objective-9 .

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2010). *Ανακοίνωση της Επιτροπής Ευρώπη 2020. Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*. Βρυξέλλες. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από https://www.espa.gr/elibrary/%CE%95%CE%95_2020.pdf .

Forgas J., Williams K. (2001). *Social influence - Introduction and Overview*. In: Forgas J., Williams K. (Eds.), *Social influence. Direct and Indirect Processes* (pp. 3 -24). USA. Psychology Press-Taylor & Francis group.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2011). Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους. Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης. Αθήνα: Πεδίο.

Guthrie, R. (1999). Μέτωπο κατά του κοινωνικού αποκλεισμού: αρχές, τακτικές, ενέργειες του Συμβουλίου της Ευρώπης. Στο Ε. Σπανού (Επιμ.). *Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός. Εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη* (Ε. Παπαδάκου, Τ. Μπούκη & Γ. Δουράμπεη, Μετάφρ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Καβουνίδα, Τ. (2005). Κοινωνικός αποκλεισμός: έννοια, κοινοτικές πρωτοβουλίες, ελληνική εμπειρία και διλήμματα πολιτικής. Στο Δ. Καραντινός, Λ. Μαράτου-Αλιμπράντη & Έ.Φρονίμου (Επιμ.). *Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα. Κύρια θέματα και προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής*. τόμος Α' (4η έκδ.). Αθήνα: ΕΚΚΕ.

Kazepov, Y. (2010). Rescaling Social Policies: Towards Multilevel Governance in Europe. Public Policy and Social Welfare. European Centre Vienna: Ashgate.

Καΐλα, Μ., Πολεμικός, Ν. Φιλίππου, Γ. (1995). *Άτομα με ειδικές ανάγκες. Α' Τόμος*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κατσίκας, Δ., Καρακίτσιος, Α., Φιλίνης, Κ., Πετραλιάς, Α. (2014) Έκθεση για το Κοινωνικό προφίλ της Ελλάδας σε σχέση με τη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ανισότητα πριν και μετά από την εκδήλωση της κρίσης, <http://crisisobs.gr/wp-content/uploads/2015/01/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7-%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%BB-%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%B9%CE%BF-14-12.docx.pdf>

Κιρκιγιάννη, Φ. (2016). Παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών και κοινωνικός αποκλεισμός: Συγκριτική μελέτη σε μαθητές δημοτικού σχολείου που προέρχονται από μονογονεϊκές και πυρηνικές οικογένειες. (Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε 14/10/2020 από τη διεύθυνση https://www.didaktorika.gr/eadd/browse?type=author&order=ASC&sort_by=2&rpp=20&value=Kirkigianni%2C+Foteini+P.

Klasen, S. (2000). Measuring poverty and deprivation in South Africa. *The review of income and wealth*, 46,33-58. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4991.2000.tb00390.x>.

Lenoir, R. (1974). *Les Exclus: un Francais sur dix*. Paris: Editions de Seuil.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

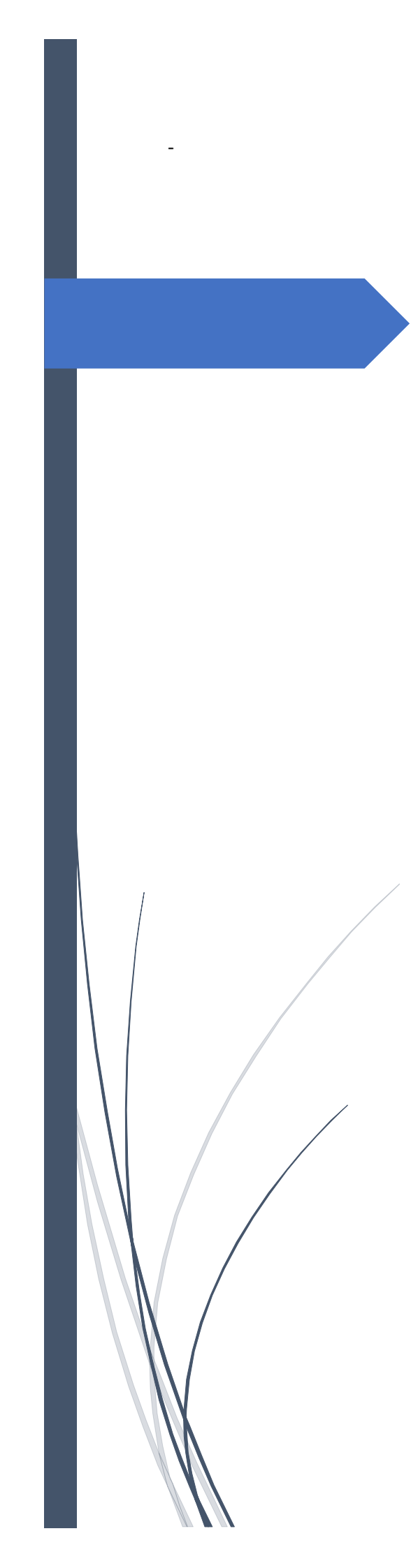
- Levitas, R., Pantazis, C., Fahmy, E., Gordon, D., Lloyd, E., & Patsios, D. (2007). *The Multi-dimensional Analysis of Social Exclusion*. Bristol: University of Bristol, Department of Sociology and School for Social Policy Townsend Centre for the International Study of Poverty.
- Littlewood, P., & Herkommer, S. (1999). Identifying social exclusion: Some problems of meaning in Social. In G. I., S. Herkommer, & I. Jonson. Ashgate.
- Μπιτσάκος, Ν. (2020). *Μαθητική διαρροή, κοινωνικός αποκλεισμός και επανεκπαίδευση: μελέτη σε δομές εκπαίδευσης ενηλίκων*. (Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε 14/10/2020 από τη διεύθυνση <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/47728>.
- Νόμος υπ' αριθ. 2539/1997. Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης. (ΦΕΚ 244/Α/4-12-1997). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Νόμος υπ' αριθ. 3852/2010. Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης. (ΦΕΚ 87Α/7-6-2010). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Νόμος υπ' αριθ. 4019/2011. Αρ. Φύλλου 216. Κοινωνική οικονομία και κοινωνική επιχειρηματικότητα και λοιπές διατάξεις.
- Παπαδοπούλου, Δ. (2004). Η φύση του κοινωνικού αποκλεισμού στην ελληνική κοινωνία. Στο Μ. Πετμεζίδου & Χ. Παπαθεοδώρου (Επιμ.). *Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός*. Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής. Αθήνα: Εξάντας.
- Παπαδοπούλου, Δ. (2012). *Κοινωνιολογία του αποκλεισμού στην εποχή της παγκοσμιοποίησης: η διάρρηξη του κοινωνικού δεσμού και η αδυναμία συμμετοχής στα κοινωνικά δικαιώματα υπό συνθήκες κρίσης*. Αθήνα: Τόπος.
- Παπασταμάτης, Α. (2010). *Εκπαίδευση ενηλίκων για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες*. Αθήνα: Ι. Διδέρης.
- Παπούλιας, Μαΐστρος, Παλαιολόγος, Τάκης, Χατζηπαντελής, Χλέπας, 2007, Διοικητικός εκσυγχρονισμός «προς το δήμο του 21ου αιώνα»: Συζήτηση και μια Πρόταση, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΙΤΑ).
- Πετράκη, Γ. (1998). Κοινωνικός αποκλεισμός: Παλαιές και νέες «αναγνώσεις» του κοινωνικού προβλήματος. Στο : *Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός*. 6^ο Επιστημονικό Συνέδριο. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγιάλεω

- Πετράκη, Μ. (2016). *Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην τοπική αυτοδιοίκηση*. (Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/37373>.
- Room, G. (1991). *National policies to combat social exclusion. First annual report of the European Community Observatory*. [EU Commission-Working Document]. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση <http://aei.pitt.edu/36917/1/A71.pdf>.
- Segall M., Dasen P., Berry J., Poortinga Y. (1996). *Διαπολιτιστική Ψυχολογία - Η μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε παγκόσμιο οικολογικό πολιτιστικό πλαίσιο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Segar I. (1977). *Εισαγωγή στην Κοινωνική Θεωρία, Μέθοδος, Πρακτική*. Αθήνα: Μπουκουμάνης.
- Sen, A. (2000). *Social exclusion: concept, application and scrutiny*. Social development papers, No 1, Manila: Asian Development Bank. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/29778/social-exclusion.pdf>.
- Σκλάβου, Κ. (2007). *Οι επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής βίας στην κοινωνική ένταξη των αλλοδαπών γυναικών: η περίπτωση του λεκανοπέδιου Αττικής*. (Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/15520>.
- Τρέσσου, Ε. (1999). *Αποκλεισμός ειδικών εκπαιδευτικών ομάδων από την εκπαίδευση και μέσω της εκπαίδευσης. Ποιες ομάδες κινδυνεύουν περισσότερο*. Στο Ε. Σπανού (Επιμ.). *Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός. Εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη* (Ε. Παπαδάκου, Τ. Μπούκη & Γ. Δουράμπεη, Μετάφρ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Τσαούσης, Δ. (1993). *Η κοινωνία του ανθρώπου. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Τσιρώνης, Χ. (2003). *Κοινωνικός αποκλεισμός και εκπαίδευση στην ύστερη νεωτερικότητα: προκλήσεις στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
- Υφαντόπουλος, Γ., Μπαλούρδος, Δ. & Νικολόπουλος, Κ. (2009). *Οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του κράτους πρόνοιας*. Αθήνα: Gutenberg- Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.

Παραδοτέο Π1.3: Καταγραφή και αποτύπωση των ευπαθών ομάδων (ευάλωτες και ειδικές) πληθυσμού του Δήμου Αιγάλεω

Ward, N. (2009). Social exclusion, social identity and social work: Analyzing social exclusion from a material discursive perspective. *Social Work Education*, 28(3), 237-252. Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02615470802659332?needAccess=true>

«ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΠΕΠ «ΑΤΤΙΚΗ»2014 – 2020 ΚΑΙ
ΑΛΛΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ»

Παραδοτέο Π1.4:

Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για
την κοινωνικοποίηση και ένταξη των
ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

Πίνακας περιεχομένων

Προλογικά	2
1. Η οικονομική ύφεση και οι επιπτώσεις της στο κοινωνικό περιβάλλον: Η ένταξη των υφιστάμενων κοινωνικών ανισοτήτων και η δημιουργία νέων απειλών κοινωνικού αποκλεισμού	4
2. Κοινωνικά δημογραφικά χαρακτηριστικά και ανισότητες στο δήμο Αιγάλεω	6
3. Κοινωνική πολιτική σε τοπικό επίπεδο	8
4. Από τον κοινωνικό αποκλεισμό στην κοινωνική συνοχή: Η σημασία της κοινωνικής συνοχής και ο ρόλος των τοπικών κοινωνιών	10
5. Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού	12
5.1. Γενικό πλαίσιο και βασικές αρχές	12
5.2. Ειδικές προτάσεις	14
Βιβλιογραφικές αναφορές	18

Προλογικά

Η αδυναμία των σύγχρονων κρατών του Δυτικού πολιτισμού, παρά την όποια πρόοδο έχουν καταγράψει τις τελευταίες δεκαετίες, να απαντήσουν ικανοποιητικά στον περιορισμό της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που πλήττει ομάδες του πληθυσμού είναι κοινός τόπος των ερευνητών όπως και των πολιτικών, οι οποίοι αναζητούν νέους τρόπους για να απαντήσουν σε παλιά προβλήματα.

Όπως έχει ήδη επισημανθεί σε άλλα παραδοτέα της παρούσας μελέτης, ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι εκείνη η διαδικασία μέσω της οποίας συγκεκριμένα άτομα ωθούνται πέρα από τα όρια της κοινωνίας και αποτρέπονται από την πλήρη συμμετοχή σε αυτή. Οι αιτίες που φέρουν το άτομο σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού και στην απομόνωση είναι πολλές και ποικίλουν, από φυσικούς παράγοντες, όπως η αναπηρία, έως κοινωνικούς και χωροταξικούς, όπως το να μένει κανείς σε μια υποβαθμισμένη περιοχή (Γεώργιας 2009).

Στον αντίποδα αυτού και σε μία προσπάθεια αντιμετώπισης μέσω παρεμβάσεων κοινωνικής πολιτικής του αποκλεισμού, της φτώχειας και της περιθωριοποίησης ομάδων του πληθυσμού από την κοινωνική και οικονομική ζωή, βρίσκεται η κοινωνική ένταξη, η οποία προσδιορίζεται ως η διαδικασία που διασφαλίζει ότι αυτοί που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού αποκτούν τις απαραίτητες ευκαιρίες για να συμμετέχουν πλήρως στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή και να απολαμβάνουν ένα επίπεδο διαβίωσης και ευζωίας που θεωρείται κανονικό στην κοινωνία όπου ανήκουν (Γεώργιας 2009).

Αναφορικά με τη συνεισφορά της κοινωνικής πολιτικής στην καταπολέμηση της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της εισοδηματικής ανισότητας διαπιστώνουμε ότι, το ελληνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας υποχρηματοδοτείται (κατάσταση που επιδεινώθηκε και μετά την οικονομική ύφεση της τελευταίας δεκαετίας) και είναι αναποτελεσματικό στη μείωση της φτώχειας σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (Κατσίκας κ. ά., 2014).

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

Η επιδείνωση της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της εισοδηματικής ανισότητας σημαίνει ότι το ελληνικό κράτος πρόνοιας έχει αποτύχει να προστατεύσει τον πληθυσμό από τις αρνητικές συνέπειες των κοινωνικών ανισοτήτων και κατά καιρούς οικονομικών υφέσεων. Κάτι τέτοιο δεν δημιουργεί έκπληξη εφόσον, παρά την επιδείνωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης που βιώνει η χώρα κατά την τελευταία δεκαετία, οι συνολικές δαπάνες για την κοινωνική πρόνοια μειώθηκαν, ιδιαίτερα μετά τα πρώτα χρόνια της εκδήλωσής της.

Προκειμένου να χαραχθεί η κοινωνική πολιτική που θα απαντάει στα ζητήματα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, απαιτείται μελέτη και βαθιά γνώση των αιτιών δημιουργίας περιθωριοποιημένων ομάδων καθώς και των ατομικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών των ομάδων. Η Τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί και πρέπει να έχει σημαντικό λόγο στη χαρτογράφηση του πληθυσμού και των αναγκών του, καθώς και στη διαμόρφωση ενός σχεδίου στρατηγικής παρέμβασης σε τοπικό επίπεδο, αλλά και διατύπωσης προτάσεων κοινωνικής πολιτικής, με τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή των ίδιων των εκπροσώπων ευπαθών ομάδων, όπως και των επαγγελματιών «πρώτης γραμμής» που στελεχώνουν τις κοινωνικοπορνοιακές δημοτικές δομές και έρχονται σε στενή επαφή με τους εξυπηρετούμενους αυτών.

Στο πλαίσιο αυτό και λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα των ερευνών που διενεργήθηκαν στην παρούσα μελέτη και αποτελούν διακριτά παραδοτέα προϊόντα, άξια περαιτέρω επεξεργασίας από την ειδική ομάδα Προγραμματισμού και Στρατηγικού σχεδιασμού του δήμου Αιγάλεω, καταγράφονται προτάσεις με στόχο τον σχεδιασμό και εφαρμογή παρεμβάσεων σε τοπική κλίμακα για την κοινωνική ένταξη των κοινωνικά απομονωμένων και ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

1. Η οικονομική ύφεση και οι επιπτώσεις της στο κοινωνικό περιβάλλον: Η ένταση των υφιστάμενων κοινωνικών ανισοτήτων και η δημιουργία νέων απειλών κοινωνικού αποκλεισμού

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση της περιόδου 2007-2008 και η κρίση στη ζώνη του ευρώ που ακολούθησε προς το τέλος του 2009, επηρέασε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ καθώς οι οικονομίες τους είναι στενά συνδεδεμένες, όμως σε διαφορετικό βαθμό. Οι συνθήκες διαβίωσης και εργασίας επιδεινώθηκαν λιγότερο στις χώρες της βορειοδυτικής Ευρώπης, σε αντίθεση με τον Ευρωπαϊκό νότο. Ένα από τα πιο έντονα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης ήταν η αύξηση των ποσοστών ανεργίας, ιδίως μεταξύ των νέων, στα κράτη μέλη της νότιας ΕΕ (Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία και Ισπανία), εκθέτοντας μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού στον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (Eurostat, 2017).

Σύμφωνα με την Έκθεση για το κοινωνικό προφίλ της Ελλάδας σε σχέση με τη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ανισότητα των Κάτσικα κ.ά. (2014: 81-84), η Ελλάδα, ακόμα και πριν την οικονομική κρίση του 2009 κατατασσόταν στις χώρες της ΕΕ με τα σημαντικά υψηλότερα επίπεδα φτώχειας. Οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι, οι νέοι και τα παιδιά, οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι οικογένειες με τρία ή περισσότερα παιδιά, άνθρωποι με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα, άνεργοι και εργαζόμενοι σε μη συμβατικές μορφές εργασίας ήταν οι ομάδες που αντιμετώπιζαν δυσανάλογα υψηλά επίπεδα φτώχειας τα χρόνια πριν από την εκδήλωση της κρίσης.

Μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης η κατάσταση φαίνεται να επιδεινώνεται σημαντικά. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι το ποσοστό φτώχειας στην Ελλάδα από το 2008 στο 2012 αυξήθηκε κατά 15% φτάνοντας στο 23,1% (2012). Με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) που ανακοινώθηκαν πρόσφατα από την ΕΛΣΤΑΤ (έρευνα 2016, εισοδήματα 2015), το 21,2% του πληθυσμού της χώρας ή 2,3 εκατομμύρια άτομα (832 χιλ. νοικοκυριά) βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας (Μητράκος, 2018)

Οι ομάδες που ήταν ευάλωτες στη φτώχεια πριν από την κρίση είναι εκείνες που επλήγησαν δυσανάλογα μετά την εκδήλωσή της. Ειδικότερα σε δεινή θέση

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

βρέθηκαν οι νέοι 16 έως 24 ετών, τα άτομα με χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα και τα μονογονεϊκά νοικοκυριά των οποίων τα ποσοστά φτώχειας βρίσκονται σε δυσθεώρητα ύψη. Οι ηλικιωμένοι φαίνεται να έχουν επηρεαστεί σχετικά λιγότερο από την κρίση σε ό,τι αφορά τη φτώχεια. Όμως δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι η συγκεκριμένη ομάδα είναι περισσότερο εξαρτημένη από υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας και η συρρίκνωση των προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής που έχει αντίκτυπο στις παρεχόμενες κοινωνικές υπηρεσίες αναμένεται να επηρεάσει μακροπρόθεσμα την ομάδα των ηλικιωμένων και κυρίως των χαμηλοσυνταξιούχων ή άπορων.

Μια ιδιαίτερα ανησυχητική αύξηση που καταγράφεται κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης είναι αυτή της επισιτιστικής ανασφάλειας και του υποσιτισμού, ιδιαίτερα μεταξύ των φτωχών. Το 2011 σχεδόν το 50% των φτωχών δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να τρώνε ένα γεύμα με κρέας, κοτόπουλο ή ψάρι κάθε δεύτερη ημέρα, ενώ στοιχεία από το πρόγραμμα διατροφικής βοήθειας που διαχειρίζεται η Prolepsis παρουσιάζουν μια ζοφερή εικόνα, καθώς σχεδόν 2/3 των νοικοκυριών που μετέχουν στο πρόγραμμα αναφέρουν επισιτιστική ανασφάλεια και πάνω από το 1/4 αναφέρει και πείνα (Κάτσικας κ.ά., 2014:83).

Τέλος, καταγράφεται ότι σημαντικά πιο υψηλό είναι το ποσοστό του πληθυσμού της Ελλάδος που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού (δηλαδή διαβεί με υλικές στερήσεις ή και με χαμηλή ένταση εργασίας), το οποίο ανέρχεται στην έρευνα του 2016 σε 35,6% (ΕΕ-28: 23,5%) ή σε 3,8 εκατομμύρια άτομα (2010: 27,7%, 2012: 34,6%, 2014: 36%) (Μητράκος, 2018:16)

2. Κοινωνικά δημογραφικά χαρακτηριστικά και ανισότητες στο δήμο Αιγάλεω

Στο δήμο Αιγάλεω, όπως και στην υπόλοιπη Δυτική Αθήνα εντοπίζονται μείζονα και χρονίζοντα προβλήματα φτώχειας, κοινωνικών ανισοτήτων και περιθωριοποίησης, ιδιαίτερα μετά την οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας. Η Δυτική Αθήνα, τόσο σε σχέση με την υλική στέρηση (2011, ανά Π.Ε.), όσο και με την ακραία φτώχεια (TEBA 2015, ΚΕΑ 2016) που προκύπτει από μια σειρά κριτηρίων, αλλά και με βάση το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΕΛΣΤΑΤ, 2011-2014), υπόκειται σε συνθήκες φτώχειας χειρότερες της Περιφέρειας Αττικής. Ειδικότερα, με βάση το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, η Δυτική Αθήνα κατατάσσεται τελευταία σε σχέση με τις υπόλοιπες Π.Ε. της Αττικής, το δε κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν βαίνει συνεχώς μειούμενο, τόσο ποσοτικά, όσο και ποσοστιαία¹.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του TEBA ο πληθυσμός που υπόκειται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας αγγίζει το 3,9% του συνολικού πληθυσμού της Δυτικής Αθήνας, ενώ ο πληθυσμός που κινείται στα όρια της φτώχειας και στον κίνδυνο της φτώχειας είναι πολλαπλάσιος. Ειδικότερα, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα η φτώχεια στο Αιγάλεω αγγίζει το 21,9% (Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για Υποβαθμισμένες Περιοχές : 3).

Η δομή του μόνιμου πληθυσμού, κατά ηλικία και φύλο, στο δήμο Αιγάλεω παρουσιάζει κάποια αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά:

- Ο πληθυσμός έχει εισέλθει στη φάση γήρανσης,
- Η αναλογία ηλικιωμένων (65 ετών και άνω) κυμαίνεται στο 18,45% και υπερβαίνει την αντίστοιχη αναλογία παιδιών (0-14 ετών) που είναι 11,87%²,

¹ Το 2011 ανερχόταν στο 38,2 % του μέσου όρου της Αττικής, ενώ το 2014 στο 35,7 % του μέσου όρου της Αττικής, παρουσιάζοντας ταχύτατη συρρίκνωση.

² Συγκρίνοντας τις απογραφές του 2001 και του 2011 σε όλους τους Δήμους του Δυτικού Τομέα Αθηνών αλλά και στην Περιφέρεια Αττικής τα άτομα ηλικίας 65+ έχουν αυξηθεί κατά 77,4% το λιγότερο, ενώ η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται στον Δήμο Αιγάλεω (116,7%).(Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για Υποβαθμισμένες Περιοχές : 23)

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

- Η αναλογία του παραγωγικού πληθυσμού κυμαίνεται στο 69,68% και
- Η αναλογία υπερηλίκων (80 ετών και άνω) κυμαίνεται στο 5,39%.

Ο αριθμός των αλλοδαπών κατοίκων στην περιοχή, σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής του 2011 φτάνει τα 5.619 άτομα. Οι αλλοδαποί κάτοικοι του δήμου Αιγάλεω, προέρχονται κυρίως από την Αλβανία, το Πακιστάν, τη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Κύπρο, ενώ υπάρχει και ένας σημαντικός αριθμός παλιννοστούντων Ρωσοποντίων.

Το ποσοστό ανεργίας στο δήμο Αιγάλεω διαμορφώνεται στο 22,12% και θεωρείται πολύ υψηλό. Περαιτέρω, τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του Δήμου Αιγάλεω συνδιαμορφώνονται με βάση και τα δεδομένα που αφορούν την εκπαίδευση. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία από την απογραφή πληθυσμού το 2011 παρατηρούμε ότι το ποσοστό του πληθυσμού των αναλφάβητων και εκείνων που δεν τελείωσαν το δημοτικό σχολείο ανέρχεται στο 10,28% του πληθυσμού, μέγεθος το οποίο ανέρχεται στο 33,07%, αν σε αυτό προστεθούν και οι απόφοιτοι του δημοτικού. Κατά συνέπεια, το ποσοστό του πληθυσμού που δεν έχει ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, δηλαδή δημοτικό και γυμνάσιο, θεωρείται υπερβολικά υψηλό (Πετράκη 2016).

3. Κοινωνική πολιτική σε τοπικό επίπεδο

Η κοινωνική πολιτική συνδέεται άρρηκτα με τη έννοια της ανθρώπινης ευημερίας. Σύμφωνα με τον Dean (2012) η κοινωνική πολιτική περιλαμβάνει τη μελέτη της ανθρώπινης ευημερίας, των κοινωνικών σχέσεων που είναι απαραίτητες για την προαγωγή της κοινωνικής ευημερίας καθώς και των πολιτικών μέσω των οποίων αυτή προάγεται. (Dean, 2012). Οι πολιτικές που αποσκοπούν στην στήριξη και βοήθεια των αδύναμων κοινωνικά και περιθωριοποιημένων ομάδων όπως γίνεται αντιληπτό έρχονται στο προσκήνιο και απασχολούν τους ερευνητές, αλλά και τους πολιτικούς σε περιόδους κοινωνικών και οικονομικών κρίσεων.

Όπως παρατηρούν οι Κάτσικας κ. ά. (2014) το ελληνικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας υποχρηματοδοτούνταν και ήταν αναποτελεσματικό στη μείωση της φτώχειας σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ακόμη και πριν από την οικονομική κρίση του 2009, σε περιόδους ευημερίας. Το κύριο εργαλείο κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα για τη μείωση της φτώχειας ήταν διαχρονικά το συνταξιοδοτικό σύστημα. Η επιδείνωση της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της εισοδηματικής ανισότητας κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης καταδεικνύει ότι το ελληνικό κράτος πρόνοιας έχει αποτύχει να προστατεύσει τον πληθυσμό από της αρνητικές συνέπειές της. Περαιτέρω και παρά την επιδείνωση των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών κατά τη διάρκεια της κρίσης, οι συνολικές δαπάνες για την κοινωνική πρόνοια μειώθηκαν, ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια μετά την εκδήλωσή της.

Το παραδοσιακό κοινωνικό κράτος αποδεικνύεται ανεπαρκές στην αντιμετώπιση των νέων κοινωνικών κινδύνων, οι νέοι κοινωνικοί κίνδυνοι δεν μπορούν να καλυφθούν με τις παθητικές μορφές παρέμβασης που αναπτύχθηκαν κατά την περίοδο της άνθησης του παραδοσιακού κοινωνικού κράτους. Σε αυτό το πλαίσιο ο διευρυνόμενος ρόλος των ΟΤΑ συμπεριέλαβε και το πεδίο της κοινωνικής πολιτικής (Γεωργουλέα, 2016). Σύμφωνα με τις αλλαγές που επήλθαν σε νομοθετικό πλαίσιο, η κοινωνική πολιτική στο τοπικό επίπεδο ενισχύεται, τουλάχιστον ως αρμοδιότητα των αυτοδιοικητικών θεσμών. Η ενίσχυση αυτή υπαγορεύεται και συνοδεύεται από σημαντικές αλλαγές

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

τόσο στο πεδίο των κοινωνικών αναγκών όσο και στο πρότυπο κοινωνικής πολιτικής από την αυτοδιοίκηση(Σκαμνάκης και Χάρδας, 2017).

Ο ρόλος των ΟΤΑ στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής προδιαγράφεται από το κεντρικό πολιτικό πλαίσιο. Το διευρυμένο θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων μετά την εφαρμογή του «Καλλικράτη» αφήνει περιθώρια τοπικών πρωτοβουλιών. Η αξιοποίηση των διευρυμένων δυνατοτήτων που δίνει το νομικό πλαίσιο συναντά πολλά εμπόδια κύρια επειδή δεν υπάρχει μακροχρόνιος προγραμματισμός των δράσεων, αλλά και τις ιδιαίτερες δυσκολίες που προέκυψαν κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Οι ΟΤΑ διατηρούν το πλεονέκτημα της εγγύτητας με τον πολίτη, της γνώσης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος παρέμβασής τους και συνεπώς της δυνατότητας σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής τα οποία θα ανταποκρίνονται σε πραγματικές, διαπιστωμένες ανάγκες. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ορθολογική διαχείριση υλικών και ανθρώπινων πόρων, η ύπαρξη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, αλλά και η οικονομική επάρκεια αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής (Γεωργουλέα, 2016)

4. Από τον κοινωνικό αποκλεισμό στην κοινωνική συνοχή: Η σημασία της κοινωνικής συνοχής και ο ρόλος των τοπικών κοινωνιών

Στη σύγχρονη εποχή, η ευημερία των χωρών και των ατόμων αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ως κοινωνικό αγαθό και ως σημαντικός δείκτης για την αξιολόγηση της ανθρώπινης προόδου. Οι έρευνες παγκοσμίως καταδεικνύουν ότι η ζωή σε μια συνεκτική κοινωνία έχει θετικό αντίκτυπο στην υποκειμενική ευημερία και βοηθά στη βελτίωση της ζωής των πολιτών (Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας, 2018).

Αναφορικά με την κοινωνική συνοχή, το Συμβούλιο της Ευρώπης(Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας, 2018) παρουσιάζει πέντε πτυχές οι οποίες περιλαμβάνουν:

- τον κοινωνικό αποκλεισμό,
- τις οικονομικές και εθνοτικές-πολιτιστικές εντάσεις,
- τη διαπροσωπική εμπιστοσύνη,
- τη συμμετοχή στην κοινωνία (κοινωνική δράση και πολιτική δραστηριότητα) και
- την αίσθηση της κοινότητας (σύνδεση με άτομα της κοινότητας και συχνότητα διαπροσωπικών επαφών).

Η περιστολή των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας θα μπορούσε να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην κοινωνική συνοχή: η κοινωνική συνοχή μπορεί να αυξηθεί με πολιτικές που αποβλέπουν ρητά στη βελτίωση της κατάστασης των ομάδων υψηλού κινδύνου. Στο πλαίσιο αυτό, τα σχέδια τοπικής ανάπτυξης κοινοτήτων θα πρέπει να συμπεριλάβουν μέτρα και πολιτικές κοινωνικού περιεχομένου, σχεδιασμένα στη βάση της βαθιάς γνώσης των αναγκών των τοπικών πληθυσμών που βρίσκονται σε κίνδυνο αποκλεισμού ή/και φτώχειας με την ενεργητική συμμετοχή αυτών.

Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

Η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) είναι ένας όρος τον οποίο χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να περιγράψει την

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

προσέγγιση που αντιστρέφει την παραδοσιακή αναπτυξιακή πολιτική που κατευθύνεται «από την κορυφή της τη βάση» 1.1. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014). Στο πλαίσιο της ΤΑΠΤΚ, ο τοπικός πληθυσμός αναλαμβάνει τα ηνία και συγκροτεί μια τοπική σύμπραξη, η οποία σχεδιάζει και εφαρμόζει ολοκληρωμένη αναπτυξιακή στρατηγική. Η εν λόγω στρατηγική είναι σχεδιασμένη κατά τρόπο ώστε να αξιοποιεί τα δυνατά σημεία ή τα «πλεονεκτήματα» της κοινότητας σε κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό επίπεδο, αντί απλώς να εστιάζει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της.

Ο σχεδιασμός των στρατηγικών και η επιλογή των έργων γίνεται από της τοπικούς φορείς. Αυτό είναι το πιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ΤΑΠΤΚ, της και το μεγαλύτερό της πλεονέκτημα. Σε σύγκριση με της παραδοσιακές τοπικές προσεγγίσεις, οι άνθρωποι που προηγουμένως αποτελούσαν της παθητικούς «δικαιούχους» μιας πολιτικής γίνονται πλέον ενεργοί εταίροι και μοχλοί της ανάπτυξης της.

Η συμμετοχή των ανθρώπων στη «συμπαράγωγή» της αναπτυξιακής πολιτικής αποφέρει σειρά σημαντικών οφελών:

- Οι άνθρωποι που εκλαμβάνονταν ως το πρόβλημα αποκτούν τη δύναμη που χρειάζονται ώστε να αποτελέσουν μέρος της λύσης.
- Η συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία αυξάνει την ικανότητα απόδοσης της στρατηγικής με εποικοδομητικές πρωτοβουλίες.
- Το γεγονός αυτό, με τη σειρά του, καλλιεργεί ένα αίσθημα τοπικής ταυτότητας και υπερηφάνειας, και ταυτόχρονα την αίσθηση ενστερνισμού και ευθύνης για της δραστηριότητες.
- Η συμμετοχή επί «ίσοις όροις» όλων των μερών οικοδομεί γέφυρες εμπιστοσύνη μεταξύ των ανθρώπων, των ΟΤΑ και των διαφόρων ομάδων συμφερόντων.

5. Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού

Το αντικείμενο του παρόντος παραδοτέου εξειδικεύεται σε αυτή την ενότητα. Οι προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού που παρουσιάζονται στη συνέχεια έχουν προκύψει μέσα από τη μελέτη της βιβλιογραφίας και αναφέρονται σε ένα γενικό πλαίσιο (υποκεφάλαιο 5.1.) αλλά και τα ευρήματα των ερευνών που πραγματοποιήθηκαν στο δήμο Αιγάλεω, όπως παρουσιάστηκαν αναλυτικά στο Παραδοτέο Π.1.3, τα οποία τροφοδότησαν το σχηματισμό ειδικών προτάσεων (υποκεφάλαιο 5.2).

5.1. Γενικό πλαίσιο και βασικές αρχές

Για τη χάραξη μιας αποτελεσματικής κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο βασική αρχή είναι η διενέργεια έρευνας πεδίου για τον εντοπισμό και τη βαθιά μελέτη των χαρακτηριστικών του πληθυσμού και των ειδικών του αναγκών. Η Ελλάδα δυστυχώς υστερεί σε έρευνες πεδίου και ακολουθεί στις περισσότερες των περιπτώσεων τη γνώση και τη λύση της γραφειοκρατίας που της στερεί την άμεση και σίγουρη γνώση της κοινωνίας (Ινστιτούτο Εργασίας, 2002).

Η χαρτογράφηση της ανθρωπογεωγραφίας, των ειδικών ομάδων του πληθυσμού και των προβλημάτων που αντιμετωπίζει, δεν είναι μόνο σημαντική για την εκκίνηση του σχεδιασμού παρεμβάσεων, αλλά ταυτόχρονα δίνει την ευκαιρία ανάπτυξης στοχευμένων δράσεων διασφαλίζοντας σε μεγάλο βαθμό την αποδοτικότητά τους. Και καθώς οι συνθήκες μεταβάλλονται, όπως και τα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες των κοινωνικών ομάδων, η έρευνα και η μελέτη αυτών θα πρέπει να είναι συστηματική, να έχει διάρκεια και σταθερότητα στο χρόνο, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα σύγκρισης και εντοπισμού των μεταβολών, αλλά και μέτρησης της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων. Συνεπώς, οι μελέτες θα πρέπει να έχουν ένα περιοδικό χαρακτήρα και να επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα συλλογής συγκριτικών δεδομένων και καλύτερης κατανόησης τόσο του χαρακτήρα όσο και της εξέλιξης των προβλημάτων. Στο πλαίσιο

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

μιας συνεχούς ανατροφοδότησης της κοινωνικής εμπειρίας και της έρευνας, αντίστοιχα αποτελέσματα πρέπει να αποτελούν τη βάση για τη χάραξη νέων πολιτικών ή/ και την αναπροσαρμογή υπαρχουσών.

Ωστόσο, η καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων των ερευνών δε συνεπάγεται από μόνη της ένα σωστό και αποτελεσματικό σχεδιασμό ενεργειών. Με βάση τα συγκεκριμένα συμπεράσματα, είναι απαραίτητο να ακολουθήσει η ιεράρχηση προτεραιοτήτων, η επιλογή στρατηγικής, η συγκεκριμενοποίηση των στόχων και η απόφαση ανάληψης δράσης σε συγκεκριμένα πεδία (Ινστιτούτο Εργασίας, 2002)..

Κατά τη διαδικασία της έρευνας και χάραξης στρατηγικής για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων σε τοπικό επίπεδο και την ανακούφιση του πληθυσμού που πλήττεται από αυτά, είναι σημαντικό να επιδιώκεται η εμπλοκή των στελεχών των κοινωνικών υπηρεσιών των δήμων, όπως και των ίδιων των εξυπηρετούμενων. Οι εργαζόμενοι στις κοινωνικές υπηρεσίες είναι τα πρόσωπα που έρχονται σε άμεση επαφή με τις μειονεκτούσες ομάδες και γνωρίζουν καλύτερα από τον καθένα, τόσο τα προβλήματά τους, τα αιτήματά τους και τις ανάγκες τους, όσο και τα πεδία στα οποία η πολιτική και τα υπάρχοντα προγράμματα και υπηρεσίες δεν μπορούν να τα ικανοποιήσουν. Αποτελούν δε τα πρόσωπα τα οποία μπορούν να μεταφέρουν στην ιεραρχία και τα πολιτικά πρόσωπα τον παλμό της κοινωνίας, να αφουγκραστούν τις ανάγκες και να κατανοήσουν το μέγεθος των προβλημάτων. Οι εξυπηρετούμενοι των κοινωνικών υπηρεσιών θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να εκφράζουν το βαθμό ικανοποίησης των αναγκών τους, να προτείνουν, να συνδιαμορφώνουν το πλαίσιο παρέμβασης, ώστε να δεσμεύονται και να κινητοποιούνται προς την κατεύθυνση ανάληψης δράσης και υποστήριξης από ποικίλες εναλλακτικές πηγές. Σημαντική από την άποψη αυτή είναι και η κινητοποίηση της ευρύτερης τοπικής κοινωνίας αλλά και ειδικότερα των ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων. Η εφαρμογή μιας «επιθετικότερης» πολιτικής ενημέρωσης αλλά και ενίσχυσης της εμπλοκής ομάδων πολιτών για την πολυδιάστατη προώθηση νέων μορφών συλλογικής δράσης και μέτρων κοινωνικής πολιτικής μπορεί να έχει μακροπρόθεσμα θετικά αποτελέσματα σε πολλαπλά επίπεδα. Η ενημέρωση της κοινής γνώμης για την καταπολέμηση στερεοτυπικών αντιλήψεων και στάσεων, η ενίσχυση της ενεργούς εμπλοκής ομάδων πολιτών σε

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

σχετικές δράσεις κ.λπ. αποτελούν επιμέρους μόνο παραδείγματα ενεργειών οι οποίες θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην ευαισθητοποίηση και τη σταδιακή ανάπτυξη εναλλακτικών δράσεων.

Τέλος, η δραστηριοποίηση ποικίλων δυνάμεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, η ενεργοποίηση διαθέσιμων πόρων και η ορθολογικότητα στη χρήση της με βάση ανάγκες, στόχους, προτεραιότητες μπορούν να βοηθήσουν στην εφαρμογή αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Σε ανάλογη κατεύθυνση, η ανάπτυξη μιας συνεργατικής κουλτούρας, αλλά και ο περιορισμός των πελατειακών σχέσεων μπορεί να βοηθήσει σε μια προσπάθεια σύνθεσης των αντιθέσεων, των επιμέρους συμφερόντων και στην ενίσχυση συναινετικών δράσεων και διαδικασιών.

5.2. Ειδικές προτάσεις

Στο πλαίσιο διεξαγωγής ερευνών πεδίου της παρούσας μελέτης προέκυψαν χρήσιμα συμπεράσματα, ιδιαίτερα μέσα από τη συζήτηση με στελέχη των κοινωνικών υπηρεσιών του δήμου Αιγάλεω. Βάσει αυτών των ευρημάτων διατυπώνονται και οι ακόλουθες ειδικές προτάσεις.

A. Ενίσχυση υπαρχουσών δομών και προγραμμάτων:

Κατά γενική ομολογία μια από τις πλέον επιτυχημένες, σχετικά πρόσφατες, δομές στο δήμο Αιγάλεω είναι το Κέντρο Κοινότητας. Στο Κέντρο Κοινότητας οι δημότες λαμβάνουν πολλαπλές υπηρεσίες που αφορούν μεταξύ άλλων, στη διευκόλυνση ένταξής τους σε ομάδες δικαιούχων διαφόρων επιδομάτων, στην προμήθεια τροφής, τροφίμων και ειδών πρώτης ανάγκης, φαρμάκων, στην ψυχοκοινωνική στήριξη. Τα ίδια τα στελέχη των κοινωνικών υπηρεσιών δηλώνουν ότι η δημιουργία του Κέντρου Κοινότητας αποφόρτισε σε μεγάλο βαθμό τις Κεντρικές Κοινωνικές Υπηρεσίες από όγκο εργασίας, δίνοντάς τους το περιθώριο να επενδύσουν χρόνο και ενέργεια σε άλλες ομάδες του πληθυσμού και διαφορετικές ανάγκες από αυτές που ανέλαβε να εξυπηρετήσει το Κέντρο Κοινότητας. Συνεπώς η συνέχιση λειτουργίας του και η ενίσχυσή του κρίνεται σημαντική.

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

Όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία στο δήμο Αιγάλεω κατοικεί σημαντικός αριθμός ηλικιωμένων ατόμων, πολλοί εξ' αυτών δε χρήζουν βοήθειας και κοινωνικής μέριμνας. Από την έρευνα στους δημότες και τη συζήτηση με τους επαγγελματίες των κοινωνικών υπηρεσιών προκύπτει έντονη η ανάγκη ενίσχυσης αυτής της κοινωνικής ομάδας και υποστήριξής της κυρίως με προγράμματα όπως αυτό της «βοήθειας στο σπίτι». Το πρόγραμμα βρίσκεται σε ισχύ, αλλά υπάρχει η ανάγκη ενίσχυσής του με ανθρώπινο δυναμικό, κυρίως στις ειδικότητες των οικιακών βοηθών που βρίσκονται σε μεγάλη έλλειψη.

Τέλος, από τους ίδιους τους επαγγελματίες προτάθηκε η βελτίωση του συστήματος ηλεκτρονικής διασύνδεσης των δομών για την καλύτερη παρακολούθηση της εξέλιξης των αιτημάτων των εξυπηρετούμενων και τη μείωση της ταλαιπωρία του πολίτη σε σχέση με τη γραφειοκρατία, την πολυπλοκότητα των διαδικασιών και την πολλαπλή κατάθεση ιδίων εγγράφων σε διαφορετικές Υπηρεσίες εντός του δήμου.

B. Ανάπτυξη νέων Υπηρεσιών και Δομών

Όπως καταγράφεται από τα στοιχεία που διατηρούν οι Κοινωνικές Υπηρεσίες του δήμου Αιγάλεω, αλλά και τα στατιστικά στοιχεία, τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί ο αριθμός των απόρων, κυρίως μοναχικών ηλικιωμένων ατόμων και των αστέγων. Για την αντιμετώπιση μέρους των αναγκών τους προτείνεται η δημιουργία Κέντρου Ημέρας για άστεγους και άπορους, όπου θα μπορούν να ικανοποιούνται ανάγκες προσωπικής υγιεινής και κοινωνικοποίησης.

Επίσης η ανεργία έχει λάβει σοβαρές διαστάσεις, όχι μόνο στις γυναίκες και στους νέους, αλλά και σε άτομα άνω των 45 ετών ή κοντά στην ηλικία της συνταξιοδότησης (μια ομάδα με σοβαρό πρόβλημα επανένταξης στην αγορά εργασίας). Πολλές φορές άνεργοι δημότες απευθύνονται στις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου ζητώντας υποστήριξη στην προσπάθεια εύρεσης εργασίας. Δυστυχώς αυτές οι υπηρεσίες δεν παρέχονται συστηματικά και καθώς το

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

πρόβλημα κρίνεται σημαντικό, προτείνεται η δημιουργία αυτοτελούς γραφείου απασχόλησης για την στήριξη της εργασίας και της επιχειρηματικότητας.

Σύμφωνα με τις διαπιστωμένες από τα στελέχη των κοινωνικών υπηρεσιών ανάγκες διαφορετικών ομάδων του πληθυσμού για νομική βοήθεια (legal aid), προτείνεται η προσθήκη νομικής υπηρεσίας, στις προσφερόμενες υπηρεσίες των δημοτικών δομών.

Γ. Ανάπτυξη στοχευμένων προγραμμάτων

Ένα αξιοσημείωτο ποσοστό του πληθυσμού στο δήμο Αιγάλεω αφορά σε άτομα με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και αναλφάβητους. Μαζί με τους αλλοδαπούς που έχουν εγκατασταθεί τις τελευταίες δεκαετίες στο δήμο αποτελούν έναν πληθυσμό που απειλείται με ανεργία και μείωση εισοδήματος. Για το λόγο αυτό, προτείνεται η υλοποίηση προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας (για τους αλλοδαπούς και τους αναλφάβητους δημότες), απόκτησης ψηφιακών και άλλων δεξιοτήτων (για τον πληθυσμό χαμηλών δεξιοτήτων).

Δ. Ενίσχυση των επαγγελματιών

Καμία προσπάθεια για τη συγκράτηση της κοινωνικής περιθωριοποίησης ομάδων του πληθυσμού και την προστασία της ευαλωτότητας κοινωνικών ομάδων που απειλούνται ή πλήττονται από τον κοινωνικό αποκλεισμό δεν μπορεί να έχει επιτυχία αν δεν επενδυθούν οι απαραίτητοι πόροι για την πρόσληψη ανθρώπινου δυναμικού. Οι κοινωνικές υπηρεσίες χρειάζεται να ενισχυθούν με επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων, κυρίως κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, προσωπικό επαγγελματιών υγείας και βοηθητικό προσωπικό κατά το δυνατόν σε μόνιμη και όχι ολιγόμηνη απασχόληση όπως συνηθίζεται τα τελευταία χρόνια με τους συμβασιούχους μικρής διάρκειας.

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

Επίσης ένα πάγιο αίτημα των επαγγελματιών στο χώρο είναι η δυνατότητά τους για περισσότερη, διαρκή και εξειδικευμένη κατάρτιση, όπως και για εποπτεία κατά την άσκηση του έργου τους, το οποίο έχει μεγάλη ψυχική φόρτιση και απειλείται συχνά από την επαγγελματική εξουθένωση.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Γεωργουλέα, Π. (2016). *Η Κοινωνική Πολιτική των ΟΤΑ σε συνθήκες οικονομικής κρίσης. Η περίπτωση του Δήμου Ελευσίνας* (μεταπτυχιακή εργασία), Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. ΜΠΣ Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική.

Γεώργμας, Κ. (2009). *Μετανάστευση και κοινωνική συνοχή*, Αθήνα: Εθνική Σχολή Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Dean, H. (2012), *Social Policy*, Cambridge.

Eurostat (2017). *Unemployment by sex and age: People at risk of poverty or social exclusion*, [Database], Luxembourg, Eurostat.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014). *Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία: Καθοδήγηση για τους τοπικούς φορείς σχετικά με την τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων*.
https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_el.pdf

Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (2018). *Κοινωνική συνοχή και ευημερία στην Ευρώπη*, EUROFOUND, https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef18035el_1.pdf

Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ- ΑΔΕΔΥ (2002). *Από την κοινωνική ευπάθεια στον κοινωνικό αποκλεισμό: Διαδικασίες και χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού στο Νομό Κυκλάδων*. Μελέτες (16).
https://www.inegsee.gr/sitefiles/files/MELETH_16.pdf

Π1.4: Προτάσεις στρατηγικού σχεδιασμού για την κοινωνικοποίηση και ένταξη των ευπαθών ομάδων στο δήμο Αιγάλεω

Κατσίκας, Δ., Καρακίτσιος, Α., Φιλίνης, Κ., Πετραλιάς, Α. (2014) *Έκθεση για το Κοινωνικό προφίλ της Ελλάδας σε σχέση με τη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ανισότητα πριν και μετά από την εκδήλωση της κρίσης*, http://crisisobs.gr/wp-content/uploads/2015/01/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%BB_%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%B4%CF%81%CE%B9%CE%BF-14-12.docx.pdf

Μητράκος, Θ. (2018). Οικονομικές ανισότητες, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός: Η διεθνής εμπειρία και η περίπτωση της Ελλάδας κατά την περίοδο της πρόσφατης κρίσης. *Κοινωνική Πολιτική*, 9, 7-24. doi: <https://doi.org/10.12681/sp.15983>

Πετράκη, Μ. (2016). *Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός στην τοπική αυτοδιοίκηση*. (Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε 15/10/2020 από τη διεύθυνση <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/37373>.

Σκαμνάκης, Χ., & Χάρδας, Α. (2017). Κοινωνική πολιτική στο τοπικό επίπεδο, η υποκλιμάκωση της κοινωνικής προστασίας τα χρόνια της κρίσης. *Κοινωνική Πολιτική*, 7, 25-42. doi: <https://doi.org/10.12681/sp.14167>

Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης για Υποβαθμισμένες Περιοχές ΕΥΔ ΕΠ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ, σελ. 3-30.